

Mircea ! **Fișier nelucrat Am introdus recent o lucrare .În rest trebuie făcută toată toaleta .**
Atenție : la sumar la poziția 7)CZCodreanu să lași așa cu **caracter 9** și cu **numerotare**
interioară (1-33) acea listă de doc.de la **Fișierul G de F XI.**
Apoi să treci la **8)Unirea** fără condiții.(MB=Executat)

XIII. ETICA MORAVURI MENTALITATI

11 febr.1938 - 1939 -

XIII. ETICA MORAVURI MENTALITATI.....	1
11 febr.1938 - 1939 -.....	1
-----	5
Guvern Miron Cristea 10 febr.'38.....	5
-----	5
1.) <i>Constituția</i> României , 20 febr'38 , promulgată la 27 febr.1938.....	5
2.) Decretul regal nr. 901 / plebiscit pentru Constituție la 20 febr.'38 / 20 febr.'38.....	8
3.)Proclamația M.S.Regelui , [<i>Constituția</i>] ,27 febr.1938.....	9
4.a) Alex. Vaida -Voevod, <i>Memorii</i> , vol III , <i>Retrospectivă</i> ,[1945] retro 20 febr. ' 38.....	9
▣ Articole antilegionare.....	10
▣ Pedepsa capitală(art. 15).....	10
▣ Împușcarea sub escortă.....	10
▣ Concluzii Constituția Carol II.....	11
Antilegionară.....	11
Antipartidistă.....	11
4.b)Iuliu Maniu , C.Brătianu," <i>Memoriu</i> " adresat Regelui Carol II , febr.?mart.? 1938.....	12
▣ Anularea drepturilor și libertăților cetățenești.....	12
▣ Ruperea legăturilor dintre Tron și națiune.....	13
5.) CZCodreanu , Circulara 145 , 146 , 11 și 14 febr.'38.....	13
▣ Circulara 145.....	13
▣ Circulara 146.....	14
▣ Circulara 146 : anularea Circulara 145(p. 270).....	14
6.) Armand Călinescu , <i>Însemnări</i> .... 23 mart, 28 mart.'38.....	14
▣ Guvernul " loviturii de stat" - și-a îndeplinit misiunea.....	14
▣ Guvernul viitor ? echipă de tineri	14
▣ Racolarea la guvernare a " <i>tinerilor</i> " din partide.....	15
▣ Garda de Fier ? măsuri polițienești + procese.....	15
▣ Pretextul pentru arestarea lui Codreanu : ultragiurea lui Iorga	15
-----	16
Guvern Miron Cristea - II - 30 mart.1938 - 31 ian 1939.....	16
Armand Călinescu - Interne.....	16
Vict.Iamandi - Justiție.....	16
-----	16
7.) C.Z.Codreanu, <i>Scrieri,documente</i> .Procesul CZCodreanu, 23-25 mai'38.....	16
▣ Scrisoare către Vaida.....	16
▣ Scrisoarea către Nicolae Iorga (p.109-111).....	16
▣ ARESTAREA,PROCESUL,ASASINAREA LUI CODREANU 17 apr./23- 25 mai'38.....	17
Asasinarea lui CZCodreanu și a grupului de 18 legionari , 28 ; 29 / 30 nov.'38.....	18
8.) Unirea fără condiții a Basarabiei cu România / jubileul de 20 de ani / 27 nov.'38.....	18
Jubileele Unirii : 20 de ani / 1918 -1938.....	18
9.) Gr.Gafencu (expozeu radio) : principiile politicii externe ale României , 31 dec.'38.....	18
▣ Politica externă = politica națională.....	19
▣ MSR - conducătorul politicii externe.....	19
▣ Neatârnare și integritatea hotarelor.....	19
▣ Regele- simbol al unității și independenței.....	19
▣ Dragostea de țară.....	20

10.) Em.C.Grigoraş , <i>Literatura memorialistică românească</i> , 31 dec.'38.....	20
11 a) Al.Vaida Voevod , <i>Memorii</i> , III, / [1945] , retro'38.....	22
▫ Regele - Guvernul - consilierii regali.....	22
▫ Nicolae Iorga.....	22
Ambițiosul	23
Naivul	23
Orgoliosul	23
Intransigentul	23
Ranchiunosul	24
▫ Carol al II-lea.....	24
Reformatorul.....	24
Oratorul demagog	24
Necrivdosul.....	25
Sub influența camarilei	25
* Notă ---Armand Călinescu . 6 februarie 1939 :.....	25
11.b) Liviu Rebreanu, <i>Jurnal</i> , vol II, Ed. Minerva, 1984.....	25
-----	26
Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39.....	27
Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39.....	27
-----	27
▫ Împărțirea Cehoslovaciei.....	27
▫ Mobilizarea.....	27
12.) Expoziția preliminară de artă țărănească , 8 febr.'39.....	27
13.) <i>Consiliul Superior Național</i> al FRN : prima manifestare publică , 26 mart.'39.....	27
14.) Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7, 9 iun.'39	28
Nicolae Iorga / 9 iun. '39.....	28
▫ Parlamentul de ieri și de astăzi	29
Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39.....	29
▫ Parlamentul de ieri și de azi.....	29
15.) Al.Vaida- Voevod , președintele Adunării Deputaților - discurs , 7, 9 iun.'39.....	29
▫ Crez : ideea națională și reforma socială.....	30
Democrația	30
Degenerarea democrației	30
Politicianismul	30
Lupta între frați	30
▫ Eșecul democrației partidiste.....	31
Votul = demagogie + spiritul de turmă.....	31
Partidele = clanuri politicianiste.....	31
▫ Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională.....	31
"Fostele" partide	31
"Fostele" adversități opozante.....	31
Gata cu " bisericiuțele " !.....	32
16.) N.Iorga , președintele Senatului , discurs, 9 iun.'39.....	32
ACCuza / președinte de vârstă /.....	32
▫ Satisfacție pentru noul regim.....	32
▫ Omagiu lui ACCuza.....	32
▫ Biruința aspirațiilor sale.....	32
▫ Autoportret parlamentar.....	33
▫ Glorificarea " erei vechi ".....	33
▫ Generațiile succesive.....	33
▫ Senatorii de azi =parlamentarii de ieri.....	33
▫ Epoca materialismelor.....	34
▫ Elogiu idealiştilor , intelectualilor.....	34
▫ România nu a avut partide politice.....	34
▫ Istoricul : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică	35

▣ Etică politică.....	36
▣ Boicotul grupului Maniu din PNȚ.....	36
▣ Incident parlamentar : uniforme FRN.....	36
▣ Al.Rosetti (raportor),Proiectul de <i>Răspuns la Mesaj</i> ,Adunarea Deputaților,13 iun.'39.....	36
▣ Al.Brătescu -Voinești (raportor) ,Proiectul de <i>Răspuns la Mesaj</i> , Senat ,15 iun.'39.....	36
LD: vezi prestația intelectualilor față de regimul politic instaurat de Carol.....	37
17.) IPS Iuliu Hossu * , episcopul Clujului și Gherlei , discurs la Mesaj, 22 iun.'39.....	37
▣ Regina Maria	37
▣ Regele Carol.....	37
▣ Realitatea spirituală ardelenescă	37
▣ Lumina moralei divine.....	37
▣ Demnitatea, independența și integritatea țării.....	38
▣ România : 20 de veacuri - pecetea sufletului românesc.....	38
▣ Unirea poporului român : misiune Dumnezeiască.....	38
▣ Biserica română - unită , alături de Domnul Țării.....	39
IPS Iuliu Hossu * Notă.....	39
18.) Alex.Măță * (ex- PNȚ, ex-sterist, ex-iunianist) discurs la mesaj, Cameră , 22iunie.'39. .39	39
▣ Necesitatea uniunii naționale.....	40
▣ Negativismul politic al unor lideri.....	40
▣ Statul Român == stat național unitar deplin consolidat.....	40
* <i>Notă</i> : vezi Al.Măță (PNȚ) ,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți)-----	41
▣ Sfatul Basarabean : STERE.....	41
* <i>Notă</i> .Atenție LD !.....	41
19.) IG Obrocea (FRN, Agricultură) , discurs la Mesaj, Senat , 22 iun.'39.....	41
20.) Ioan P.Ioan (ex-PNL , FRN-Agrculori) , Discurs la mesaj, 22 iunie '39.....	42
▣ Omagiu Regimului și MSR.....	42
▣ Agricultura.....	42
21.) Ioan Marinescu (senator FRN , Industrie) , discurs la mesaj, Senat, 23 iun.'39.....	42
▣ Parlamentul FRN.....	43
▣ Regele Carol II : Constituția'38.....	43
▣ Afectarea vieții economice.....	43
▣ Interesele de partid mai presus de interesul general.....	43
▣ Pregătirea profesională.....	44
▣ Pregătirea clasei conducătoare.....	44
22.) Ion Constanțiu (ex-cuzist deputat FRN, Comerț) discurs la mesaj, Cameră , 23 iun.'39	44
▣ Parlamentul FRN.....	45
▣ Parlamentul " <i>democratic</i> ".....	45
▣ Partidele politice = clan, club, antinaționale.....	46
▣ Regimul democratic = creațiune artificială.....	46
▣ Dispariția etichetelor de " <i>stânga</i> " și " <i>dreapta</i> ".....	48
▣ Socialismul - la muzeul patologiei.....	48
23.) PSS Nifon Criveanu (episcopul Hușilor) , discurs la Mesaj, Senat , 23 iun.'39.....	48
▣ Parlamentul FRN.....	48
▣ Regele Carol II.....	48
▣ Întâietatea naționalității române.....	49
▣ Armata.....	49
▣ Noua Constituție.....	50
24.) Aurel Baci (deputat FRN - Intelectuali , ținut Mureș) , la Mesaj, Cameră , 23 iun.'39. 50	50
▣ Dimensiunea divină și istorică a lui Carol II.....	51
25.) Eugen Dunca (deputat FRN, Intelectuali , ținut Someș) , la Mesaj, Cameră , 23 iun.'39	51
▣ Ardealul, ardelenii	52
▣ Regionalismul = consecință a politicianismului dezbinător.....	52

26.) Maria Pop (primul senator femeie) , discurs la Mesaj, Senat ,23 iun.'39.....	53
▫ Omagiu Reginei Maria.....	53
▫ Electoratul și eligibilitatea femeilor în Parlament.....	54
▫ Recunoștință către MSRegele.....	54
▫ Condiția juridică, politică și socială a româncelor.....	54
▫ Româncele - în apărarea patriei.....	54
27.) Al.Vaida-Voevod(președ.) / Apel : calitatea discursurilor ! / , 23 iun.'39.....	55
▫ Apel - somație deputaților oratori.....	55
28.) G.Ene Filipescu (FRN, meseriaș, cismar) , la Mesaj, Cameră , 24 iun.'39.....	56
▫ Breasla cismarilor.....	56
▫ Pauperizarea meseriașului.....	56
▫ Păcatele vechiului parlamentarism.....	56
▫ Scăderile morale ale clasei conducătoare.....	56
▫ Dinastia.....	57
▫ Era Carol II.....	57
29.) Mihai Carp (FRN, președ. <i>Asoc. G-rală a prof.secundari</i>) , la Mesaj, Senat , 26 iun.'39.....	57
▫ Parlamentul " partidist " versus parlamentul " cooperatist".....	57
30.) D.Mociorniță * (ex-PNL,FRN,senator de Ilfov,Industrie) , la Mesaj, Senat , 26 iun.'39.....	58
▫ Răscruce istorică : '37 / '38.....	58
▫ Confruntarea dintre bine și rău.....	58
▫ România salvată de la <i>Apocalipsă</i>	59
▫ Regele Carol - cărmaciul providențial trimis de Dumnezeu.....	59
31.) V.Gh.Ispir *(ex-cuzist , FRN , președ. " <i>Ofițerilor de rezervă TTR</i> ") , Senat , 26 iun.'39.....	59
▫ Omagiul generației " 1906 " - lui Carol II.....	59
32.) Ion Agârbiceanu (FRN, Publiciști și scriitori-Cluj) , la Mesaj, Senat 26 iun.'39.....	60
▫ Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor	60
▫ Porunca I-a : consolidării României Întregite.....	60
▫ Porunca II-a : înfrățirea națională.....	60
▫ România Mare : două atmosfere politice !.....	61
▫ Partidele politice = râulețe , poteci , ambiții , interese laterale.....	61
▫ Monarhia = " <i>turnul de veghe</i> " !.....	61
▫ Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regățeni.....	62
▫ Concurența Maniu - PNL.....	62
▫ Rătăcirea în regimul democratic.....	62
▫ Credința oarbă în durata democrației.....	63
▫ Intelectualii, artiștii, scriitorii ... și politica.....	63
▫ Serviciul Social.....	63
▫ Frontul Renașterii Naționale.....	63
▫ Bisericile românești	64
33.) Eftimie Gherman (Ex- PSD , deputat FRN , Muncitori) , la Mesaj, Cameră , 27 iun.'39.....	64
▫ Atmosfera anarhică '37 / '38.....	64
▫ Regele Carol : soluția salvatoare.....	64
▫ Muncitorimea română și noul regim.....	65
▫ Muncitorimea : pace sau război ?.....	65
▫ Socialiștii - idealul unității naționale.....	66
▫ Socialiștii - parte din familia poporului român.....	66
34.) Simion Rusu (FRN , deputat țăran , ținut Mureș) la Mesaj, Cameră , 27 iun.'39.....	67
▫ Dorințele țăranilor.....	67
▫ Necazurile țăranilor.....	68
▫ Comerț agricol românesc !.....	68
35.) Nicolae Iorga(ex.PND , senator de drept) , discurs la Mesaj , Senat , 28 iun.'39.....	69
▫ Lepădarea de trecut = " <i>drumul Damascului</i> ".....	69
▫ Condamnarea la tăcere = omorârea sufletului național.....	70

▣ Glasul opoziției - absent !.....	70
▣ Masele "electorale" -masele "naționale".....	70
▣ Rolul individualităților - bărbații de Stat.....	70
▣ Statul Român unitar= rezultatul unei minuni.....	71
▣ Lipsa de geniu, de prevedere , de activitate a clasei politice.....	71
▣ PNL, I.Brătianu : gălceavă și pretexte.....	71
▣ PNȚ =partid pseudo <i>național</i> , pseudo <i>țărănesc</i>	71
▣ Incapacitatea partidelor de a guverna.....	71
▣ Regele Carol II a înfăptuit noul regim.....	71
36.) Victor Vâlcovici(FRN , deputat ,Intelectuali) , la Mesaj, Cameră , 28 iun.'39.....	72
▣ Lovitura de Stat = revoluție morală.....	73
▣ Educația cetățenească.....	73
▣ Problema centrală :creșterea nivelului de viață.....	74
▣ Starea de mizerie a cetățeanului mijlociu , a țăranului	74
▣ Muncă obștescă.....	74
37.) I.Brătescu -Voinești(raportor) , Concluzii la dezbateri Mesaj, Senat , 28 iun.'39.....	75
▣ Dezbaterile la Mesaj : trecut și prezent.....	75
▣ Rostul " <i>raportorului</i> ".....	75
38.) Armand Călinescu * (ex-PNȚ , prim ministru, ministru de Interne, ad-interim Armată)..	76
▣ Evocări parlamentare : violență, calomnii, fraudă.....	77
▣ Parlamentul votului universal pe liste de partid.....	77
▣ Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou.....	78
▣ Cauzele prăbușirii vechiului regim.....	79
▣ Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei.....	80
39.) M.Ralea (ministrul Muncii) , expozeu la <i>legea breslelor</i> , Cameră , 10 iul.'39.....	80
▣ A trecut vremea imitațiilor formelor fără fond.....	80
▣ Profesiunea = fundamentul societății moderne.....	81
▣ Ideea profesionalistă la români : rol educativ.....	81
▣ Curentul individualismului : manifestare și consecințe.....	82
▣ Curentul concentrărilor sociale.....	82
▣ Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim.....	83

Guvern Miron Cristea 10 febr.'38

1.) Constituția României , 20 febr'38 , promulgată la 27 febr.1938

(Enciclopedia României, vol. I) **Doc. integral : Constituție - II -**

[**Atenție L.D:** la această Constituție trudeau cei desemnați,

într-o vreme când partidele se vânzoleau pentru anunțatele alegeri din martie '38 .

Prin Constituția'38, **lovitura de stat** ... intră în **legalitate " constituțională "** .

În ce privește regimul politic inaugurat prin ea, indiferent de explicațiile doctrinarilor și interpretările ulterioare , după părerea mea este **o originală , românească, dictatură regală**

Titlul II

Despre datoriile și drepturile românilor

Capitolul I

Despre datoriile românilor

Art. 4. Toți românii, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă , sunt datori :

a socoti **patria drept cel mai de seamă teme** al rostului lor în viață , **a se jertfi** pentru apărarea integrității , independenței și demnității ei ; **a contribui prin munca lor** la înălțarea ei morală și

propășirea ei economică ; a îndeplini cu credință sarcinile obștești ce li se impun prin legi și a contribui de bună voie la împlinirea sarcinilor publice , fără de care ființa statului nu poate viețui
Art 5. Toți cetățenii români [-----] sunt **egali în fața legii** , [-----].

[LD : **Art.10 din vechea Constituție**]

Art. 6 . Nu se admite în Statul Român nici o deosebire de clasă socială * .

Privilegiile în așezarea dărilor sunt oprite . Micșorările și măririle de impozite nu pot fi decât generale și statornicite prin legi .

Notă * La 27 iunie 1939, s-a votat , totuși, o lege prin care Regele putea acorda titluri de noblețe foștilor membri din familia Regală . Armand Călinescu, în Expunerea de motive la legea privind actele civile ale fam.regale , explica că titlurile aveau un caracter " onorific " neștirbind cu nimic egalitatea în fața legii (DAD, MO 6, 27 iun.'39 ,p. 113)

Art 7 . [LD : **Aviz PCR și G de F]**

Nu este îngăduit nici unui român a propovădui prin viu grai sau în scris , schimbarea formei de guvernământ a Statului , împărțirea sau distribuirea averii altora , scutirea de impozite sau lupta de clasă .

[**Aviz G de F și PNC ; cultelor minorităților naționale**]

Art. 8 . Este oprit preoților , de orice rit sau credință religioasă ,

a pune autoritatea lor spirituală în slujba propagandei politice, atât în locașurile destinate cultului și funcțiunilor oficiale , cât și în afară de ele.

Propaganda politică , în locașurile destinate cultului , ori cu prilejul manifestațiilor religioase, nu este îngăduită nimănui .

Orice asociațiune politică pe temeiuri ori pretexte religioase este oprită .

În afară de persoanele , de condițiunile și de formele prevăzute de legi ,

[LD : **Aviz explicit G de F**]

Nimeni nu poate lua ori presta jurăminte de credință

[**Aviz spionilor, sau etnicilor germani ?**]

Art. 9. Românul care , fără prealabilă autorizație a Guvernului , va intra în serviciul al unui Stat străin, sau se va alătura pe lângă o corporație militară străină , pierde din plin cetățenia română[-----]

Capitolul II

Despre drepturile românilor

[**LD : aviz partidelor, asociațiilor, presei etc .**]

Art. 10 . Românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea muncii, de libertatea învățământului, de libertatea presei , de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile din care decurg drepturi , în condițiile stabilite prin legi .

[**LD : aviz evreilor**]

Art. 11. Naționalitatea română se dobândește prin căsătorie, prin filiațiune, prin recunoaștere și prin naturalizare . Naturalizarea se acordă prin lege, în mod individual . *

Soția profită de naturalizarea soțului și copiii minori , de aceea a părinților .

Notă LD * Abia la 1 febr. 1939 intra în vigoare noul **decret -lege** privind dobândirea și pierderea naționalității române - **se abroga legea din 24 febr. 1924** - prin care naționalitatea română se putea dobândi prin :

filiație, căsătorie, naturalizare și recunoaștere (Argus, 20 ian.1939

[**LD : aviz celor vizați !**]

Art. 12. Libertatea individuală este garantată . Nimeni nu poate fi urmărit sau percheziționat , decât în cazurile și după formele stabilite de lege .

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat decât în puterea unui mandat judecătoresc

motivată și comunicată în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 de ore după arestare . [.....]

Art. 13. Nimeni nu poate fi sustras , în contra voinței sale, de la judecătoria pe care îi dă legea.

[**LD : aviz celor vizați !**]

Art. 14. Domiciliul este inviolabil . Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face

decât de autoritățile competente și potrivit formelor stabilite prin lege .

[**LD : aviz atentatorilor, asasinilor politici**]

Art. 15 . Pedepșa cu moartea se aplică în timp de război , potrivit codului de justiție militară .

Consiliul de Miniștri va putea decide aplicarea dispozițiunilor [pedeapsa cu moartea]

din aliniatul precedent și în timp de pace, pentru atentate contra Suveranului,

Membrilor Familiei Regale, Șefilor statelor străine,

și **demnitarilor Statului , din mobile în legătură cu exercițiul funcțiunilor ce le sunt încredințate , precum și în cazurile de tâlhărie cu omor și asasinat politic.**

[LD : aviz trădătorilor și delapidatorilor]

Art. 16. Proprietatea de orice natură , precum și creanțele atât asupra particularilor cât și asupra statului , **sunt inviolabile și garantate ca atare** . [-----]

Nici o lege nu poate înființa pedeapsa confiscării averii ,
afară de înaltă trădare și delapidare de bani publici .

Nimeni nu poate fi expropriat **decât pentru cauză de utilitate publică**

și după o dreaptă și prealabilă despăgubire, stabilită de justiție , conform legilor.[-----]
interes militar, sanitar, cultural, căi de comunicație, piețe și lucrări publice [-----]

Art. 17. Zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului,
sunt proprietatea Statului . Se exceptează [-----]

Art. 18. Drumurile mari și mici , ulițele [-----] fluviile și râurile navigabile , țărmurile, porturile , spațiul atmosferic , [-----] sunt considerate ca dependențe ale domeniului public.

[LD aviz cultelor religioase]

Art. 19 . Libertatea conștiinței este absolută . Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune , **întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice , bunelor moravuri și Siguranței Statului** .

Art. 20. Actele stării civile [-----]

Art. 21. Învățămintul este liber [-----]

Art. 22. Constituția garantează fiecăruia , **în limitele și condițiunile legii,**

libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile sale, prin grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin orice alte mijloace.

[LD : aviz Poliției de Siguranței !]

Art. 23. Secretul scrisorilor, telegramelor și convorbirilor telefonice este **inviolabil**.

Se exceptează cazurile în care **justiția este datoare să se informeze conform legii**.

Art. 24. Cetățenii români au dreptul a se aduna pașnici și fără arme [-----]

Întrunirile , procesiunile și manifestațiile pe căile publice ori în aer liber,
sunt supuse legilor și orânduirilor polițienestei . [-----]

[LD : art. echivoc , naționalist sau xenofob ?]

Art. 27. **Numai cetățenii români** sunt admisibili

în funcțiunile și demnitățile publice, civile și militare ,

ținându-se seama de caracterul majoritar și creator de Stat al Națiunii Române .

[-----] **Numai Românii** și cetățenii naturalizați români

pot dobândi cu orice titlu și deține **imobile rurale** în România .

[LD : aviz partidelor și gărzilor cu uniforme și embleme]

Art. 28. Decorațiunile străine se vor purta de Români , **numai cu autorizarea Regelui** .

Insignele, emblemele, medaliile, precum și uniformele de orice fel ,
nu pot fi create , nici atribuite , nici purtate , fără legiuită încuviințare .

Secțiunea I

Despre Adunarea Deputaților

[LD :dispariția votului universal ; dispariția partidelor ; ridicarea vârstei la aleși și alegători ; votul obligatoriu ; votul pe categorii de muncă (corporativ) ; bărbați și femei ; scrutin uninominal . Vizate: partidele, tineretul, studenții .]

Art. 61. Adunarea Deputaților se compune din **Deputați aleși** de cetățenii români , care au **vârsta de 30 de ani împliniți**, și **practică efectiv o îndeletnicire** intrând în vreuna din următoarele trei categorii :

1. Agricultură și muncă manuală ;

2. Comerțul și industria ;

3. Ocupațiuni intelectuale ;

Alegerea se face cu vot secret , obligatoriu, exprimat prin scrutin uninominal [-----]

[LD : legea sângelui : vizați neromânii etnici , nu necetățeni]

Art. 67 . Nu poate fi ministru **decât cel care este român de cel puțin trei generații**

Se exceptează acei care au fost miniștri până acum .[-----]

[LD : vizați miniștrii în funcțiune]

Art. 70. Regele și fiecare din Adunări poate cere **urmărirea Miniștrilor și trimiterea lor în a judecata** Înaltei Curți de Casație și Justiție , care , singură, în secțiuni unite ,

are dreptul de a-i judeca . În ceea ce privește **exercițiul acțiunii civile a părții vătămate** ,

și în ceea ce privește **crimele și delictele comise** de ei în afara funcțiunii lor, **sunt supuși regulei de drept comun.** [-----]

Art. 71. **Orice parte vătămată** în drepturile sale , **printr-un decret sau dispozițiune** , **dată de un ministru** , cu violarea unui text expres înscris în Constituție ori a legilor în vigoare , poate cere Statului **despăgubiri bănești pentru paguba suferită** , conform dreptului comun .
Capitolul V

Despre puterea judecătorească

[**LD : Conform acestui articol, nici Antonescu , nici Ceaușescu , nu ar fi fost judecați ?**]

Art. 73. Nici o jurisdicție nu se poate înființa decât în puterea unei legi .

Comisiuni și Tribunale extraordinare nu se pot crea, sub nici o numire și sub nici un cuvânt , **în vederea unor anume procese** , fie civile , fie penale , sau **în vederea judecării unor anume persoane.** [-----]

Titlul IV

Despre Finanțe

Art. 87 . **Delapidarea de bani publici se califică crimă și se pedepsește ca atare** . Art. 95 .
Nici un jurământ, decât în puterea unei legi ....

[**LD : Dar Carol II cum a suspendat Constituția din 1923 ?!**

Dar Antonescu pe cea din 1938 ? Dar comuniștii , din nou, pe cea din 1923 ?

Dar revoluția din dec.1989 ?! pune ceva despre caracterul acesta de " veșnicie " pe care stăpânirile le prevăd !]

Art. 96 . **Constituția de față nu poate fi suspendată , nici în total , nici în parte .**

[**LD : "legitimarea " prin Constituție a loviturii de stat**]

Se abrogă , din ziua promulgării prezentei Constituții ,

Constituția promulgată cu Decretul Regal nr. 1.360 din 28 martie 1923.

[**LD : guvernarea prin decrete -legi , devine constituțională**]

Până la convocarea Adunărilor Legiuitoare , **toate decretul au putere de lege , fără a mai fi nevoie de ratificarea lor.**

[**LD : în loc de constituantă , dezbateri și adoptare ...un plebiscit pe o Constituție necunoscută majorității populației**]

Art. 100 . **Prezenta Constituție**, după ce va fi edictată de Rege, **va fi supusă Națiunii Române spre o bună știință și învoire** . Un **decret -regal va fixa procedura** care se va urma în acest scop .[-----] După aceasta , Constituția va fi promulgată și va intra în vigoare .

Dată în **București, la 20 februarie 1938, CAROL .**

Președintele Consiliului de Miniștri , **Patriarh Miron Cristea**

Arthur Văitoianu, Al.Vaida -Voevod, GGMironescu , N.Iorga, dr C.Angelescu ,

Gh.Tătăreanu , C.Argetoianu, Voicu Nițescu , Ionescu -Sisești,

Victor Iamandi , M.Cancicov, Armd.Călinescu , g-ral I. Antonescu

Constituția din 1938

2.) **Decretul regal nr. 901 / plebiscit pentru Constituție la 20 febr.'38 / 20 febr.'38**

Raport 458 , privind **plebiscitul** pentru **schimbarea Constituției** :

(Enciclopedia României, Vol I, pag. 199-200 + **foto patriarhul** raportând Regelui rezultatul plebiscitului , în care se văd membrii guvernului + **Raportul** pentru plebiscit, cu semnăturile autografe ale membrilor guvernului)

Urmându-se procedura prevăzută prin plebiscit , Poporul Român , în ziua de **24 februarie 1938, a dat învoirea sa noului așezământ** pe care **Majestatea Voastră , în nesfârșita Sa dragoste de Țară , l-a dat României în veci întregite .**

Comisiunea instituită prin Înalt Decret Regal pentru totalizarea plebiscitului, depunându-ne procesul verbal ce a încheiat , din care reiese că

4. 297.581 de glasuri au fost pentru primirea Constituției și numai 5. 483 au fost împotriva ,

În calitate de Președinte al Consiliului de Miniștri , în numele întregului guvern,

supun promulgării Majestății Voastre noua Constituțiune .

Suntem cu cel mai profund respect , Sire,

ai Majestății Voastre Prea plecați și prea supuși servitori,

Președintele Consiliului de Miniștri , **Patriarh Mion Cristea**
Arthur Văitoianu, **Al.Vaida -Voevod**, **GMironescu** , **N.Iorga**, **dr C.Angelescu** ,
Gh.Tătăărăscu , **C.Argetoianu**, **Voicu Nițescu** , **Ionescu -Sisești**,
Victor Iamandi , **M.Cancicov**, **Armd.Călinescu** , g-ral I. Antonescu

---

3.)Proclamația M.S.Regelui , [**Constituția**] ,27 febr.1938

Proclamația M.S.Regelui , [Promulgarea **Constituției**] ,27 febr.1938

(Rev."Parlamentul Românesc" , an IX, nr. 262-263, pag. 1)

[LD : proclamația lui Carol , prin care a supus referendumului noua Constituției,
este un **text deliberat populist**, în care **românii erau asigurați că vor scăpa de toate relele** .
Reformele care urmau să schimbe mecanismele de guvernare ,
erau **enunțate vag și substituite cu sintagme echivoce** : " **salvarea patriei "** ,
" **temelii mai solide și mai drepte "** , " **întâietatea națiunii române "** ,
" **independența guvernului "** , " **dreapta reprezentare în Parlament "** ,
" **ferit de frământările politice "** ș.a. ș.a.

După ce va fi votată și după ce statul român s-a organizat conform acestei Constituții ,
pe toată perioada nu vor înceta **discuțiile privind doctrina noii Constituții** .]

Carol II / 27 febr'38

" Un singur gând, **lubirea nesfârșită pentru poporul Meu** ,
o singură dorință , **Binele României**,

Mă călăuzesc fără șovăială pe calea ce am făgăduit-o Țării Mele.

" **Salvarea Patriei** este pentru Mine **singura poruncă** care mă îndrumază
în aceste vremuri îngrijorătoare de neliniște sufletească .

" Deci ,

Înfățișez astăzi Poporului Meu **Noua Constituție** menită să așeze

temelii mai solide și mai drepte Statului nostru

și să îndrumeze **viața obștească** pe **o cale mai sigură , mai liberă , mai sănătoasă** .

" Prin această Nouă Constituție,

se proclamă hotărât **întâietatea Națiunii Române** ,

care prin jertfe și credința sa a creat Statul nostru național .

Se statornicesc și se lămuresc mai bine **datoriile și drepturile Cetățenilor** .

Se sporește autoritatea și **se întărește independența Guvernului** .

Se reduce numărul **deputaților și al senatorilor** .

Se asigură o mai **dreaptă reprezentare în Parlamenul Țării**

a agricultorilor, a muncitorilor, a intelectualilor și a celorlalte categorii de producători .

Se prevăd garanții și se hotărâsc **incompatibilități severe** pentru membrii Parlamentului ,
așa încât aleșii Națiunii să poată fi într-adevăr reprezentanții și ocrotitorii intereselor obștești .

Se așază pe drumul îndeplinirii datoriei , pe toți **slujitorii țării** ,

ferindu-i de frământările primejdioase ale frământărilor politice .

Se prevăd pedepse aspre pentru răufăcători și în deosebi pentru cei vinovați
de risipa avutului public , aceasta fiind de azi înainte **socotită drept crimă** .

Se instituie un temeinic și riguros **control al avutului și cheltuelilor publice** .

Se statornicesc **drepturile țărănimii pe pământul** ce-l stăpânește prin expropriere .

Se acordă o mai largă și **dreaptă participare** la prețul concesiunii și la redevență ,
proprietarilor de zăcăminte miniere expropriate de stat .

Se asigură o **egală îndreptățire tuturor semințiilor de altă rasă**

aflătoare de veacuri pe pământul României întregite .

" Prin aceste îndreptări atât de folositoare aduse legii de temelie a Statului Român,
sunt convins că **se cheazăște Poporului Meu** puțința de a **se dezvolta**

liber și stăpân pe destinele lui , pe calea ordinei , păcii și propășirii .

" În această zi solemnă și înviorătoare pentru viitorul României ,

supun spre învoire Poporului Meu această Nouă Constituție .

Trăiască România !**Carol** ."

4.a) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectivă ,[1945] retro 20 febr. ' 38

/ Constituția Carol II- redactarea / Contribuția Regelui, Micescu ,Vaida, Iorga , ș.a. /

Al.Vaida Voevod / retro '38 (p. 199- 210)

▣ Constituția Carol II Doc.itegral : fișier Vaida II

Pe 19 sau 20 febr., au fost invitați cu toții în sala Tronului : **Miron Cristea, GGMironescu, C.Argetoianu, Iorga, Vaida, C.Angelescu, Călinescu** , g-ralii **Văitoianu și I.Antonescu** .
Regele le-a spus scopul - elaborarea Constituției , și a început analizarea ei
titlu de titlu și articol de articol (100) .

Raportor la proiect a fost **Armd.Călinescu** . Secretar - lt.col. **Ernest Urdăreanu** .

În camera de alături, **Istrate Micescu** primea textele
și le **controla din p.d.v. juridic și stilistic**.

▣ **Articole antilegionare**

Evident , toți și-au dat seama că **art. 7** (prevenirea statului legionar) ,
art.8 (sfințirea steagurilor și slujbele ; jurământul , misticismul cu acatist) ,
art.9 (contra sașilor și legionarilor care , cu dublă cetățenie, făceau armată în Germania) ,
erau **vădit îndreptate contra legionarilor** .

Vaida / 20 febr.'38

▣ **Pedeapsa capitală(art. 15)**

La **art. 15** (pedeapsa cu moartea) ,s-a încins o discuție lungă .

-**Iorga** : cu multă stăruință , a luat poziție **contra pedepsei cu moartea**, care era :
contra tradiției țării ; nu-și putea imagina un funcționar public ca " gâde" oficial ;
s-ar putea comite **abuzuri** și ar suferi nevinovați ; **nu are rost ca răzbunare**
și **nu contribuie la împiedicarea crimelor** .

-**Vaida** : " Incontestabil nu se poate dovedi **dacă pedeapsa cu moartea**
este sau nu mijloc de a reduce crimele , prin frica de urmări .

Statistica nu dovedește nimic, fiind prea tânără ca știință , și , raportată la creșterea populației ,
inexactă și labilă , în diferite țări . Atât **crimele comise ca afect** , cât și **cele premeditate** ,
care ar cădea sub pedeapsa capitală sunt, în majoritatea lor ,
datorate unor cauze de degenerescență , declanșate printr-un concurs fatal de
împrejurări . Astfel, având la baza lor **stări bolnăvicioase** ,
societatea nu poate proceda decât cu iertarea creștinească .

"Din punct de vedere **bio-politic**, această concepție **se poate combate cu statistica** sanitară,
bugetară , socială . Căci, la tot cazul, e problematic **dacă este indicat**
ca societatea să sprijine o selecție igienică inversă , **contrară intereselor evoluției** sale
normale și sarcinilor economice , pe care trebuie să le suporte ,
contribuind astfel la **perpetuarea** , ba chiar la **sporirea indivizilor cu calități antisociale** .

Poate reducerea numărului acestora ar corespunde mai mult **considerațiunilor eugenetice** .
"În privința **timorării criminalilor** , prin perspectiva pedepsei cu moartea - vechiul litigiu pro și
contra - chiar în timpul din urmă **s-a oferit ocazia să se poată discerne** . "

Dă ex. **Budapestei** care , prin **aplicarea pedepsei capitale, a micșorat** evident
numărul cazurilor de gangsterism bancar .

Dă ex. **asasinatelor comise în Transilvania** de nord (o fam.ungurească ,
o alta evreească , ciopărțite cu securea) , pentru care , criminalii bestiali
(țigani corturari) au fost **pedepsiți cf legilor noastre " umanitariste"**,
fiind **întreținuți în penitenciare** , existând posibilitatea ca ei să iasă cândva
din închisoare , fie să lase **descendenți cu însușiri antisociale** moștenite ,
pe care le vor practica în detrimentul generațiilor viitoare .

Vaida/ 20 febr.'38

▣ **Împușcarea sub escortă**

[LD : deși nu o spune, este evident că aici **Vaida dezaprobă** , în fond, peste timp,
felul **cum au fost lichidați CZCodreanu și grupul legionar** .

În felul acesta am o "mostră" de **explicație / motivație juridică** pentru asasinatele comise de autoritățile de Stat]

"**Totuși , societatea noastră** atât de miloasă - susținătoare a tradiției contra pedepsei cu moartea - **aprobă abuzul , care e tot o tradiție , de a împușca sub escortă** pe **cutare acuzat** , pe când este dus la locul faptei , pentru a reconstitui tristul și idiotul teatru al crimei .Ca ministru de Interne , **zadarnic protestam contra acestei metode ilegale , monstruoase**, înstăpânită într-o țară cu tradiția sentimentală **împotriva pedepsei capitale**.

Cei din jurul meu , îmi reproșau că prea regret pierderea unui bandit .

Zădarnic stăruiam că **legiferarea pedepsei cu moartea e de preferat**

uciderii " sub escortă" , comisă evident de jandarmi , din ordinul - prin semne - al magistratului ori al procurorului .

Era doar atât de **absurd că excortatul , legat în lanțuri , ar fi încercat să fugă**

ori **ar fi atacat pe jandarmi** , ba că la cutare punct de cărare , complici ai criminalului

- care știau că vor trece pe acolo - **ar fi tras din ambuscadă** cu cartușe de jandarmi , contra acestora . **Continuarea acestor practici e o rușine pentru Statul nostru .**

Eu prefer pedeapsa cu moartea , cum este aplicată în toate statele apusene,

în Franța, în Germania, Anglia, până și în democratica Americă . "

"S-a încins apoi o **discuție destul de animată . Iorga era evident supărat pe mine** ,

cum a manifestat sub câteva observații. **Patriarhul a declarat că el vede necesitatea**, însă, ca preot , **nu poate fi pentru pedeapsa cu moartea** de aceea se abține de la discuție.

Mai viu a participat **Regele** la discuție. În fine, s-a căzut de acord, la propunerea Regelui, ca să se amâne redactarea , până la sfârșitul discuției.

Atunci s-a formulat că , **" de la caz la caz " , Consiliul de Miniștri va avea să hotărască asupra pedepsei cu moartea** . (Până la sfârșit , redactarea a mai suferit o modificare.

Presupun că Regele și Miclescu au voit să-i mulțumească și pe Iorga și pe Cristea)

Vaida / 20 febr.'38

▣ Concluzii Constituția Carol II

Discuțiile s-au terminat la ora 1, 30 noaptea , fiind dominate de rege .

Regele i- a invitat la bufet . Miclescu lucra încă la redactare .

A doua zi au semnat cu toții , în trei exemplare , noua Constituție .

După aceea , a urmat votarea ei plebiscitară , la 24 febr.'38

"Asupra întregii ședințe **plana dezorientarea** în privința **problemelor constituționale** .

Eu însumi , care studiasem - când am elaborat anteproiectul pentru Rege -

toate constituțiile mie accesibile, ale diferitelor state (Franța, Spania, Portugalia,

Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia , Elveția) și ale noastre din 1866 și 1923,

mă simțeam cuprins de nesigurantă." [-----]

Antilegionară

" Totuși, **Constituția Carol II e mult superioară celor din 1866 și 1923.**

Ea făcea cu puțință **să fie îndiguită și eliminată din viața publică organizația legionară** ,

prin mijloace și proceduri legale . **Trezirea la realitate a tineretului** - momentan hipnotizat de misticismul atât de străin judecății sobre , critice, românești , nu ar fi întârziat .

O parte a **tinerilor și a bătrânilor cu " creier de copii "** [**aluzie la ACCuza**] era contaminată

de **sugestiile metodelor codreniste** : acestea interziceau lectura critică , științifică ,

supuneau la **citirea de acatist** , de adâncire a ideilor sf Antoniu de Radna [**poate de Padua**] ,

la **executarea ordinelor șefilor și ale " Căpitanului "** , fără a le examina dacă sunt logice .

Mai juca un mare rol și **aureola de martiri** a celor ce sufereau persecutări ,

în frunte cu Codreanu , fiind scoși din lege "[-----]

Antipartidistă

Vrând să se documenteze asupra **reacției din sânul poporului** , a plecat cu mașina ,

împreună cu M.Șerban și Hariton Moldovan [**adepti politici**] prin județul Cluj :

Apahida, Valasut , Borșa, Uifalău , Valea Almașului , Huiedin, Cluj...

Opreau și pe câmp. Vaida se " chitula" , să nu fie recunoscut , ceilalți doi vorbeau cu țărani . "

Ciudad , cu toții își manifestau bucuria iar opinia lor se poate rezuma astfel :
< Bine că **nu vor mai veni întruna domnii să ne tot făgăduiască** .
Nu suntem noi așa de proști să nu știm că **nici un partid și nici un guvern nu poate schimba toate relele în bine**. Apoi **nu e bine când sunt prea mulți stăpâni** .
Dacă ar fi **regele stăpân , ar fi mai multă omenie** . >
"Orășenii, din toate clasele sociale și de toate naționalitățile erau bucueroși . [-----]
Ziua următoare **votarea a decurs** , la toate secțiile , în cea mai **calmă și veselă dispoziție**.
Nu s-a observat nici un " secret" . Și cei "**pentru**" și cei "**contra** " votau fără sfială .
Rezultatul pe țară : 4. **303.064 - pentru** ; **5.483 - contra** .
Din ultima categorie,anticarliști , frații **Emil și Simion Hațieganu** .
Constituția a fost promulgată de rege la **27 febr.'38**
Constituția / 20 - 24 -27 febr-'38

4.b)Iuliu Maniu , C.Brătianu,"Memoriu" adresat Regelui Carol II , febr.?mart.? 1938

/ lipsa rezistenței active față de Constituția '38 / pledoarie la revenirea Constituției '23 / Iuliu Maniu,C.I .C.Brătianu,"Memoriu" adresat Regelui Carol II ,febr.?mart.? 1938
[Anexat de cei doi la un Memoriu adresat lui I.Antonescu , la 21 sept.'40]
(AIC,fond Președinția Consil.de Miniștri,dosar 61/1940,f. 2-3)
[LD : Câteva observații se impun :
/ Inițial, în situația confuză din febr.'38, **Partidele politice nu au exprimat nici o rezistență activă contra noii Constituții** ;
/ Treptat , pe măsură ce noul regim și-a " implementat " reformele izvorâte din textul constituției, **partidele au constatat scoaterea definitivă a lor din mecanismul politic de guvernare** ;
/ Cât privește drepturile augmentate ale puterii executive , el va face uz din plin de ele, **decretele-legi** succedându-se de la o zi la alta .]
/ În cazul documentului anexat Memoriului transmis de cei doi lui Antonescu , el trebuia să-i **dovedească lui Antonescu** că cele două partide democratice **ceruseră lui Carol revenirea la Constituția din 1923** , ceea ce-i cereau și lui, după abdicarea lui Carol . Dar asta este deja o altă etapă istorică .
/ Mie mi se pare semnificativ faptul că , **abia în 1938 , Maniu găsea Constituția din 1923 corespunzătoare , democratică** , și prezenta **un punct de vedere comun cu CIBrătianu** . Dar , din 1923 până în'38 , nu contenise ci criticile și cu cerințele de modificare]

"Sire,

" **Majestatea Voastră** a crezut necesar -pentru un moment dat - să schimbe **ăsezămîntul constituțional** pe care se reazămă Statul nostru român.
A fost o încercare pentru care **nu ați întîmpinat nici o rezistență activă din partea partidelor politice.**"

" Totuși,s-a decretat și **suprimarea partidelor de ordine, care au guvernat țara timp de mai mult de 70 de ani**, [...]

Această încercare **nu trebuie să constituie o stare permanentă, pentrucă ea ar avea grave consecințe pentru Coroană și pentru Patria noastră.**"

Maniu,Brătianu/ 1938

▣ Anularea drepturilor și libertăților cetățenești

"Întregirea României s-a făcut prin **alipirea unor provincii** ,care trăiseră sub un regim autocratic,și populația lor ,care avea revendicări pentru drepturile cetățenești, **a acceptat cu entuziasm să intre într-o țară de libertate și de participare la viața publică**.[...]
Deși ,în noua Constituție se consfințesc principii din vechea Constituție ca : libertatea de gîndire,de asociație,de garanție a proprietății ,de dreptate a judecăților, printr-o magistratură inamovibilă,pusă la adăpostul influenței guvernamentale,de administrație făcută de funcționari stabili, [...]

Decretele-legi permit azi nu numai interpretări care nu sînt în spiritul principiilor

stabilite, dar chiar **modificări și practici contrarii textelor constituționale.**

Libertatea gândirii, a presei, a asociațiilor,

este desființată printr-o cenzură, care nu mai permite ca opiniile să se poată exprima;

asociațiile politice au fost dizolvate prin suprimarea partidelor,

iar suspendarea inamovibilității magistraturii și

Decretul-lege care regulează soarta magistraților,

îi pune pe aceștia la discreția Ministerului Justiției.

Opinia publică din România este înăbușită și îngrijorată,

iar un popor care a trăit și prosperat în libertate [...] trăiește în întuneric și la fiecare moment

se așteaptă la decretarea unor legi care îl asupresc, și-i ridică drepturile, pe care le-a câștigat

printr-o lungă luptă de emancipare. **vezi fișier Carol și Sistemul de partid**

Maniu, Brătianu / 1938

▣ Ruperea legăturilor dintre Tron și națiune

Astăzi, când există un pericol real, creat de chestia Cehoslovacă,

când se pune la ordinea zilei revizuirea fruntariilor,

și drepturile la autodeterminarea minorităților,

azi, când contactul dintre rege, guvern, și țară, ar trebui să fie mai strânsă ca oricând,

starea sufletească în care este populația țării devine un adevărat pericol

atât pentru Coroană, cât și pentru Patrie.

Dacă, la un moment dat, M.V. a crezut necesar să suprimă garanțiile vechii Constituții,

și să se izoleze de partidele politice,

azi, pentru întărirea țării și Coroanei, și pentru prestigiul României în lume,

pentru rezistența ei la fruntariile țării,

trebuie neapărat restabilită legătura slăbită între Tron și națiune,

și trebuie creată între români o solidaritate și un avânt,

care să permită României să învingă pericolele ce o amenință.

Gîndul tuturor românilor, se îndreaptă în ceasul acesta către M.V.,

în convingerea că ea este pătrunsă de însemnătatea istorică a zilelor de azi,

de întreaga greutate a răspunderii lor și că

va reveni la vechile principii constituționale, pentru mîntuirea țării."

ss C.I Brătianu

ss, Iuliu Maniu

președ. PNL

președ. PNT

5.) CZ Codreanu, Circulara 145, 146, 11 și 14 febr. '38

G-ral Sichițiu (șef M.St.M) : Istrate Micescu și Armand Călinescu vor să-l asasineze /

/ Să fie răzbutat ! / / anularea Circularii 145 : g-ral Sichițiu neagă ! /

CZC / 11 febr. '38

▣ Circulara 145

"Camarazi,

Văzând reclamațiunea făcută ..... Parchetul Militar și Civil,

în care se arată că dl Istrate Micescu, în calitate de ministru de Externe,

a chemat la sine pe dl Emilian, avocat și prefect de Neamț,

și în schimbul unor promisiuni materiale și morale,

i-a cerut ca să mă omoare, pentru " înalte rațiuni de stat ",

declar că cunosc și eu ceva de care n-am făcut uz până azi.

Dl general Sichițiu, fost șef al Marelui Satat Major, m-a chemat acum două săptămâni

pentru a-mi comunica ceva grav. D-sa mi-a spus :

< Domnule Codreanu, te-am chemat pentru a te avertiza.

Într-o discuție pe care am avut-o cu dl Armand Călinescu despre dispariția d-tale,

că d-ta ai putea să dispări, și astfel Mișcarea Legionară ar dispărea și ea. >

"Domnul Emilian fiind chemat prin Ministerul de Interne și trimis apoi la dl Istrate Micescu,

cred că dl Amand Călinescu nu este străin de îndemnurile d-lui Istrate Micescu.

De altfel, cred cu tărie că d-l Istrate Micescu și Armand Călinescu , sunt expresia și în această chestiune a anumitor cercuri pe care voi le cunoașteți mai bine.

Camarazi,

Rog să nu se interpreteze greșit această Circulară , să nu se creadă că mi-e teamă de moarte.

Șeful Legiunii râde de moarte și nu se păzește nici o dată de ea.

Fac această circulară pentru că vreau să fiu răzbunat .

Așa cum v-a spus și organizat Moța . *

Și nu dintr-o poftă personală de răzbunare ,

ci pentru că am convingerea că veți face un mare bine nației românești.

* Nota ediției : cu ocazia asasinării șefului antisemit Gustloff din Elveția , de către jidanul Frankfurter, Ionel Moța scria într-un ordin către șefii de cuiburi din regiunea XIII :

< ... în cazul eventualei încercări a vreunui asemenea asasinat la noi în România , asupra șefilor noștri, reacțiunea legionară va lovi atât de crunt în toți marii vinovați jidani și jidăniți , încât nu numai să îngrozească pe adversar, dar să constituie pentru istoria românească un avertisment care să sune peste veacuri , arătând că acest popor știe să reacționeze împotriva dușmanilor și să-l sfârșime .

(Cf. GhGh Istrate, Frăția de cruce , 1937, p. 164)

În aprilie 1936 , referindu-se la acțiunea de distrugere a mișcării naționale , Ionel Moța a spus între altele : < ... această mișcare nu va putea fi înfrântă prin unul sau două asasinate ,

ori prin ineficiente dizolvări , ci va putea fi înfrântă doar atunci când toate zecile de mii de tineri pe care îi reprezintă , vor fi fost coborâți în mormânt . >

(Cf. Ion I. Moța , Cranii de lemn, Munchen, 1970 , pp 336 -337)

////////////////////////////////////

CZCodreanu / 14 febr.'38

▣ **Circulara 146**

[LD : este foarte dubioasă această anulare .Din partea ambilor : Codreanu și Călinescu . Care pe care a crezut că păcălește ? Cui îi era frică ai tare ? Care din ei s-a jucat cu soarta ? Când a mințit g-ral Sichițiu ? Faptele vor vorbi : răzbunarea prin asasinarea ambilor .]

▣ **Circulara 146 : anularea Circularii 145(p. 270)**

" Se anulează Circulara no 145 din 11/ II / 938 ,

deoarece d-l general Sichițiu mi-a trimis o scrisoare prin care îmi spune

că n-a afirmat nici o dată cele scrise de mine în Circulara No 145 ,

că nu m-a chemat cu intenția de a comunica ceva grav,

ci numai cu intenția de a mă cunoaște , și că , probabil, este la mijloc o înțelegere eronată ,

că n-am înțeles bine sensul și nota adevărată a discuției avută .

" În același timp , dsa mă asigură de bunele sentimente pe care

d-l Armand Călinescu le are față de mine.

" Așa fiind lucrurile, anulez Circulara 145, și rog să se anunțe urgent șefii de județe

pentru a nu mai fi trimisă "

CZCodreanu / 11, 14 febr.'38

6.) Armand Călinescu , Însemnări .... 23 mart, 28 mart.'38

[LD : Cu riscul de a mă concentra prea mult pe jurnalul lui Călinescu....

prefer să-l iau ca mărturie de referință .Este curios faptul că el nu notează în Jurnalul său ... aproape nici o dată , părerea lui Tătăreanu ! Era doar prim-ministru executiv !]

Doc.integral : fișier Guvern XVII

Călinescu- Rex / 23 mart.'38

Călinescu- Rex / 23 mart.'38

▣ **Guvernul " loviturii de stat" - și-a îndeplinit misiunea**

▣ Guvernul viitor ? echipă de tineri .

[LD : În adnotarea de față , el atinge un punct foarte greu de surprins și cuantificat : conflictului dintre generații .

Dincolo de deosebirile de vederi, de apartenența la partide, de vechi legături politice , (uneori de la " maestru " la "discipol " sau de la " naș " la "fin") , ș.a. ș.a generația " *de mijloc* " - din toate partidele, vrea să scape de tutela celor "bătrâni " .

Dr.C.Angelescu / Nic. Iorga / mrșal Al.Averescu / Al.Vaida -Voevod/ Arthur

VăitoianuGGMironescu / Mircea Cancicov / Const .Argetoianu/

Departate de a fi o simplă diferență biologică, această fractură ar fi avut avantajul aruncării la " coșul istoriei " a vechilor blazoane , merite, cutume, frustrări, ranchiune, orgolii .

Cum trebuia făcută, însă, pentru a nu jigni ? Inventând acel Consiliu de Coroană , instituție consultativă , onorifică, fără putere de guvernare .]

Guvernul a ajuns oarecum la un punct mort . A fost constituit într-un anume scop, și acest scop a fost Neavând omogenitate, nu poate trece la următorul obiectiv.

" Nu se pot îndepărta , pur și simplu, bătrânii . E o chestie de etică și de necesitate publică A face nemulțumiți din actorii loviturii de Stat , ar fi dăunător. "

Călinescu- Rex / 23 mart.'38

▣ Racolarea la guvernare a " tinerilor " din partide.

[LD : dacă ar fi spus-o altcineva la adresa lui Călinescu , aș fi spus că este un proces de rea intenție ! Dar iată , cu sinceritate și cu o mare doză de cinism (sau luciditate ?) o mărturisește chiar autorul acestor sugestii .Cum să cataloghez această tactică ?]

" Formula nouă trebuie să fie : o echipă de lucru ale cărei dinamism și omogenitate să asigure precis, oameni de aceeași vârstă, tineri .

Recrutați din liberali, național-tărăniști și vaidiști .

Motivul : oamenii au mai multă rezonanță în opinia publică

(este foarte greu să se găsească incolori politicește capabili)

și apoi, într-o formă , asigură adeziunea elementelor de partid la noul regim

și sporește turburarea în partide. Mâine pot veni alții ! Încurajare . "

Călinescu- Rex / audiență / 23 mart.'38

▣ Garda de Fier ? măsuri polițienești + procese

[LD : un ministrul de Interne cu mare zel polițist : represiune deliberată, necruțătoare , la comandă , pe toate nivele ierarhice. Legionarii n-au exagerat când au vorbit de teroare .]

" Acțiunea este în descreștere . Curieri mai rari , întruniri de cuiburi idem, comerț legionar în lichidare . [-----] Toată această situație a fost obținută exclusiv cu măsuri polițienești și cu întreținerea unei atmosfere de presiune.

"Nu am fost ajutați de instanțele represive [justiția represivă]

Tabloul proceselor nerezolvate . Asasinii [lui] Duca .

" Continuă presiunea administrativă :

a) urmărirea funcționarilor , b) șicanarea comercianților c) distrugerea publicațiilor .

" Pentru viitor , trebuie să intre în joc mai serios , justiția .

Călinescu- Rex / audiență / 28 mart.'38

▣ Pretextul pentru arestarea lui Codreanu : ultragiera lui Iorga .

[LD : nu poate fi , sub nici un chip, ignora caracterul de vendetă personală a lui Călinescu .

Întrebarea este : numai a lui ?

" Am arătat că trebuie continuată supravegherea și am schițat presiunea ce voi face .

Am adăugat că am lucrat singur .

Poliția, uneori, nu m-a secondat , justiția nu a activat , armata m-a sabotat .

[LD : vizați Cancicov (Justiție) g-ral Antonescu (Armată) și anturajul militar]

" Unii membri din guvern , de asemenea, m-au contracarat și au întreținut legături cu Codreanu [

LD : vizați Vaida, Argetoianu , poate Tătăărăscu , și mai cine ?]

Astfel, apăream că duc o politică personală , ceea ce este inadmisibil .

" Propun acum urmărirea lui Codreanu pe tema ultragierii lui Iorga .

Eventual, arestarea acelor ce s-ar solidariza . "

Armand Călinescu / 23, 28 mart.'38

Guvern Miron Cristea - II - 30 mart.1938 - 31 ian 1939

Armand Călinescu - Interne

Vict.Iamandi - Justiție

7.) C.Z.Codreanu, Scrieri, documente ,Procesul CZCodreanu, 23-25 mai'38

Editura Fundației Buna Vestire, 1993. Responsabil Duiiu Sfințescu.

Doc . din : fișier G fe F - XI - ,

CZCodreanu / 22 febr.'38

▣ Scrisoare către Vaida.

Îi trimite lui scrisoarea, având în vedere rolul pe care l-a jucat în acest act.

/ "Căci lovitura de Stat pe care dvs , reprezentanții vechei organizații ,
ați dat-o în noaptea de 10 februarie, este o mare ofensă adusă nației noastre
și o provocare la război adresată fiecărui român. [...]

Dvs. ați călcat legile țării, pentru ca să aduceți o nouă formă statului.

Această nouă formă ridică , însă, o serie de probleme."

1. "Dispreț pentru poporul român."

Caracteristica noilor forme de stat, nu stă în forma statului, ci în contribuția națiunii la crearea ei.

Ca român, el se simte ofensat , și se întreabă:

Ce au crezut despre nație , "desconsiderând-o în halul acesta ?" ;

dictând o nouă constituție , alcătuită în câteva nopți ?

Au crezut că poporul român este "o turmă de animale" ?

2. "Legalitatea ".

Dvs. care ne-ați cântat nouă timp de 10 ani pe această strună "legalitatea" [...]

Dvs. care ne-ați aruncat în închisori pentru cele mai mici abateri față de codul penal,
terminați acum la sfârșitul acestui imn frumos, prin a deveni cei mai mari infractori la legile
fundamentale ale statului, călcând în picioare Constituția țării [...]

prin a săvârși Dvs. delictul de care ne-ați acuzat și chinuit pe noi. [...]

Toate teoriile care ni s-au făcut nouă, tineretului, ani de-a rândul de generația Dvs,
pe tema unică a legalității [...] se termină cu acest oribil exemplu. [...]"

3. "Sperjurul" .

Dvs. ați jurat pe aceste legi. [...] iar acum ați călcat jurământul depus.

Asupra întregii dvs. generații planază sperjurul. Trist exemplu,

îngrozitor exemplu pentru biserica ortodoxă care patronează un asemenea act,

și pentru neamul nostru. Ce grozăvie cuprind aceste două cuvinte : Infractori și Sperjuri."

4. " Nulitatea operei Dvs."

"Întreaga operă a dvs de legislație este lovită de nulitate .

Tot ce este născut din sperjur și din călcare de lege este condamnat peirii.

Iar celor ce săvârșesc asemenea acte , nu le ajută Dumnezeu niciodată.

Un vot luat prin silnicie , sub stare de asediu, cenzură, nesecret și verbal,
mai rău ca prin regimul bolșevic,

nu acoperă faptele dvs. , pentru care rămâneți răspunzători [...]" (p. 107-108)

▣ **Scrisoarea către Nicolae Iorga (p.109-111)**

[LD : **Atenție ! cuvintele ce au declanșat procesul!**]

"Niciodată, nici un cuvânt de rău pentru profesorul Iorga.Totdeauna cu respect și cu bunăcuviință.
De cîtu timp plouă cu articole de otravă peste noi:

< **Între bliduri** (adică restaurantele noastre)**facem comploturi,**
punem la cale revoluții îngrozitoare,și vrem să ucidem oameni.
Suflete de asasini ,oameni cu revolvele în mînă și în buzunare.>

" **Ei bine ,nu mai pot.** Din marginile puterilor mele omenești, eu care te-am respectat îți strig:
Ești un incorect,ești un necinstit sufletește." Datoria elementară a unui om corect este
să se informeze și la omul pe care îl judecă,nu numai la **agenții mincinoși**
ai Domnului Armand Călinescu (care lansaseră ieri pe piață
că 16 echipe ,sub conducerea lui Alexandru Cantacuzino
vor să-l omoare pe Dsa).

Eu nu mă pot bate cu Dta.N-am nici geniul,nici vîrsta ,nici condeiul ,
nici situația dtae.N-am nimic.Dta ai totul.

Dar din adîncul unui suflet lovit și nedreptățit îți strig și îți voi striga din adîncul gropii,
ești un necinstit sufletește ,care ți-ai bătut joc pe nedrept de sufletele noastre nevinovate."

"Voi care ne acuzați de violență,după ce ați întrebuițat contra noastră cele mai mari violențe,împingîndu-
ne la disperare și păcat,voi căroră ,dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă ,
ați fi reacționat la fel ca mine,**voi necinstiților sufletește**,vă vom dovedi acum ,
că nu vom reacționa în nici un fel la toate porcăriile voastre."

" **Nu să ne închideți comerțul nostru,să ne înăbușiți avântul, ci să ne bateți la tălpi,**
să ne trimiteți în Insula Șerpilor,să ne ucideți cu pietre,să ne spînzurați cu picioarele în sus
și să ni le bateți în cuie,să ne supuneți la cele mai mari umilinți.

Nu veți întîmpina nici Dvs,Dle Profesor Iorga[...] nu numai nici o violență,ci nici măcar o opunere .Dar de
acum și până voi închide ochii,Domnule Iorga,și după aceea,
te voi privi așa cum meriți,Corneliu Z.Codreanu "

////////////////////////////////////

▣ **ARESTAREA,PROCESUL,ASASINAREA LUI CODREANU 17 apr./23- 25 mai'38**

[LD. 16 febr. 2004 . Citesc , recitesc , documentele .

Nu seamănă cu procesul din 1934 - când s-a dorit achitarea .

De data aceasta se vrea condamnarea cu orice preț. Totul este învăluit în tenebre
cu iz de roman polițist . Teroare, abuzuri polițienești , înscenări , justiție regizată .
Complicități vinovate, manipulări suspecte, rea -credință , de o parte și de alta .

Judecată pripită . Martori arestați sau absenți . Avocați intimidați .

Informatori suspecti . Documente -dovezi strânse cu furca .

N-au decât amatorii de această specie să-și bată capul cu ele.

Eu trebuie să țin seama de ele , totuși, pentru că procesul lui Codreanu

a fost un proces politic ; pentru că el a fost sfârșitul unui ciclu din istoria Gărzii,

și începutul altui ciclu ; pentru că , el va fi urmat de seria asasinatelor în lanț

a celor implicați : Codreanu + mulți alți legionari - Armand Călinescu - alți mulți legionari -
Iorga , Iamandi , Madgearu, ș.a. - alți legionari .

Chiar dacă s-ar șterge eticheta de "mișcare teroristă" pusă pe seama Gărzii de Fier (de
adversarii săi) ; chiar dacă s-ar șterge eticheta de "poliție criminală"

și "justiție represivă" pusă pe seama Siguranței și Poliției (de adversarii lor) ;

chiar dacă s-ar accepta caracterul patriotic, eroic și de martiraj al mișcării legionare (pus în
circulație de către susținătorii și admiratorii săi) ;

chiar dacă s-ar admite justetea măsurilor represive luate de guvernele perindate

la cârma României(argumentate și suținute , în epocă și mai târziu, de exponenții politici ai
acestora) ; chiar dacă , chiar dacă ....

un lucru se poate afirma fără greș : această confruntarea a sfîșiat viața politică a României ; a
deviat multe din intențiile și direcțiile de democratizare ;

a fost acompaniată de asasinatelor politice odioase (și de o parte și de alta)

a determinat o atmosferă de tensiuni și confruntări cu aspect de război civil ;

a contribuit , în cea mai mare măsură , la distrugerea edificiului democratic,
și la instaurarea regimurilor autoritariste, totalitare .
Istoriile ce se scriu despre această confruntare , continuă , până în ziua de azi,
sunt istorii paralele, vorbind despre două Români .]
Procesul CZCodreanu / 23 -25 mai '38

Asasinarea lui CZCodreanu și a grupului de 18 legionari , 28 ; 29 / 30 nov.'38

8.) Unirea fără condiții a Basarabiei cu România / jubileul de 20 de ani / 27 nov.'38

Unirea Bucovinei cu România / jubileul de 20 de ani / 28 nov. '38

Unirea Transilvaniei cu România / jubileul de 20 de ani / 1 dec.'38

("România" , an I, nr. 181, 29 nov.'38 , p. 13)

[LD : atâta doar că mulți din " făuritorii " României Mari ... nu mai sunt printre vii :
Ferdinand și Regina Maria, IIC Brătianu și Al.Averescu , Iancu Flondor și Gh.Băsești .

Cu 20 de ani în urmă, prințul Carol ... era în penitență la mănăstirea Horaița ,
după năstrușnica dezertare și căsătorie de la Odessa cu Zizi Lambrino ...

Acum, în 1938 , era regele absolut al României, având drept consoartă pe "Duduia"

Fără să mă las dominată de concepții " puritane" , totuși , totuși ... cum să vorbesc despre
Carol ca simbol al suveranității , independenței și integrității României ?!

Dintre participanții de marcă la actele unirii , Halippa, Nistor și Maniu - s-au pomenit ,
după 20 de ani , într-o Românie în care sistemul democratic, pluralismul politic
și partidele lor fuseseră ... dizolvate !

Parlamentul , această instituție care avusese un rol atât de important în toate actele României
moderne - la 1859 , la 1866 , la 1877 , la 1914 , 1918 , 1923 -

și în reformele democratice care și-au pus mprenta pe construcția României Întregite

nu mai exista !Este de meditat asupra acestei realități . După 20 de ani ,

regimul democratic al României suferise un eșec . De ce ?]

/27 nov. 1918 .Ședința Sfatului Țării la Chișinău.

Pan Halippa - președinte - a rostit o mare cuvântare în care a cerut unirea desăvârșită,
unirea fără condiții , care a fost votată de Sfatul Țării .

Prin Declarația votată, Sfatul Țării a anulat condițiile prevăzute la 27 martie 1918,
și a declarat UNIREA fără condiții.

/ 28 nov.1918 . Congresul general al Bucovinei a hotărât unirea cu România.

O delegație , în frunte cu Iancu Flondor , după ce s-a prezentat la Iași ,
a însoțit atoritățile centrale la reîntoarcerea în București .

/ 1 dec.'1918 . În București și-a făcut intrarea solemnă în Capitală ,

Regele Ferdinand , încadrat de regina Maria și marșalul Berthelot .

/Printr-o fericită coincidență , în aceeași zi , Adunarea Națională de la Alba Iulia
hotăra unirea cu Țara , Maniu atingând atunci culmea gloriei sale ...

////////////////////////////////////

În acel dec.1938 , aniversarea purta semnul unor îngrijorări profunde , determinate de presiunile
revizioniste la adresa integrității sale teritoriale .

/ Parlamentul, inexistent, nu mai consacra o zi specială pentru marcarea lui 1 decembrie

/ Nicolae Iorga conferința la Teatrul Regina Maria din Oradea.

/ Asociația Făuritorii României Mari(FRM) , fondată în 1915 , compusă din veteranii de război,și
voluntari , cu secțiuni în marile orașe ale țării(București, Iași, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Craiova,
Brăila, Constanța, Timișoara, Galați ș.a)care avusese o activitate neîntreruptă , ceruse aprobare
pentru ființarea pe mai departe .

Uniforma și emblema le-a fost interzisă (cf .noii Constituții)

////////////////////////////////////

Jubileele Unirii : 20 de ani / 1918 -1938

9.) Gr.Gafencu (expozeu radio) : principiile politicii externe ale României , 31 dec.'38

("România" , an I, nr. 211, 31 dec.'38 ;
broșura "Politica externă a României" , 1939, p. 7-12)

[LD : subtitluri date unele de ziar, altele de mine. Mă interesează problematica .

Expozeul lui Gafencu este exemplar . El suferă însă de un mare handicap :
nici o dată , de la unire, societatea românească nu fusese mai divizată și mai traumatizată ,
decât în acea perioadă . Și nici odată ea nu se mai găsisese într-o situație atât de previzibil
periclitată pe planul securității și integrității sale .

Cât privește liniile mari și principiile politicii externe românești , ele au suferit unda de șoc
a politicii muncheneze , care și-a pus pecetea unui limbaj diplomatic echivoc.

Grea responsabilitate își arogase orgoliosul rege , prin asumarea responsabilității integrale
privind destinul românesc . Grea sarcină își asumase și ilustrul diplomat Gafencu ...

punându-se la dispoziția sa. Neândoielnic, dacă la Carol este vorba de trufia dictatorului,
la Gafencu a fost dragostea de țară . Din partea lui, aceste cuvinte nu sună calp .]

Doc.integral : fișier Diplomație VIII

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ **Politica externă = politica națională**

▣ **MSR - conducătorul politicii externe**

" România urmărește în afară , cu statornică voință , o politică de pace .

Ațiunea ei externă , ținând seama de relități , de învățămintele vieții internaționale ,
ca și de vechi și credincioase prietenii , apără năzuințele , drepturile , interesele statului
și ale poporului român .

" Această politică se desfășoară sub înalta și înțeleapta conducere a Maiestății Sale Regelui ,
care îi asigură atât de trebuincioasa ei continuitate .

Ea nu atârnă de schimbări de guverne sau persoane .

E , în cel mai plin înțeles al cuvântului , o politică națională .

" Chemat prin înalta încredere a Maiestății Sale Regelui la postul de cinste și de răspundere al
Ministerului Afacerilor Străine , mă voi mărgini să lămuresc , în acest Ajun de An Nou, principiile
pe care se bizuie politica noastră externă . O fac cu atât mai multă credință ,
cu cât m-am stăduit până acum , prin grai și prin scris , să deslușesc în vâltoarea frământărilor
europene , linia dreaptă a politicii noastre naționale ."

[-----]

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ **Neatârnare și integritatea hotarelor**

▣ **Regele- simbol al unității și independenței**

6.) România îndeplinește pașnicile sale îndatoriri față de ea însăși ,

de vecinii săi și de toate statele ce o înconjoară ,

pe temeiul unei desăvârșite neatârări și a deplinei ei integrități teritoriale .

Sunt bunuri câștigate cu sânge și pe bună dreptate .

Ele constituie un patrimoniu sfânt . Nici un român nu va îngădui știrbirea lor .

Ținându-se departe de curentele ideologice cari frământă și uneori însângerează Europa ,

România ar respinge cu toată hotărârea orice amestec din afară în treburile ei de stat , ca orice
uneltire ce ar tinde să tulbure gândul și viața ei , să slăbească așezămintele , puterile de

apărare , unitatea sufletească și credința ei în libera împlinire a înaltei ei meniri .

Oricând s-ar ivi o asemenea primejdie , toți românii, fără deosebire de păreri ,

s-ar strânge în jurul credințelor lor comune în viitorul neamului și în jurul regelui lor ,

simbol viu de unitate și de independență națională .

De altfel, toate statele care poartă grija viitorului și a ființei lor naționale ,
își dau seama că apărarea neatârării lor , față de orice înrăurire din afară ,
înseamnă apărarea ideii de pace însăși, împotriva primejdiei de război.

[-----]

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ Dragostea de țară

7.) O politică externă , oricât de bună ar fi ea , nu-și poate atinge țelurile
decât dacă e sfințită prin dragoste de țară .

Închinăm gândurile noastre , în preziua Anului Nou, dragostei de țară ,
dragoste care cuprinde rege, stat , oaste și popor , și în care se întâlnesc ,
împăcate între ele, năzuințele unor generații deosebite :

generația care a făcut România de astăzi ,

generația care a luptat în marele război

și tineretul care trebuie pregătit , prin muncă și disciplină , să ne ia locul "

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

10.) Em.C.Grigoraș , Literatura memorialistică românească, 31 dec.'38

(Rev. " Parlamentul românesc" , an IX, nr. 281- 284 , p. 26 - 28)

/ Spătarul Milescu / Dimitrie Cantemir / Constantin Brâncoveanu /
/ Dinicu Golescu / Alexandru Sturdza / Contesa d'Edling (Sturdza)
/ col. Lăcusteanu / Dimitrie Bolintineanu / Carol I / Ion Creangă /
/ Marghiloman / Carp / Maiorescu / Filipescu /
/ Stere / Averescu / Regina Maria /

[LD : Acest autor are meritul de a fi scos la lumină multe din lucrările la care se referă .

Mi se pare interesantă optica în care au fost receptate aceste lucrări memorialistice .

Mă gândesc la .... ce-ar gândi oamenii acelei epoci dacă ar citi memoriile contemporanilor lor ,
Carol II, Iorga, Duca, Călinescu, Vaida, Tătăărăscu, Argetoianu, Codreanu, Mircea Eliade ,
Nae Ionescu , Cioran , Vulcănescu , Rebreanu , Sebastian , Șafran și atâția alții ?!]

Em.C Grigoraș /

Dacă literatura românească nu s-a putut până azi lăuda nici cu romane de seamă,
nici cu piese de teatru mai de vază , dacă nu s-a putut evidenția decât cu povești ,
poezie lirică și nuvelistică , în schimb s-a ilustrat cu Memorii.

Memoriile , ca și satirele, pot fi clasate printre manifestările didactice , și nu e de mirare că
această producție , deoarece aceasta este prima care se naște la toate popoarele .

Memoriile se împart în mai multe genuri : literare ,politice , artistice ...

Cele mai vechi *Memorii* la noi , sunt ale lui Spătarul Milescu ,
concentrând două episoade din viața lui sbuciumat de mare aventurier.

Călătorie în China , prima călătorie prin Siberia din Europa ,

și a avut un succes deosebit editorial .

A doua, Călătoria în Rusia . Fugit din Moldova , în urma incidentului cu Ștefăniță -Vodă ,

el s-a dus la Țar ca să-și ascundă insuccesul .Pleacă din Polonia și ajunge la Moscova .

Anume istorici afirmă că această călătorie a fost efectuată de un iezuit , plecat din Iași

(după notele fam.Hăjdeu de la Academie), el, Grigoraș, s-a străduit s-o recupereze .

Mss se află în biblioteca orașelului Sleniavo , din Galiția ,

și , deși el s-a străduit , încă nu l-a putut obține .

Dimitrie Cantemir , Istoria Ieroglifică , în care este descrisă lupta partidelor boierești
care ne-a adus la "*epoca fanariotă* " . Este minunat redată , scrisă în limba română ,
și reprezintă prima lucrare de seamă a beletristicii profane de la noi .

Tot el , Grigoraș a scos-o la lumină , până la el fiind considerată un "dedal" literar

Succesul a fost atât de mare , încât ediția scoasă de Casa Școalelor a fost epuizată .

Memoriile lui Constantin Brâncoveanu au fost scoase la iveală abia acum de familie,

și expuse de curând la Ateneu . Vor fi publicate . Este un caiet de cca 100 pag. ,

I s-a spus că sunt foarte interesante și nu privesc decât o parte din viața lui .

Desigur, de la cel ce a terminat atât de tragic în pragul Domniei Fanariote , nici nu putea fi altfel . Mai ales , dacă nu uităm , că, sub el , s-a inaugurat politica de duplicitate de la noi .

Memoriile din prima parte a sec. XIX , sunt literare :

Dinicu Golescu , Vârnăv, reprezintă ferestra deschisă asupra Europei .

Cele ale lui Alexandru Sturza și ale surorii sale Contesa d'Edling . în limba franceză , ne arată sfârșitul epocii fanariote , cu Revoluția de la 1821.

Ambii sunt oamenii rușilor , fugiți la ei , și jucând un mare rol în Revoluția lui Ipsilanti .

Sunt , pe cât de necunoscute la noi , pe atât de senzaționale pentru epoca noastră de Renaștere .

Dacă trecem de 1848 , avem interesantele Memorii ale col. Lăcusteanu .

Nu numai viața militară a începuturilor noastre de la 1832, dar noutățile Revoluției de la 1848 , au creat acestui autor o reputație neașteptată .

Revoluția aceasta devine europeană , în urma celor lăsate de acest contemporan .

Dacă trecem la anul 1859 , avem Memoriile lui Bolintineanu asupra Domniei lui Cuza -Vodă . Poetul romantic, care a jucat un rol atât de important în timpul secularizării averilor mănăstirești , și care a terminat la Azilul Cerlenti , descrie acea epocă de glorie .

Din epoca lui Carol I avem Memoriile acestuia însuși . Publicate din timpul vieții, în mai multe limbi , ele au importanța personalității celui care le-a scris .

Memorii regale, pe acele timpuri , erau senzaționale , dacă se mai pune la socoteală și rolul important ce l-a jucat el ca făuritor al României independente !

Au făcut mult rău francezilor și rușilor , prin multe episoade istorisite .

Cei 40 de ani de lupte politice de la noi , îi permit o reeditare a "istoriei leroglifice" , desigur fără pretenții literare .

Un mare răsărit de soare literar am avut cu Amintirile din copilărie ,ale lui Creangă .

Cu marele povestitor moldovean am intrat în literatura mondială .

Acum 40 de ani în școlile primare din Paris , turbulenții de gali , pentru a putea fi puși la ordine de institutoare , nu știau decât de un singur lucru : că toată ziua nu se va mai citi nimic de Creangă !

Dacă trecem la etapa postbelică aici eflorescența memorialistică ia proporții mari .

Cele politico-literare - militare ,acelea ne pun pe o scară înaltă .

Patru oameni politici conservatori dintr-odată ne-au hărăzit Memoriile lor : Marghiloman, Carp , Maiorescu , Filipescu .Trei nemțofili și un franțuzof !

Memoriile lui Marghiloman sunt pline de cancanuri și nimicuri , dar multe au savoarea lor . Unele sunt picante .Dacă erau mai scurte și mai ales mai pieptănate și mai puțin tunse , aveau și mai mare succes .

Cele ale lui Maiorescu , vai, mai bine nu erau publicate . Lumea a rămas consternată .

Un fost om al lui mi- a spus : " *Lasă că e bine ; să-l vadă lumea pe moșu și în halat , nu numai în redingotă !*"

Cele ale lui Petre Carp ,publicate sub formă de bibliografie , arată un Carp absolut necunoscut .

Carp rusofil, pentru a fi apoi francofil, și a termina germanofil , ilustrează politica noastră de duplicitate . Dar ceea ce este mai interesant ,este Carp critic

Cei mai importanți memorialiști : Stere , Averescu și Regina Maria .

Succesul imens al memoriilor -roman în gen rusesc ale lui Stere .

Stere n-a jucat numai la noi un rol cu crearea țărănismului literar și politic, ci în Rusia revoluționară , unde a fost coleg de Siberie cu Lenin , Troțki , Pilsudski etc etc .

El ne arată și viața românească din Basarabia , unde noi credeam că plana suflul morții .

Antițarismul lui, l-a dus la nemțofilie necugetată . Bine că ultimul lui volum nu a apărut . Ar fi stricat farmecul celorlalte . Afară dacă spunea că politica de duplicitate l-a pus să joace rolul pe care l-a jucat .

Cu Memoriile lui Averescu , intrăm în plină tragedie a acestei politici de duplicitate .

Militar avid de glorie și neținut la curent cu diplomația pe două fronturi , el se luptă cu politicienii , cu Palatul și cu Statul Major , ca să fie lăsat să câștige o victorie românească .

Dar de câte ori o are în mână , este mutat pe alt front , ori i se iau rezervele pentru alte operații . Rămâne însă ca răzvrătire a unui militar de seamă contra organelor de coordonare și operații , ceva unic în analele militare ale lumii .

Și cu aceasta a câștigat puțini lauri și pentru el , și pentru noi .

Memoriile Reginei Maria vor rămâne un monument regal . Pentru prima oară cineva din vasta familie a caselor domnitoare , ridică perdeaua acestei lumi și ne-o arată cum este . Nu ca pamfletele cunoscute , nu ca ditirambele arhicunoscute , ci sub forma realității însăși , ni se prezintă această lume. Personalitățile duble ale acelor cari au două patrii , cu tragediile inerente , ne sunt prezentate în mod minunat .

Lupta acestei Regine cu Carmen Sylva , ilustrează politica noastră de duplicitate în timpul războiului . Aceeași va ține drumul înțelegerii dârz , contra nemțofililor din Regat , pentru a putea salva situația din Moldova ; grație ei nu s-a împărțit regatul între ruși și austrieci ; grație ei Anglia ne-a readus la masa verde , după pacea de la București ; grație ei a zburat țarismul , care voia să ne împartă .

Viața ei la curtea românească , cu apucăturile rusești , este abia mascată în povestiri și e foarte nostimă . Traduse în toate limbile, *Memoriile* acestei regine au cunoscut succesul meritat .
Em. C . Grigoraș

---

11 a) **Al.Vaida Voevod , Memorii , III, / [1945] , retro'38**

/ Guvernele Miron Cristea = guvern Carol / Consilierii regali /
/ Represiunea legionarilor / Călinescu -CZCodreanu / Vaida - Constant -Codreanu /
/ Turneul diplomatic al regelui / Asasinarea lui Codreanu /
/ Vaida -președ. FRN / Vaida : portret Iorga / Vaida : portret Carol II /

Al.Vaida Voevod , Memorii , retro ' 38
(Vol III , p. 177-178)

[LD :Vaida își mărturisește intențiile ca , prin mărturiile sale , fără a urmări desfășurarea lor cronologică , să compună un mozaic de fapte care să recomună atmosfera perioadei .
Sigur , sunt *Memorii* , nu *Jurnal* , scrise prin 1945 , când faptele își consumaseră consecințele .

Carol își încheiase domnia , deloc glorios ; mulți din " actorii" scenelor evocate
- Carol , Codreanu , Călinescu , Iorga , g-ral Antonescu- fie nu mai erau în viață ,
fie își încheiaseră " misiunile" : se consumase toată istoria tragică a anilor '40-44 .

Dar tocmai de asta le consider prețioase , pentru că Vaida face parte dintre puținii oameni politici care nu și-au schimbat spectaculos părerile :

nu scuipe pe obrazul pe care l-a sărutat .

Și nici nu-și retrage simpatiile și adversitățile .

În orice caz , caracterul lui rămâne integru , chiar și atunci când contribuția lui la fapte poate apărea " negativă" . Vaida este un prototip foarte diferit față de celălalt mare ardelean , Maniu , și este destul de dificil de cântărit : cum erau ardelenii ?

care din ei a avut dreptate , într-un moment sau altul ?!

Din *Consiliile de Coroană* și *Consiliile de miniștri* , descrie scene " de gen" ,

în care surprinde , ca un fin psiholog , personaje , caractere , episoade .

Al.Vaida Voevod / retro ' 38 Doc.integral : fișier Vaida II

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣ **Regele - Guvernul - consilierii regali**

Guvernarea Cristea (I) , din care au făcut parte și consilierii regali , a fost , de fapt , o guvernare Carol II și am fost bucuroși că , făcându-se o remaniere- guvernul Cristea (II) - mi-am redobândit libertatea .

Precum în *Consiliu de Coroană* , tot așa și în *Consiliile de Miniștri* ,
aveam o situație penibilă . Pe când în Consiliile de Coroană regele ne dădea numai cuvântul , iar dânsul se abținea consecvent de a-și manifesta părerea ,

în schimb în Consiliile de Miniștri , tăia scurt discuțiile fixând concluziile sau hotărârile . Intențiile regelui erau bune , însă , deseori , străine de realitate , ori , până la sfârșit , inexecutabile[**dă**

câteva exemple edificatoare]
Al.Vaida Voevod / retro '38 -'39

▣ Nicolae Iorga

[LD : Vaida lasă posterității "diagnosticele" lui privind oamenii politici contemporani lui . De această atenție beneficiază și Iorga , fie și ca replică ,peste timp , față de un om care nu l-a prea avut la inimă . Adaug , astfel, analizei mentalităților și moravurilor din epocă , prezentarea unui alt cuplu politic ... care a stat la temelia "vrajbei noastre "]
Supărăciosul ...

... Urma să fie discutat bugetul. Iorga (evident "montat" tendențios de cineva) , a cerut lui Iamandi bugetul Ministerului Culturii Naționale și , aruncând o privire fugară , a izbucnit în observații critice , malițioase , despre sumele prea mari . Iamandi s-a apărut , a devenit agresiv , provocator , semeț în voce , față de nenorocitul om al culturii . Cristea ședea liniștit lângă Iorga . Deodată , Iorga a sărit în picioare strigând :
" Cum se poate să se îngăduie să fiu insultat , mă duc la M. Sa , nu pot tolera purtarea D-sale "

La început, s-au delectat de dialogul celor doi, cu o plăcere răutăcioasă , deoarece Iamandi nu era simpatizat de nimeni . Simpatiile s-au întors spre el , căci violența lui Iorga era prea timbrată de intenția insultei personale , cu totul nemotivată ...

Intrând Regele , Iorga s-a astâmpărat, dar a cerut să i se dea bugetului Ministerului spre a propune economii , pe un buget care era incomprimabil !

Ambițiosul ....

.... La sfârșitul unui Consiliu, după ce Regele l-a însărcinat pe Mironescu să studieze reformele de la Ministerul de Finanțe, s-a întors către Vaida , cerându-i să ia contact cu minoritățile , pentru a aranja definitiv problemele lor .Iorga a intervenit :
- *Dar mie nu-mi dă M. Ta nici o însărcinare ?*

Regele , obișnuit cu metoda de a-l calma pe Iorga , i-a răspuns că el , cu bogata lui experiență , va avea să fie arbitrul referatelor noastre .

Naivul ....

...Într-un Consiliu, Gafencu a prezentat un expozeu despre turneul său în capitalele europene, pe care toți îl aprobaseră .La sfârșit, Iorga , care șezuse la dreapta Regelui, i-a spus :
- *Ar fi bine ca dl Gafencu să-l propună lui Hitler să se facă la Weimar un institut românesc de studii istorice .*

Naivă încercare de îmbunare a lui Hitler , ne gândeam cu toții .

Regele și-a dat cu părearea , încercând să-l scoată din impas pe Gafencu .

Iorga însă nu a ceda și a continuat să stăruiască .Spre a pune capăt situației penibile , Vaida a intervenit propunând două institute de istorie : la Weimar și la Viena .

Făcând pe prostul - mărturisește Vaida - a izbutit să curme discuția

Orgoliosul ...

...[1939] Într-un Consiliu de Coroană , pe când Armand Călinescu era prim-ministru , înaintea ca Gafencu să fie trimis ministru la Moscova, s-a discutat reluarea relațiilor cu Rusia. În frunte cu Regele, toți erau mulțumiți că se făcea un prim-pas de normalizare .

Argetoianu a cerut cuvântul , susținând că reluarea raporturilor cu URSS trebuie să ne preocupe mai mult ca orice problemă de politică externă .

În acest context, a sugerat că ar trebui trimis la Moscova un bărbat de înalt prestigiu, de mare experiență, cunoscut în lumea întreagă , ca savant erudit . de aceea , ar trebui să-l roage pe dl prof Iorga să primească Legația din Moscova .

Regele nu a mișcat nici un singur mușchi al feței . În jurul mesei a trecut un freamăt de surprindere , ușor stăpânit . Iorga a ripostat prompt :

- *" Nu, nu eu aș fi potrivit , ci Filip " (numind pe August Filip , cel mai intim om de casă*

a lui Argetoianu , ex ministru de stat în guv, Iorga - .Argetoianu) .

La acest apropo , am putut, în fine, să dăm cu toții drumul răsului , greu reținut .
În acel moment între Iorga și Argetoianu relațiile erau întrerupte

Intransigentul ...

...[mart. 1939] Când la ordinea de zi era chestiunea Rusiei Subcarpatice , donată de Hitler ungarilor (care voiau să ne atragă și pe noi în târg) , se discuta tratatul economic Wohltat . Regele i-a dat cuvântul lui Vaida , care însă l-a invitat mai întâi pe Iorga să-și spună părerea. Iorga a insistat pentru rezistență, pentru a nu se ceda presiunilor germane . Vaida a exprimat un p.d.v. mai prudent, mai nuanțat : *decât sânge, mai bine să dăm petrol* , ca să cruțăm armata ... (Același Iorga a acceptat mai târziu atât ultimatum-ul sovietic , cât și ticăloșia arbitrajului de la Viena)

La sfârșitul discuției , Vaida a spus :

- *Rog pe MV să scuze că pentru moment - cu toată vârsta - m-am lăsat purtat de temperament. Iar d-lui prof. Iorga țin să-i declar că nu am avut nimic personal în contra d-sale. Pentru mine, orice controversă am avea, Iorga rămâne Iorga .*

Atunci Iorga, dând cu pumnul în masă:

- *Da, eu sunt Iorga !*

Atunci eu, scos din sărite prin tonul său :

-*Da, sunteți Iorga, iar eu sunt Vaida Voevod !*

Au râs și consilierii regali și miniștrii , dar mai cu poftă au râs generalii ...

Așa ne-am dat în spectacol cei doi moșnegi , foști prim-miniștri !

Începând de atunci , nu am mai existat - din nou - pentru Iorga .

Era supărat , își întorcea capul, ca să nu-mi primească salutul, pe care , natural, renunșasem să-l prădez de vânt . Situația era destul de caraghioasă .

Dispunea , de exemplu, să fie așezat în alt vagon decât mine, ca să nu ne întâlnim , când plecam cu trenul regal ori ministerial . Tot așa în Consiliile de Coroană .

Ranchiuosul ...

[aug. 1940] Am însă consolare că nu a plecat în lumea eternității neâmpăcat cu mine.

După ultimul , tragicul Consiliu de Coroană , când și el a primit sentința de la Belvedere , am plecat noaptea târziu de la Palat . Ploua ca prin sită , iar în fața ieșirii dinspre Athenee Palace Hotel, portarul anunța mașinile diferiților domni ... Portarul a spus :

- Mașina d-lui Consilier Iorga ! În penumbra ceții, Iorga a lunecat sau a greșit treapta . M-am pomenit cu el răsturnându-se pe mine. L-am prins, oprindu-l să cadă . Și între noi s-a petrecut spontan următorul dialog :

-*Mulțumesc !*

-*Totuși se ivesc momente când Vaida prinde bine . Ne împăcăm ?*

-*Ne împăcăm , dar îți pare rău de ce mi-ai spus atunci ?*

-*Îmi pare rău .*

Mi-a atins mâna apoi nu ne-am mai văzut !

Al.Vaida Voevod / retro '30-'40

▣ Carol al II-lea

Reformatorul...

..... Regele Carol II a fost un prototip al epocii sale. Contactul cu el i-a înviorat elasticitatea de a înțelege ce înseamnă "să progresezi cu epoca" .

Era condus de râvna nepotolită de reformativ . Urmărea identificarea progresului poporului , înainte de a o scoate din sărăcie, prin educație și disciplină .

De aceea a stăruit , cu adevărat fanatic , pentru educația copiilor prin cercetășie , premilitărie sport etc. Educația englezească i se părea cea mai potrivită pentru dezvoltarea personalității , a curajului, a răspunderii .

Literatura beletristică , politică , istorică , îl interesa tot pe atâta ca problema șoselelor

ori a edificiilor publice . Îl preocupa un plan de înfrumusețare a Capitalei, prin plantații , grădini,

parcuri , spre a servi Bucureștiul ca model pentru orașele , satele și liniile de comunicații ale țării .La domeniul său , Mănăstirea , a pus în practică- în acord cu țărani , chiar și o exploatare mixtă de cooperativă colhoznică ,copiind metode comuniste, adaptate firii românești .

Oratorul demagog ...

...Ca orator , iubea improvizarea cu care fascina.Dacă Carol ar fi întemeiat un partid, ar fi bătut recordul la concurență demagogică , întrecându-l și pe dr Lupu, și pe Jean Th Florescu , și pe DRloanițescu !

Necrivdosul

...[1932] La Externe nu se făcuseră de mult avansările meritate . Am prezentat Regelui lista celor îndreptățiți . În fruntea listei era tânărul Duca .
Văzându-i numele, Regele i-a aruncat o privire întrebătoare . Față de omul politic care era tatăl acestuia , regele avea atunci o neîncredere vecină cu aversiunea.Vaida i-a spus :
- *L-am pus în capul listei , Maiestate , ca să nu-l uit* . E un băiat excelent , promițător.
Colaborează la reviste iar seriozitatea lui se dovedește prin faptul că - pe când alții se codesc și fac tot ce pot ca să nu cadă soarta pe ei - acest atașat s-a anunțat voluntar ca să fie trimis în extremul orient .E cel mai bun din generația lui.
Regele a făcut un semn de aprobare în dreptul numelui lui zicând :
- *Îmi pare bine că e băiat bun*. Dovadă că vrea să plece cât de departe de acest mediu .
Așa a plecat tânărul Duca .

Sub influența camarilei ...

... [1933] După terminarea manevrelor militare de la Craiova, Carol I-a chemat în compartimentul regal al trenului .
-Ce mai e nou, d-le Vaida ?
-Maiestate, nimic deosebit , decât faptul că valul clefetelor [**clevetirilor**] , pe tema camarilei s-a calmat de tot , în timpul din urmă .
-Camarilă ? ce e aceea camarilă ?
-D-na Lupescu , d-na Vider (ori Widder) , dl Widder, A.Blank, Tabacovici
-Dar d-ta știi că d-na Lupescu nu se amestecă în politică . *
-Știu Maiestate , dar în viața publică nu contează ceea ce e în realitate , ci ceea ce crede mulțimea
-Bine dar eu nu am voie să am un cerc de prieteni ?
-Desigur Maiestate.Datoria mea este însă să Vă informez cu toată sinceritatea .
În rest hotărăște înalta înțelepciune a Maiestății Voastre .
Cu toate că am reușit să evit ocaziile de a o cunoaște personal pe d-na Lupescu - și ce n-a încercat Puiu Dumitrescu pentru asta !- Carol II nu a manifestat , în contactul cu mine , vreo urmă de supărare . [-----]
Prin relația cu Lupeasca s-a expus invidiei multor femei , cărora , cum se zice , li se scurgeau ochii după chipeșul flăcău , când apărea în public , cât și clefetelor celor iertate [bătrâne]. Opreliștea ca Regina -Mamă Maria să nu poată primi decât persoane admise de fiul ei, i-au atras lui Carol bârfelile critice ale doamnelor din înalata societate bucureșteană . S-a auzit din toate clasele sociale :
" *săraca Regina Maria* " , " *săraca Regina Elena !*"

* Notă ---Armand Călinescu . 6 februarie 1939 :

Ernest Urdăreanu îmi povestește conflictul cu Duduia. Se amestecă în toate
- în remaniere , în politică , și amenință scandal în fața regelui, câte odată în fața voevodului.Nu mai poate suporta , va pleca .(*Însemnări politice* , p. 405)
Al Vaida / Memorii, 1930-1940

11 aug.1938.Politicele

[LD: Adnotatorul jurnalului, N.Gheran, îl consideră pe Rebreanu un "*observator superficial al culiselor politice interbelice*" și, probabil, are dreptate. Numai că, așa, superficial, Rebreanu se dezvăluie ca un fin "receptor" al sufletului românesc, și fugarele lui remarci se vădesc, deseori, profunde și clarvăzătoare. De aceea pigulesc, pigulesc, prin jurnalul lui **Subtitlurile îmi aparțin**, fiind sugerate de textul rebrerian]

-Zvonurile înlocuesc presa.

"Ar fi poate interesant de notat **zvonurile care circulă mereu asupra evenimentelor politice**. De când cu **noul regim și cu încătușarea complectă a presei** sau cel puțin a criticismului, **numai zvonurile mai alimentează curiozitatea și setea de informație a oamenilor**

Așa se nasc și se răspândesc fulgerător **cele mai abracadabrante știri**, multe născocite complect, altele cuprinzând câte un bob de adevăr, iar unele adevărate de tot, precum dovedesc ulterior evenimentele

Acum s-a adoptat sistemul de-a nu se lăsa să se publice nimic înainte ca un eveniment să fi devenit fapt împlinit, adus la cunoștința lumii printr-un comunicat oficial, care nu se poate comenta sau chiar necomunicat publicului. Totuși, anumite indiscreții fac să se strecoare din anturajul conducătorilor câte ceva, de unde apoi trec mai departe, umflându-se ca bulgărele de zăpadă." (p.144)

-Regele guvernează și decide

"De multe ori se întâmplă ca știri pornite din cercuri complect informate să nu se confirme; pricina e că nici guvernării nu sînt cu adevărat informați de cele ce se pregătesc; **în realitate, regele singur guvernează și decide**, iar **miniștrii și ceilalți nu sînt decât executanți servili**, deseori împotriva propriilor lor convingeri." (p.144)

-Distrugea legionarismului

"**Noul regim urmărește deocamdată distrugerea legionarismului**, cu o perseverență remarcabilă și cu un curaj care denotă o bună cunoaștere a psihologiei colective românești. **Codreanu, condamnat la zece ani ocnă**, alți vreo 20, la câte șapte ani, vreo două sute, în lagăr de concentrare – și **nimeni n-a schițat măcar un gest de împotrivire**."

-Mistica legionară=foc de paie, farsă,tactică?

"Cei ce erau atât de iuți la riposte, au devenit de o placiditate uluitoare .

Poate să fie o tactică ? Poate să fie mai curând lașitatea noastră tradițională ?

Fapt este că toți eroii naționali de ieri au intrat în pământ sau se întrec în a condamna ceea ce au adorat.[...]Dintr-un punct de vedere superior românesc, **ar fi trist dacă mișcarea aceasta n-a fost decât un foc de paie**; dacă **mistica legionară** care amenința să cotopească tot, **nu s-a deosebit întru nimic de mistica averescană sau țărăneasă**

Ar însemna că **suntem incapabili de o adevărată înnoire**, de **formarea unui nou tip de român**, eroic, bronz, conștiincios, cinstit, harnic.

Fiind că **asta părea mai prețios în mișcarea legionară,educare românului de mîine**.

Dar nici asta **n-a fost decât o farsă**, viitorul românesc nu e prea măgulitor, cel puțin în perspectiva mai apropiată." (p.144)

-Epocă de lingușire dezgustătoare

"**Regimul nou încearcă să adopte parte din armele de luptă legionare**, mai ales **Străjeria**.

Dar **polițismul nu poate stârni entuziasm** și nici nu poate crea o mistică, încât ceea ce se face pare factice. **Credința e înlocuită cu lingușirea** cea mai plată. **Trăim o epocă de lingușire dezgustătoare**. Te miri cum regele, atât de inteligent și atât de cunoscător de oameni, primește **adulările odios de nesincere**. Și mai ales cum se înconjură de **oameni fără caracter**, chiar când ar avea oarecare talent. Poate de nevoie ? (p.145)

-Regimul autoritar –consecință a democrației zănitece

"Și totuși noul curs ar avea șanse să cucerească. **Democrația noastră zănitecă a pregătit foarte bine calea noului regim autoritar, cinstit, constructiv**.

Regele e bine intenționat – se vede de departe. S-au făcut lucruri bune, care nu s-ar fi putut realiza în vechiul sistem. Din nenorocire, din pricina executanților, **regimul pare șubred, fragil, și lumea se așteaptă din zi în zi la schimbări** care sau să consolideze direcția actuală, sau să aducă alta. Așa și de aceea sunt multe zvonuri. Dar asta mă interesează numai ca pitoresc. Încolo, treaba luptătorilor Important e să păstrăm ce avem. Și, în vremile acestea, e bine că avem un comandament unic și că s-a pus capăt certurilor care primejduiau poate chiar existența

acestei țări ..." (p. 145)
L.Rebreanu / aug.'38

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

▣ **Împărțirea Cehoslovaciei**

▣ **Mobilizarea.**

12.) Expoziția preliminară de artă țărănească , 8 febr.'39

(Expoziția universală de la New York) , 8 febr.'39

/ **Acțiunea lui Dimitrie Gusti/ Contribuția doamnelor /**

("Timpul" , 9 febr.'39)

[LD : dau acest document, printre puținele în care **apar și doamnele -soții** ale oamenilor politici .Din păcate, în majoritatea cazurilor , **nu se dau numele doamnelor ci ... a soților : " D-na Vintilă Brătianu " , " d-na Ghg.Ionescu -Sisești "** etc.Cred însă că acest lucru exprimă **mentalitatea din epocă** privind statutul femeilor]

În **Calea Victoriei nr. 41**, vernisajul **expoziției preliminare de obiecte de artă țărănească** organizată de **Dimitrie Gusti**, comisarul general al Pavilionului Român , la Expoziția universală din New-York .

Și-a dat concursul **Consiliul Superior al Industriei casnice** și al **Uniunii industriilor casnice** , de sub președinția d-nei **Pia Alimănișteanu** .

Au luat parte doamnele:d-na Dimitrie Gusti,Aritia Tătărescu ,Pia Alimănișteanu , Alexandrina Cantacuzino, Neamțu, Vintilă Brătianu, Ionescu -Sisești , Golescu, Pelivan, Hodoș ... ș.a.

Au luat parte d-nii : Dimitrie Gusti, prof. Al. Tzigara -Smurcaș, jean Steriade, Cicero Gorciu, Al.Bădăuță , prof. C.Brăiloiu ș.a. ...

////////////////////////////////////

A doua expoziție preliminară va fi organizată la Atheneul Român, când se vor prezenta covoarele executate de Liga Națională a Femeilor Române, de sub **președinția Aretiei Tătărescu** .

Expoziție de artă țărănesc / febr.'39

13.) Consiliul Superior Național al FRN : prima manifestare publică , 26 mart.'39

Armand Călinescu , Gr. Gafencu , Mitiță Costantinescu- expuneri

Al Vaida , N.Iorga, Eftimie Gherman- opinii .

Cezar Petrescu , Nicolae Deleanu , Ion Agârbiceanu- ecouri

(AIC , fond MPN -propagandă , dosar 2136 , f. 41- 79;

"România" , " Timpul" , Argus, Universul, Semnalul, șa. 29 mart.'39)

[**LD : am tratat în cartea mea(pag. 184- 185și urm .) conjunctura internațională în care se desfășura această manifestare . În aceeași zi de duminică , la Roma ,**

Mussolini ținea un discurs belicos , considerând că ceea ce s-a întâmplat în Europa Centrală cu Cehoslovacia ... trebuia fatal să se întâmple.

Întrunirea de la București a avut un caracter excepțional , fiind o întrunire istorică .

O abordez , de data aceasta sub semnul unei întrebări retorice :

a fost bine că ... clasa politică s-a găsit în acele momente unită ,
Și că națiunea română a răspuns cu abnegației patriotice la mobilizare ?

Armand Călinescu : " Oricare ar fi rezultatul , istoria noastră va înregistra hotărârea noastră de viață și curajul nostru de a o apăra " .

Răspunzând unui interview publicat de " Paris Soir " : " În ziua când România va fi atăcată , ea se va apăra , nu importă contra cui , și va salva , până la limita forțelor sale , integritatea teritoriului său . România se va bate fără a lua în considerare rezultatele eventuale ale războiului "

////////////////////////////////////

Grigore Gafencu , ridicând la rang de principiu moral neparticiparea României la împărțirea Cehoslovaciei(propunerea de fuziune a Ucrainei subcarpatice)

" NU LUĂM NIMIC CE NU E AL NOSTRU , APĂRĂM ÎNSĂ ȘI ÎNTĂRIM TOT CE NE APARTINE. "

////////////////////////////////////

Al.Vaida -Voevod : " Această mobilizare a mulțimii a fost dovedirea că fiecare dintre noi avem ce apăra , fiecare ținem la vatra care este a noastră , pentru veci, și suntem gata cu mic cu mare să aducem suprema jertfă pentru salvarea patrimoniului nostru [-----]
De orice proveniență ați fi, d-lor miniștri , de orice proveniență am fi noi, pentru moment, Solidaritate "

////////////////////////////////////

Nicolae Iorga : " Ardealul , s-a dovedit conștient de ce l s-ar putea pregăti și el n-o poate primi cu nici un chip. Cei care au alergat la regiment duc în sufletul lor una din acele voințe care sunt în stare să frângă orice dușmănie .

Ei s-ar bate pe viață și pe moarte, fie oricine, sigur "

////////////////////////////////////

Eftimie Gherman : Muncitorimea română, deși adânc pacifică , ține să declare în aceste momente , că ea face corp solidar cu nația întregă pentru apărarea unor hotare care sunt hotarele neamului, ale dreptului și ale libertății "

////////////////////////////////////

Cezar Petrescu : " Glasurile răzlețe au amuțit . În fața primejdiei , nu mai alcătuim decât un singur trup oțelit , cu o singură hotărâre neclintită : tari pe dreptatea noastră , să rezistăm până la limita puterilor , împotriva oricui ar voi să se atingă de pământul țării noastre . "

(" România literară " , an I , nr 1, 2 apr.'39)

////////////////////////////////////

Nicolae Deleanu (mobilizat el însăși într-un orașel de graniță) : " Fără bătăi de tobă, fără goarne, fără clopote, fără publicații, fără chemări alarmante prin radio, fără nici un răvaș special de la unități, toată nația de muncitori de la sate și orașe a răspuns la un simplu zvon sau la chemarea notarilor din sat : prezent . [-----] Când am văzut că muncitorul lasă baltă , din prima zi, bancul, tesla, menghina și familia și o pornește în straie firave spre regiment , am fost impresionat " ("Lumea Nouă " , 19 apr.'39)

////////////////////////////////////

Ion Agârbiceanu : " Dăunăzi , o dată cu măsurile militare luate de guvern , a ieșit la iveală , strălucind peste toată vremeirea unei ierni revenite, aurul României : sufletul poporului român , sufletul țărânimii noastre . În câteva zile s-a revărsat ca un râu de foc peste tot pământul țării , de la o graniță la alta , năvalnica putere a unei conștiințe , a unei simțiri și a unei voinți care a dovedit lumii , din întâia clipă , că România are o bogăție pe care nici o putere din lume nu l-ar putea-o opri : sufletul viteaz moștenit de la părinți , crescut și îmbogățit în cele două decenii de la unire [-----] Au lăsat țărâni plugul ... au dat caii și căruțele ; și-au luat rămas bun de la neveste și de la copii , și-au îndesat căciuilile pe cap și au pornit la regiment cu trăistuța după gât "("Neamul românesc pentru popor " , an XXVII ; nr. 9 , 1 mai '39)

////////////////////////////////////

Apărarea hotarelor / martie '39

iun.'39

Președinți : Iorga apoi **Argetoianu**(Senat), **Vaida** (Camera Deputaților)
/ absența opoziției / apelurile la solidaritate națională /
/ ridicarea mandatelor senatorilor boicotanți /

Nicolae Iorga / 9 iun. '39

▣ **Parlamentul de ieri și de astăzi .**

(D.S, MO nr. 2 , șed din 9 iun.'39 , p.10-12 ; "România " , 16-18 iun.'39)

[**LD : Iorga** expunea unul din memorabilele sale **discursuri parlamentare** ,
în care fiecare frază , fiecare cuvânt , transmitea un gând , explica o situație confuză ,
lega organic trecutul de prezent , aruncând o punte spre viitor , îndemnând la **meditație**
și solidaritate pentru cele mai de preț avuții naționale : **ființa unității de neam și de stat** .
Nu se lasa contaminat de oportunismul politic al momentului .

Nu hulea vechea organizare parlamentară , nici pluripartidismul , nici funcționarea
normală a **mecanismelor democratice** ale puterilor în stat .

Preamărindu-le marile merite în clădirea României moderne , el pleda , în ceasul istoric
al momentului 1939, pentru **unitate și solidaritate națională** .

În acest context , el își exprima **măhnirea** că unii politicieni **nu puteau uita trecutele guvernări**
și **legislaturi parlamentare** , foloasele unor privilegii și remunerații,
ineficiența speculațiilor ideologice , recurgerea la conspirații sau la cutezante acte de terorism .

Într-o formulare complicată , plină de aluzii și metafore , **el nu se prezenta ca un adulator**
al regimului personal carlist, în sens vulgar , **dar justifica prezența sa în diversele**
instituții ale noului regim și critică atitudinea adoptată de **opozitia pasivă** .

Iorga **va demisiona de la președinția Senatului** (15 iunie) , pe motive de procedură
parlamentară și de aplicare a Regulamentului . El va continua , totuși , să ducă **o intensă**
activitate în Parlament, în FRN, în Consiliu de Coroană ,
încât gestul său nu poate fi taxat de opoziție față de regim .]

" Dar **străbătând atâta lume și atâta omenire** și văzând **cum se ridică ideile și cum cad**,
înțelegând **psihologia foarte complicată** din care **se face omul**

și în care **nimeni nu este cu totul bun și nimeni nu este cu totul rău**,

și în care **în toate afirmările cele bune este și o parte de greșeală** ,

și în toate greșelile este **ceva pentru a le îndrepta** [-----]

eu nu sunt capabil de a aduce o altă pasiune

decât pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii . [-----]

eu mă adresez , peste dvs, cei prezenți , și **la cei care sunt absenți** ,

pentru a le spune de aici , cred și în numele dvs, a le spune un lucru , care nu este numai
sincer pentru mine , dar este în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi cu noi ? Aceasta este întrebarea. **Anumite forme ?**

Ce plătesc formele acum , când **se joacă soarta însăși a națiunilor**
și dănuirea statelor ?"(D.S, MO nr. 2 , șed dinm 9 iun.'39 , p.10-12)

Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39

▣ **Parlamentul de ieri și de azi**

(DAD, MO nr.2, șed. din 9 iun.'39)

[LD : **Vaida** nu contesta nici el virtuțile democrației , virtuți care au stat la baza progresului
națiunii române , mai ales în consacrarea marelor acte care au marcat , în 1859 și 1918 ,
treptele unității naționale . Pentru momentele grele prin care trecea țara ,
el se adresa foștilor liberali, averescani , goghiști, maniști, brătieniști, frontişti ,
pentru a depune toate eforturile în vederea păstrării cuceririlor înaintașilor .]

Parlamentul / 7-9 iun.'39

15.) **Al.Vaida- Voevod , președintele Adunării Deputaților - discurs , 7, 9 iun.'39**

Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar
(DAD, MO nr. 1 și 2 , șed din 7 și 9 iunie '39)

[LD : între ședința de deschidere a parlamentului și intrarea în lucrările propriuzise, pe 7- 8 iunie , au fost marea defilare a FRN, a Străjeriei, cu prilejul Restaurației .
La defilare , în uniforme de vară (albe) ale FRN ... a defilat toată " floarea " clasei politice românești .]

Uneori alături de Maniu , alteori făcând opinie diferită , ajungând la adversitate și dușmănie, revenind la prietenie abia în anii de dictatură antonesciană și comunistă , ...atât în epocă , cât și mai târziu , a avut parte de o mai diminuată recunoaștere, conduita lui a fost taxată contradictoriu , iar aureola lui de luptător pentru idealul național a purtat pecetea minimalizării, a contestării sau chiar a blamării.

De ce ? Ce l-a diferențiat de Maniu ?

O parte din răspunsuri se găsesc în istoria perioadei, până la acest moment .

O parte din răspunsuri se găsesc în acest discurs. Iar eu va trebui să mă pronunț .

Cine a avut dreptate în 1938-1940 : Vaida sau Maniu ? Dintre ei doi, cine a fost vizionar ?

Vaida -colaboratorul regimului personal al regelui Carol ?

Maniu -contestatarul și opozantul aceluiaș regim ?]

Doc.integral : **fișier Vaida II**

Al.Vaida -Voevod / 9 iun.'39

▀ Crez : ideea națională și reforma socială

" Îmi dau seama că această onoare și simpatie nu este adresată individului , ci unor anumite idei pe care le-am susținut cu dârzenie : **ideea națională și a reformelor sociale** , necesare pentru ca **Națiunea să fie puternică** .

"D-lor deputați, omenirea , săraca , de la începutul veacurilor s-a tot zbatut pentru a-și asigura pe glob o existență vrednică de oameni , vrednică de făptuiri alcătuite după chipul și asemănarea lui Dumnezeu . **Și veșnica frământare între Duhul Sfânt și Lucifer** a silit omenirea **să se refugieze în idealuri , la credințe**, care de atâtea ori s-au dovedit deșarte .

Democrația ...

" Dar , **ar însemna să tăgăduim o realitate și să fim nerecunoscători față de evoluția istorică** , dacă nu am recunoaște că **ideile democratice au fost la baza progresului** , și că, mai cu seamă noi, **Românii, nu avem dreptul să criticăm sau să ne batem joc de acele idei generoase** , care au făcut cu puțință ca **Nația noastră** , după milenii, să se ridice la nivelul de astăzi și **să ajungem acolo** ca , din colibe, țăranul român de pe toate plaiurile să poată intra în **Palatul Regal din București** " (**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

Degenerarea democrației ...

" Dar , ca pentru toate lucrurile și construcțiile omenești , **a venit vremea degenărării** și pentru **ideile la început atât de înalte și generoase și ne-am pomenit cu excrescențele politicianiste ale democrației clasice , îmbătrânite , și, pe încetul, degenerate** .

Politicianismul ...

" Am avut și noi parte de **politicianism** și, să recunoaștem, **fiecare ne-am avut partea** , în proporția activității cu care am participat la treburile publice ; fiind că bietul om este un instrument în atât de complicatele componente ale vieții publice și, **fie șef, fie subșef, fie simplu soldat** , trebuie să meargă înainte după **o anumită ideologie** și după **comandamentele de forță majoră** pe care i le impun situațiile .
Am fost cu toții vinovați .

Lupta între frați ...

" **.Eu am crezut în puterile democratice** .

În Ungaria , salvarea noastră nu putea să fie **decât**
în înfăptuirea reformelor democratice și sociale(**aplauze puternice**)

În România Mare ne-am pomenit că , în loc să ne apucăm cu forțe unite ,
să punem pe vecie temelii de nezdruncinat acestei țări ,

am ajuns , din cauza politicianismului , să ne războim frate cu frate ,
să se urască tată cu fiu, să meargă **zavistia până între copii** , în familii
Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ **Eșecul democrației partidiste**

"Atunci , dându-ne seama , a trebuit toți care judecăm destul de obiectiv, ca și poporul ,
care nu știe multă doctrină , dar are sedimentat în suflet însemnata experiență milenară ,
să ajungem la aceeași concluzie : nu mai merge așa înainte , fără să riscăm să ne ruinăm,
fără să ne distrugem însăși țara și viitorul acestui neam . (**aplauze prelungite**)

Votul = demagogie + spiritul de turmă

" **Suveranitatea poporului ?** Odată și o dată , **la ani de zile, își dădea votul;**

iar votul , la o parte a alegătorilor , era de cele mai multe ori **rezultatul demagogiei deșănțate**
, a făgăduințelor care nu se puteau împlini , iar la o altă parte , era **spiritul de turmă** ,
unde , cu un ciocan de rachiu, se angajau voturile
pentru ca **șefii și clanurile politicianiste să poată stăpâni țara** .

Partidele = clanuri politicianiste

" Dacă toți ar fi fost conduși numai de gând curat și de intenții nobile și generoase pentru
binele obștesc , **ar fi fost o soluție, ar fi fost democrația aceea ideală , constituțională** .
Dar în toate Statele conduse democratic- cred că aceasta este o constatare obiectivă -
și chiar în Statele apusene cele mai înaintate , **îndărătul șefilor de partide sunt alți șefi ,**
alte interese ascunse, în detrimentul binelui obștesc ,
în detrimentul mulțimilor și al economiei naționale .

Ei bine, d-lor, după starea aceasta, **necon condiționat trebuia să vie dezastrul** . "

Al.Vaida / 9 iun.'39

▣ **Apel la uitarea trecutului și solidaritate națională**

" D-lor deputați, toți mai avem pe suflet **un rest de sgură a trecutului nostru**

Poți să faci instituțiuni cât de bune, un guvern poate lua dispozițiuni admirabile,
tu , ca individ , poți să ai înalte idealuri , **dacă nu știi să abdică de la micimile și**
meschinăriile care în trecut erau o necesitate pentru a-ți apăra existența politică ,
dar pe care , în viitor, **trebuie să le lepădăm și din suflet și din gând și din intențiile cele**
mai ascunse , căci atunci zadarnică ar fi toată truda și a Maiestății Sale, și a guvernului,
și a celor mulți și admirabili alegători , care au știut să e onoreze cu voturile lor .

Numai așa s-ar pute obține rezultate reale și dăinuitoare .

"**Fostele**" partide ...

" De aceea d-lor, ca înainte de cuminecatură , trebuie **să ne lepădăm din suflet trecutul,**
să ne întâlnim foștii conluptători ca prieteni , **să uităm** că în ziua de ieri
am fost contrarii cu cel are acum șade pe aceeaș bancă , alături de noi.

Astăzi sunt **foști** liberali, **foști** averescani , **foști** gogiști, **foști** național-țărăniști,
foști frontiști, etc ; astăzi , **ori suntem cu adevărat în Frontul Renașterii** ,
și vom ști să renaștem sufletește , **ori** , **dacă nu**, în loc de binecuvântarea viitoarelor generații,
vom fi vrednici de a fi blestemați , ca niște oameni care nu am știut în momentele mari ale
națiunii , să fim la înălțimea la care strămoșii noștri au știut să fie "(**aplauze prelungite**)

"**Fostele**" adversități opozante

" D-lor , începe acum pentru mine o viață grea , pentru că a doua oară
[LD : **Vaida a fost președ. de Cameră în 1919**]mă aflu în situația de a fi silit ,
în această demnitate , cu care m-ați onorat , **să renunț la firea mea , o fire care mă
îndeamnă să fac opoziție (ilaritate, aplauze)** , va trebui deci **să renunț la atitudinea de
opoziționist** , va trebui să fiu față de fiecare dintre dvs de aceeași corectitudine,
să am același tact . Va trebui, față de colectivitatea acestui înalt for, **să fiu cu desăvârșire
impersonal**, în orice chestiune . Vă dați seama că **este greu pentru omul la bătrânețe** ,
să-și desvețe năravul din fire . Dar , în ce mă privește , voi face tot ce-mi stă în putere .

Gata cu " bisericuțele " !

" Vă rog și pe dvs **să mă sprijiniți** și, în momentul când veți avea o pornire unul în contra
altuia, când v-ar îndemna situațiile **să faceți mici grupulețe ori bisericuțe**,
și eu mi-aș permite să intervin, zicându-vă : **mă iertați , s-a terminat cu bisericuțele !** ,
să nu vă supărați D-lor , în interesul Națiunii și al viitorului țării , **să fim cu toți români** "
Vaida / 9 iun.'39

16.) N.lorga , președintele Senatului , discurs, 9 iun.'39

(D.S ., MO nr. 2, șed.din 9 iun.'39, pag . 1-14)

[LD : 3 apr.2004. lorga nu este un senator oarecare . El era receptat, și în epocă,
ca un " apostol" al neamului . Fusesse parlamentar , fără întrerupere , timp de 33 de ani,
sub regimul celor 3 regi , sub regimul a 3 Constituții (1906 - 1939) ;
fusesse președinte de Cameră (1918) iar acum de Senat ;
fusesse prim-ministru în acel guvern de " tehnicieni" , pe care îl experimentase Carol
(1931-1932) și care poate fi considerat un prolog la regimul instaurat în febr.'38 ;
deși fusesse promotor de mișcare națională și conducător de partid,
el îmbrățișase și militase pentru un parlament corporatist, pentru un regim de autoritate regală .
El este și istoricul cel mai mare al epocii moderne.

Ca generație, face parte mai mult din generația " veche" .

Ales președinte de Senat , ține un discurs echivalent cu ridicarea **propriului soclu,**
propriei statui , dar nu a lui personal, ci **al generației din care face parte**
și a generației pe care a crescut-o .

Un lorga **sfătos - amar -nostalgic**. Un lorga **măhnit** , privind înapoi cu unele mâinii ,
dar și cu **orgoliul** de a fi făcut parte dintr-o generație făuritoare.

Un lorga **câștigat pentru formulele noului regim**, dar cu grija de **a nu blama sau
desconsidera regimul vechi** .

Un lorga alternând reproșul cu imboldul , mustrarea cu încurajarea, ca un adevărat "
apostol" . **Un om politic** - poate singurul !- care **își putea îngădui acest rol** .

Un intelectual cu conștiința valorii , a valorii intelectualității dar și a valorii de sine.

Un om , pur și simplu, având **calități și defecte** care l-au împins , uneori, la gesturi politice
pozitive, alte ori la cele negative . Nu am motive nici să-l flatez adulatoriu,
dar nici să-l prezint minimalizator sau "înnegrit" .

Din păcate, este foarte greu de realizat un atare portret ! ... mai ales lui !]

ACCuza / președinte de vârstă /

▣ Satisfacție pentru noul regim

"Cel dintâi gând al meu și al dvs , al tuturor, se ridică cu **recunoștință** către **Maiestatea Sa
Regele Carol al II-lea**. (**Senatul, în picioare , ovaționează îndelung**) .

Regele Carol, cu adâncă pătrundere a situațiilor și principiilor care cârmuesc Statele,
a schimbat fundamental organizația politică a țării și **ne-a dat acest Parlament** ,
care este **Parlamentul muncii și al breslelor** . (**aplauze prelungite**)

" D-lor senatori , **sunt fericit** că pot zice că am venit **să prezidez acest Parlament** ,
pentru care , **în principiu, am luptat viața mea întreagă** ,

fără ca să-mi fac nici un merit din acest fapt .

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Omagiu lui ACCuza**

▣ **Biruința aspirațiilor sale**

[LD : și eu consider că , din acest p.d.v. , **ACCuza** este printre puținii **politicieni consecvenți** . Decenii de-a- rândul , mai ales după Constituția din 1923 ,

luptase împotriva regimului politic democratic , pluri-partidist .

Pe de altă parte , iată-i pe **cei doi prieteni de tinerețe** , care fondaseră Partidul Naționalist Democratic înainte de război , **găsindu-se din nou pe aceeași lungime de undă ....]**

"Dați-mi voie mai întâi să mulțumesc **vechiului meu prieten , dl Cuza** , care , la o vârstă pe care desigur nu dorește să i-o amintesc , **reprezintă** , cu atâta tinerețe și cu atâta avânt , **un ideal care a fost și al meu** , și de care cred că în momentul de față , dvs sunteți mai însuflețiți decât oricând , fiindcă **ceea ce a dorit el** , cu atâta **convingere și strășnicie** , cu un **curaj** care , aș putea zice , **i-a fărâmat cariera politică** , afară de un moment trecător , pe care este cel dintâi care-l va uita , a ceea ce **a stat în rândul lui și s-a întrupat în lupta lui** , acesta este **marele adevăr în care trăim acum** :

descătușarea dintre hotarele prea strâmte și din legăturile prea împovărătoare ale unei **vieți politice pe care trebuie să o considerăm sfârșită** .

Acesta este **faptul îndeplinit** și este o **mare bucurie** , pentru cineva , ajuns la vârsta sa , să asiste la această **biruință deplină a tuturor aspirațiilor sale** ,

și la această **încununare a unei așa de frumoase vieți** .

În numele dvs , cred că **pot să-i aduc un omagiu** , care pentru mine este însoțit cu un **sentiment de duioșie** , ce nu se poate exprima prin cuvinte ."

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Autoportret parlamentar**

" În ceea ce privește **aclamațiile dvs** , ce s-au îndreptat **către fostul președinte de Cameră** , din momentul fericit [**dec.1918**] **când s-a făcut unirea tuturor provinciilor românești** , **amintire neuitată** pentru mine , și **neuitată pentru toți** aceia dintre dvs , **cari au fost acolo** , și au colaborat la acest mare act național , în ceea ce privește aceste simpatii pe care le-ați arătat , **unii dintre dvs , pe care i-am cunoscut mai bine** , mi le-ați mai dat o viață întregă , și le-ați fi arătat și cu o mai multă hotărâre , **dacă v-ar fi legat anumite lucruri care aparțin acum trecutului** .[-----]

" Dvs ați voit să **prezidez Senatul** , în momente de **înnoire deplină** , pe care o doresc adâncă - și sper că va fi adâncă pentru că este sinceră

- ați dorit ca în **momentul acesta , într-adevăr istoric** să prezidez Senatul-

și să mi se dea voie **să cred că această prezidare nu este o jucărie de o lună de zile ;**

Voi căuta ca în **Regulament** să se stabilească și o **statornicire a prezidării Senatului** , **ca să nu mai fie , cum era odinioară , la dispoziția tuturor ambițiilor și tuturor intrigilor** , de câte ori era o nouă chemare a acestei Adunări .

" **Dvs ați voit** ca un om , care a trăit o **viață grea** a Nației , care s-a împărțit de **greutățile acestei vieți** și care a primit asupra-i , **toate suferințele** ,

de multe ori **toate mizeriile** acestei vieți , să fie aici în aceste clipe , pe care , cum vă spun , **eu o socotesc nu un moment trecător , la discreția tuturor ambițiilor** care pândesc

și care nu pot urla **mânia lor împotriva schimbării îndeplinite** ,

ci o socotesc ca începutul unei **noi și fericite ere** pentru poporul românesc " (**aplauze**)

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Glorificarea " erei vechi "**

▣ **Generațiile succesive**

▫ **Senatorii de azi =parlamentarii de ieri**

" **Mulți** dintre dvs sunteți oarecum **frații mei de viață politică** , dacă nu din cauza împrejurărilor politice și de partid , **pentru a ajunge unde am ajuns.**

Dar deși această adunare este **socotită ca reprezentând oameni în vârstă** , fețele multor dintredvs arată că **nu este așa : dvs reprezentați o maturitate** , care n-are a face cu bătrânețea. Și atunci să-mi dați voie să **recunosc** printre mulți dintre dvs , pe **foștii mei elevi de odinioară (Aplauze) - acea tânără generație de la 1906 - anul revoluției în domeniul moral - și de la 1907 - anul revoluționar nu prin noi, dar puțin și prin ideile noastre** , în domeniul material și social .

Așa încât, vedeți dvs , cât de plăcută este **situațiunea mea** , **încurajată de atâtea amintiri .**

" Pe de o parte, **sunt foarte mulți din parlamentele cele vechi** , **de care să nu vorbim așa rău**, fiindcă au fost pe vremea aceea **oameni eminenti** , aparținând unei **aristocrații și de rasă , și de inteligență , și de ținută , și de onestitate , și de statornicie** , în care arivismul abia de a existat , și cei care îl reprezentau erau considerați cu un profund sentiment de dezgust , chiar de aceia care îi întrebuițau .

" **Acesta este adevărul** , și îmi place ca de aici , de unde am spus că **este astăzi o eră nouă**, să afirm că **în așa numita eră veche** , erau **atâția oameni care au făcut bine acestei țări** , **care au sprijinit-o pe umerii lor, cari au apărut-o în clipele cele grele , și au lăsat-o celorlalți puternică și glorioasă "** (aplauze prelungite)

Ei ne-au lăsat o amintire și ne transmit o datorie .

Eu doresc să ajute Dumnezeu pe cei tineri să fie în inimile și mintea lor , **cel puțin atât cât au fost ei** (Aplauze prelungite)

[LD : din păcate urmează o coloană xeroxată prost , ilizibilă ,peste care sar]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▫ **Epoca materialismelor**

▫ **Elogiu idealștilor , intelectualilor**

"Iată, eu cred că **alegându-mă pe mine** , dvs n-ați voit **numai să onorați generația mai mult decât încărunțită** , din care fac parte.

Dvs ați vrut să aduceți un omagiu intelectualității acestei țări , din care , într-un loc foarte modest, **fac parte și eu .**

Și cred că este foarte bine că **Senatul** a luat această hotărâre și pe această bază .

"D-lor senatori, noi **trăim într-o vreme** pe care

istoria liberă și curajoasă de mai târziu o va numi aspru ,

în afară de bunăvoințele , care au fost și la noi, și care ne-au adus rezultatele acestea fericite , în afară de inițiativele așa de îndrăznețe , care ne-au adus aici , dar , dacă privesc lucrurile în general , pretutindeni , la toate popoarele , în toate țările , **noi trăim într-o epocă de scădere a omenirii .**

"Ceea ce este în România astăzi, nu înseamnă decât tocmai una din mișcările prin care **omenirea încearcă să se ridice din nou la ceea ce a fost odinioară** ,

și , dacă se poate , să întreacă ceea ce a fost

la vremea ideologiei oamenilor care credeau în crezul lor

și care erau în stare să realizeze **altfel decât pe căile unei revoluții sângeroase**

și pe căile **desființărilor brutale a voinței naționale .**

" **Noi trăim într-o epocă de materialism**, un mașinism grosolan a pus stăpânire pe omenirea

întreagă , **unealta pe care am creat-o a pus stăpânire pe noi** ,

și **nu avem destulă putere a-i aminti că noi suntem creatorii ei** ,

și noi **avem dreptul de a o întrebuița în marginile gândirii noastre** ,

care **gândire este mai puternică și întrece orice .**

" **Ați ales** , prin urmare , pe **unul dintre cei mai puternici idealști ai acestei țări** ,

și , în numele **acestei tradiții de idealism** , eu vă mulțumesc.Eu vă mulțumesc ,

cum **vă mulțumesc și pentru generația mea** ,pe care ați binevoit s-o onorați .

Vă mulțumesc **pentru această lume de profesori, de scriitori, de artiști, de gânditori**, care

nu este drept să fie așezată pe ultima treaptă de sărăcie și umilință a unei vieți care există prin credință , prin muncă și care nu poate trăi decât prin lumina ei" (aplauze)
Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ România nu a avut partide politice

" Cred însă că în hotărârea dvs [de a-l alege președ. de Senat !] a stat puținel și dorința de a onora o lungă luptă împotriva vechii organizațiuni de partid.
" Dar să-mi dați voie : cum încă de la 1907 , în toate Parlamentele am manifestat această părere , să-mi dați voie și acum să o manifestez .

Noi nu am avut partide .Alte țări le-au avut , bune sau rele .

Nu s-au desființat partidele care erau ,
ci au încetat de a exista partidele care nu erau .

Acesta este adevărul ."

"Marele Rege Carol I a încercat să le facă , dar nu a reușit .

De aceea creațiunea lui a avut un caracter șubred
și el nu a putut să transmită urmașilor lui două partide

care să aibă două ideologii deosebite ,
căci organizația cu două ideologii în aparență deosebită , în fond era una și aceeași.
N-a putut să transmită această bază pentru monarhia constituțională.

"Dar monarhia constituțională era viciată în ea însăși ,
într-o Constituție străină de acest popor , și străină de toate tradițiile lui,
traducere de câteva ceasuri , într-o noapte zbuciumată , în așteptarea unui Suveran
care a făcut marele act de jertfă de a accepta o Constituție la care el însuși nu a colaborat .
" Constituția unui popor , a unui popor monarhic în spiritul său și în toată viața sa,
iese din sfatul plin de înțelegere între purtătorul Coroanei și între aceia care reprezintă ,
împreună cu dânsul, vitalitatea națională .

" Păcatul cel mare al Constituției de la 1866 , este că a plecat de la un club ,
a intrat într-o adunare care pecetluia trădarea , dărâmarea tronului lui Cuza-Vodă ,
și nu a avut nici legătură, sus, prin colaborarea Suveranului ,
nici jos, cu poporul, care gândea altfel,
nici legătură cu trecutul care, orice am face, ne va domina totdeauna
și se va întoarce peste formele noastre trecătoare , la necesitățile lui permanente.

Acesta este adevărul . " [LD : nimic despre Constituția din 1923]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Istoricul : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică .

[LD : una din frazele acelea întortochiate ale lui Iorga , care trebuie citite cu lupa și cu creionul în mână, aproape gramatical. Remarcabil efortul lui de relativizare , de aluzii,

" În ce privește rosturile noastre viitoare, rosturile noastre comune, eu vă aduc un lucru,
un lucru pe care-l dătoresc chemării , aș zice chiar meșteșugului , poate mai bine și decât
chemării și meșteșugului , obișnuinței mele de istoric.

" Eu nu am dușmănit , nu am lingușit nici o dată pe nimeni , de sus până jos , sau ,
dacă vreți , de jos până sus, într-o țară în care s-a trecut prea adese ori de la îngenunchere
la insultă , și în ceea ce privește cea mai înaltă autoritate a Statului ,
și cea mai deplină întrupare a Nației .

" Am văzut trecând înaintea mea , de la cele câteva milenii de ani care nu se pot socoti ale
preistoriei , până la momentul de față , am văzut trecând atâtea lumi, atâtea nații
- unele sunt , altele nu mai sunt - am văzut ridicându-se și prăbușindu-se atâtea împărății ,
încât am credința nezguduită că toate imperialismele care s-ar încerca vreodată în omenire
contra dreptului și contra necesităților morale ale națiilor , se vor prăbuși .

" Este numai un număr de ordine pe care-l pot adăuga , pe lângă numărul de ordine al tuturor
monarhiilor de silă care s-au prăbușit până acum și au ieșit totdeauna numai nobilele
organizații de drept , sprijinite pe ce este mai esențial în dreptul național.

" Dar străbătând atâtea lume și atâtea omenime ,

și văzând cum se ridică ideile și cum cad ,
înțelegând psihologia foarte complicată din care se face omul ,
și în care nimeni nu este cu totul bun, și nimeni nu este cu totul rău ,
și în care în toate afirmările cele bune este și o parte de greșală ,
și în toate greșelile este tot ceea ce trebuie pentru a le îndrepta ,
eu nu sunt capabil de a aduce o altă pasiune
decât pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii. "

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▫ Etică politică

▫ Boicotul grupului Maniu din PNȚ

" Încolo, eu am prieteni personali. Prietenii mele politice au fost totdeauna foarte puține, fiindcă eu le-am voit puține. Iar de jigniri nu m-am ținut nici o dată . [LD : vezi mai jos !]

Cine și- a făcut o plăcere de a-mi da, îi mulțumesc, fiindcă a fost foarte interesant pentru mine. [LD : nimic despre jignirea lui CZCodreanu,

care s-a sfârșit cu procesul, condamnarea și asasinarea lui]

Dar urme dintre-aceasta , nu mi-au rămas. [LD : Iorga ranchiunosul !]

Așa încât prezidarea mea , va fi o prezidare de deplină dreptate .

" De aceea, eu mă adresez peste dvs cei prezenți , și la cei care sunt absenți ,
[opoziția anti- carlistă] pentru a le spune de aici, cred și în numele dvs, a le spune un lucru ,
care nu este numai sincer pentru mine, dar este , în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi , aici, cu noi ? Aceasta este întrebarea. Anumite forme ?

Ce plătesc formele acum când se joacă soarta însăși a națiunilor și dănuirea Statelor ?

Când noi stăm , cum am spus-o și altădată , cu fața înaintea - nu aș zice a dușmanului sau a dușmanilor - ci stăm cu fața înaintea primejdiei ?

Cum , nici la un ceas ca acesta , nu poate uita cineva anumite guvernări trecute ,
care s-au dovedit deseori total incapabile de a rezolva chestiunile cele mari ale țării ?

Nici acum nu se pot uita anumite satisfacții de iscălituri , de automobile,
de remunerație și de călătorii ? Nici acum nu se poate judeca mai presus de o formă ,
care poate fi una , poate fi alta : din moment ce forma aceasta întrupează necesitatea națională
din momentul aceasta , forma aceasta o primim , suntem datori să o primim cu toții ,
și trebuie să fie cineva îngust la minte , ca să nu înțeleagă aceasta . "

" Demonstrațiile de idei nu mai interesează pe nimeni .

Demonstrațiile de stradă nu va cuteza nimeni să le încerce .

Iar conspirațiile ridicole, am văzut de acestea în toate frondele,
dar nu am văzut nici o dată ca eroii frondelor să iasă altfel decât cu discreditul ,
pe care în chip larg i-l atribuie istoria . "

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▫ Incident parlamentar : uniforme FRN

Înainte de alegerea președintelui , dimineața, s-au prezentat 4 persoane , senatori de drept, care au dorit să ia parte la ședință ." Din partea organelor administrative

li s-a pus în vedere că există un decret -lege , pe care nu avem să-l judecăm,
un decret-lege care are putere legiuitoare , prin care se cere ca membrii Parlamentului ,
și la Cameră și la Senat , să îmbrace haina pe care o port eu și dvs toți .

În cuvântarea mea am spus că nu înțeleg cum se poate face dintr-o chestiune de formă
un impediment pentru participarea cuiva la lucrările acestea ,
în care poate să aducă aportul său de informațiuni , de judecată .

Eu de aici, de la locul pe care-l ocup, mă îndrept către cei care n-au putut intra ,
fiind că legea oprea acest lucru ... și trebuie să ne supunem ....

Mă adresez către d-lor și le reamintesc serviciile foarte importante pe care le-ar putea aduce
țării , și fac apel la însușirile .... Prin urmare îi rog frățeste să binevoiască
să treacă peste ceea ce poate să le displace , în ceea ce privește forma,
și să vină aici pentru a arăta ceea ce-i deosebește de majoritatea Senatului ...

[-----]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

LD : vezi demisia lui N.Iorga de la președinția Senatului ...

▣ **Al.Rosetti** (raportor),Proiectul de Răspuns la Mesaj,Adunarea Deputaților,13 iun.'39

▣ **Al.Brătescu -Voinești** (raportor) ,Proiectul de Răspuns la Mesaj, Senat ,15 iun.'39

LD: vezi prestația intelectualilor față de regimul politic instaurat de Carol

---

17.) IPS Iuliu Hossu * , episcopul Clujului și Gherlei , discurs la Mesaj , 22 iun.'39

(DS, MO nr. 5 , șed. din 22 iun.'39, p. 105- 107)

[LD : **19 apr. 2004**. Remember.Iuliu Hossu. În oct. -nov. 1968, în cadrul campaniei de recuperare și reabilitare a fruntașilor unioniști din 1918 de către revista " *Magazin istoric* " - prin slobozenia partidului ! - am fost la Căldărușani să iau o mărturie episcopului Iuliu Hossu. Habar nu aveam , pe vremea aceea, de martirajul bisericii unite , de suferințele episcopului. Atunci am aflat zguduită și nu pot să uit ...

M-a refuzat să dea vreo mărturie sau interviu unei reviste a regimului care îi desființase Biserica , dar a ținut să mă încurajeze , să perseverez în căutarea adevărului istoric, subliniind că nu mă refuză pe mine, ci regimul. Avea atunci 83 de ani În iunie '39 , avea doar 54.]

Ședința este condusă de președintele **C.Argetoianu** .

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ **Regina Maria** .

" D-le președinte , d-lor senatori, icoana **Împărătesei tuturor românilor** , întregitoare de țară, va stăruie în sufletul neamului recunoscător , încununată de lumină . (**senatorii, în picioare, păstrează un moment de reculegere**) .Peste veacuri, până va bate o inimă de român peste plaiurile străbune . **Am jeliț adânc trecerea Doamnei Reginei Mame** , a scumpului și iubitului Ei Fiu .**Vom păstra cu sfințenie lumina înțelepciunii sale, îndrumătoarea cărării noastre** de viitor, căci **Doamnă și Regină scumpă ne-a fost tuturor** . "

[-----]

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ **Regele Carol**

[-----]

" **Noi ,slujitori ai unei împărății** , care nu este din lumea aceasta, **care însă lucrează pentru veșnicie în lumea aceasta**, și în sânul neamurilor pentru veșnicirea lor , **privind noua așezare** , întemeiată pe principiile veșnice le împărăției veșnice, **am rămas copleșiți de mângâierea perspectivei** în eternitate și pentru ceea ce clădește pe aceste principii veșnice și de nebiruit .

" **Domnitorul țării** nu a început la întâmplare **clădirea acestui viitor** , și **lucrarea acestei renașteri**, și lucrarea acestei **învieri la o viață nouă** .

El a luat în sufletul său **întreaga lumină a trecutului**.El și-a dat seama , în primul rând, de **marea realitate , care trăește în acest popor**, și cu care acest popor , intrat în fericita unire a tuturor fiilor săi , adunați din patru unghiuri ale lumii.

Doar cărarea istoriei este deschisă și limpede , pentru ca toată lumea să privească **cărarea străbătută de acest neam** , și aici și în toate provinciile , **care astăzi sunt fericite a se fi unit la sânul patriei mume** " (aplauze)

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ **Realitatea spirituală ardelenescă** .

▣ Lumina moralei divine

" Ce este , care este , această mare realitate ? cu ce a intrat în unire acest neam din provinciile sale subjugate și asuprite ? Căci nu va spune nimeni , că cei care au trăit în aceste provincii au fost privilegiații regimurilor sau a stăpânilor ! Cum am străbătut noi în Ardeal cărarea vieții noastre ? În împrejurările grele ale trecutului , și sociale și politice, de ce drepturi s-a bucurat acest neam ?

"Legat gliei, slujind cinci zile din șapte, domnului pământului, rămânându-i o singură zi pentru sine , pe lângă ziua închinată lui Dumnezeu , și iată-l întinerind din veac în veac , înviorându-se , întărindu-se , înzdrăvenindu-se . "Cu ce putere ? Nu era puterea economică și financiară , nu erau privilegiile stăpânilor , ci cu puterea sufletului său sănătos. Acesta a biruit greutățile veacurilor , acesta a cules biruințele din veac în veac, puterea lui de viață , sufletul întemeiat pe credința în Dumnezeu și nădejdea în această răsplătire a fiecăruia după faptele lui .

Aceasta este puterea care l-a susținut , aceasta este puterea care a dat biruință , vitalitate : sufletul, întemeiat pe principiile veșnice : marea realitate spirituală .

" El , de câte ori a auzit și la închinarea lui Dumnezeu , prin botez, și la însoțirea la groapă a scumpilor săi : < dreptatea Ta este dreptatea în veac și cuvântul Tău este adevărul > el ieșea întărit sufletește . Și când se năștea un Român , pruncii care i-a dat lui Dumnezeu , cum frumos i-a chemat , și când însoțesc pe cel trecut la groapă , știind că nu îngroapă totul, el, așezat în lumina aceluia < non omnis moriar > și ultimul țaran știa că nu totul moare . Puterea lui, înalta spiritualitate, conștiința vieții peste materie.

" El era în strânsă legătură cu puterile și legile naturii , el înfrățit cu glia și cu codrul, dar el înfrățit cu înfăptuirile și Creatorul și la înălțimea pătrunderii tainelor , < dreptatea Ta > el știa și cunoștea pe creator . Nu se simțea singur.

" A acest neam mergea și pe cărarea vieții sale de asuprire grea cu fruntea ridicată , știind că nu este singur : Dumnezeu era cu el . Așa stătea în jurul mesei sale , și ca patriarhii din Biblie, spunând : pruncii pe care mi i-a dat mie Dumnezeu .

" În lumina moralei divine , n-a sufocat viața în naștere , ci a primit pruncii ca un dar Dumnezeesc, bogăția vieții lui, și sub ocrotirea sufletului său sănătos , acești prunci au mers și au crescut până la maturitate , așa cum a crescut spicul grâului, după legea firii, știind că va culege aurul grâului .

Aceasta a fost puterea vieții sale, aceasta a fost chezașia biruinței sale .

" Cu acest suflet care a biruit totul și a rămas nebiruit de nimic, a intrat bogat cu fruntea ridicată , în unirea pe vecie cu patria mamă , nu cu puterea privilegiilor și a tratatelor, ci în puterea vieții sale pe care a afirmat-o în cursul veacurilor de arândul "(aplauze)

[-----]

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ Demnitatea, independența și integritatea țării

" Mesajul Regal a umplut sufletele noastre de mângâiere , a copleșit sufletele noastre de emoția pe care n-o putem cuprinde în aceste cuvinte. Domnul țării spune : se va păstra demnitatea , independența , integritatea țării , așa cum suntem fericiți să o avem .

" Aceste cuvinte le rostește neamul nostru întreg până la ultimul cătun din creierul munților . Ce-ar putea să lase acest neam , când în toate părțile acestei țări - eu nu spun săpăturile arheologice - dar în toate părțile acestei țări , plugurile țaranilor noștri scot la iveală și la Mare, în Basarabia, în Maramureș, în Țara Hațegului, în Banat , rămășițele gloriei străbunilor noștri , fierul plugului, și nu doar din adâncul pământului . Aici, în tot întinsul țării, nu este nimic ceea ce să nu se fi schimbat , decât noi, neamul românesc. Munții și văile, râurile, toate stau mărturie a continuității și a perpetuității noastre aici "(aplauze)

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ România : 20 de veacuri - pecetea sufletului românesc

" Eu nu spun că noi avem dreptul să dăm fizionomia acestei țări . Nu fizionomia ;

noi am dat acestei țări pecetea sufletului nostru ,

și nu cu un drept luat de douăzeci de ani ,sau cu un drept primit nu știu de la cine, de douăzeci de ani , **noi am imprimat pecetea sufletului românesc de douăzeci de veacuri fără întrerupere .** (aplauze îndelung repetate)

[-----] Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ **Unirea poporului român : misiune Dumnezească**

" Eu de asemenea îmi dau seama de **cumpăna vremurilor** și de **greutățile ceasului** . Dar din lumina trecutului nostru, **hotărârea noastră trăește vie** prin sufletul părinților noștri întru noi . **Noi, putem să rostim** așa cum suntem chemați să rostim , așa cum rostesc străjerii țării , de la cei mici până la cei mai mari, **< Cu noi este Dumnezeu , înțelegeți neamuri și**

vă plecați , căci cu noi este Dumnezeu . > (**vii aplauze**)

" Pe noi acest Dumnezeu nu ne-a unit din întâmplare .

nu ne-a chemat după 20 de veacuri la unire , pentru o viață de 20 de ani .

Noi avem o misiune dumnezească de îndeplinit și pentru această misiune dumnezească prin acest popor pe care **Dumnezeu l-a trimis să împlinească această misiune, noi dorim să lucrăm, să viețuim și să închinăm toată puterea noastră în frățească dragoste .**

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

▣ **Biserica română - unită , alături de Domnul Țării**

" Așa plece răspunsul nostru , cald, către Acela care este marele clăditor de viitor și știindu-ne și pe noi , **ca Biserica , alături de Dânsul, străjuind sufletul** ca să nu sufere scădere , pentru ca în sănătatea lui să apese greu în cumpăna vremurilor și să chezășuiască biruința.

Acesta este cuvântul rupt din suflet , care iese în cadrul **Răspunsului la Mesaj,**

pe care îl închinăm , **în numele Bisericii române -unite ,**

Domnului Țării , căruia Domnul Cerurilor să-I dea biruință ,

prin poporul său sănătos într-o viață nouă "(**aplauze vii , prelungite**)

Iuliu Hossu / 22 iunie '39

IPS Iuliu Hossu * Notă

Născut la 30 ianuarie 1885 ,în comuna **Silvașu de Câmpie** - Bistrița Năsăud.

Doctoratul în teologie la Roma , hirotonisit preot la 27 martie 1910 ,

numit **episcop al Clujului și Gherlei la 4 decembrie 1917** , la 23 de ani .

A participat la **Marea Adunare de la Alba Iulia** de la 1 dec.1918, și a făcut parte

din **delegația care a înmănat actul Unirii regelui Ferdinand** .

În timpul ocupației maghiare , consecință a dictatului de la Viena (1940) ,

a rămas în Transilvania, devenind liderul spiritual și politic al românilor din zonă .

La 26 august 1948 , de la Conferința Episcopală , a adresat Ministerului Instrucțiunii

o **scrisoare de protest** față de **desființarea școlilor confesionale** și a **confiscării bunurilor**

bisericești .La 7 octombrie 1948 , a protestat oficial față de **campania de trecere forțată**

la ortodoxism, și arestarea preoților și ierarhilor catolici .

Arestat la 28 oct. 1948. Timp de **20 de ani a trecut prin mai multe penitenciare** ,

iar după eliberare [**1968 ?**]s-a stabilit la **Mănăstirea Căldărușani .**

În 1969 , a fost numit **cardinal** de Papa Paul al VI-lea.

A refuzat orice compromis cu regimul comunist : *< Ar fi fost suficient să spun trei cuvinte pentru a obține tot ce doream de la comuniști , în schimbul conștiinței mele , dar luda și-a ales sinuciderea după ce și-a vândut conștiința ; eu am preferat 20 de ani de închisoare și tot felul de torturi , decât să pronunț aceste trei cuvinte >*

A murit la 28 mai 1970, la spitalul Colentina , și a fost îngropat la cimitirul **Bellu catolic** din București , sub **atenta supraveghere a securității** " (Cf. C.Ionițoiu, **Dicționar H-L**, pag. 67)

18.) Alex.Mățã * (ex- PNT, ex-sterist, ex-iunianist) discurs la mesaj, Camerã , 22iunie.'39

(DAD , MO nr.5 , șed. din 22 iun.'39, p. 59- 61)

[LD : această opinie și semnificația ei eu am citat-o în cartea mea.

În conjunctura internațională a anului 1939 , ea apare lucidă, realistă și patriotică .

Evoluția de după 1944 a aceluiaș om politic basarabean , a scos la iveală , însă, un **substrat politic dubios și duplicitar** , marcat , pe de o parte, de colaborarea nefirească cu **guvernul sovietizant al dr.Petru Groza**, pe de altă parte , **de ranchiuna sa față de PNT** , față de **Maniu și Mihalache** . Nu mă interesează , în mod special , profilul lui Mățã . Dar el devine un "**caz**" **emblematic pentru mentalitatea unor basarabeni** .]

Al.Mățã / 22iun.'39

▣ **Necesitatea uniunii naționale**

▣ **Negativismul politic al unor lideri**

" În politica țării noastre de azi, predomină un **interes specific** care constituie semnul vremii și care trebuie **să ne dirijeze** și în **atitudinea noastră politică individuală** .

Vorbesc de **primejdia externă** și de necesitatea unei cât mai bune **apărări naționale** .

" În acest scop **am militat sub vechiul regim** pentru o **înțelegere între partide** și voi continua **sub noul regim** să stăruie pentru **concentrarea activă și folositoare a tuturor elementelor politice pozitive**.

Pactul Maniu -Codreanu

" Cu regret trebuie să constat că **vechile partide și conducătorii lor** , **nu au înțeles** nici ținta unirii dintre dânsele și nici consecințele desurării pentru ele și pentru apărarea țării .Mai mult, unele [**PNT**] au făcut diferite înțelegeri [**Pactul cu G de F**] cu acei ce în 48 de ore ne **făgăduiau vasalitatea străină** , fiind că ce însemna făgăduirea unei **înțelegeri cu Germania și Italia** , în mai puțin de 48 de ore , decât semnarea unui dictat al lor și , prin aceasta, **pirederea independenței politice și economice** a Statului Român

"Dar ceea ce nu s-a făcut în trecut să se facă azi fiindcă **apărarea națională** este **cel dintâi comandament** politic căruia trebuie să l se supună celelate interese mai mici .

Boicotarea noului regim

" În adevăr, **ce înseamnă neparticiparea** din partea unor **fruntași politici la noua viață de Stat** ? Aceasta înseamnă **lipsirea conducerii de Stat** de sprijinul lor necesar în politica de apărare a țării, când ei o aprobă, și de criticile lor luminate , când ei înțeleg să-i dea o altă îndrumare . Cu alte cuvinte, acesta se poate numi **negativism politic, nefolositor nimănui și păgubitor țării** .

" De aceea, noi cei ce **am militat pentru o sinceră democrație**, îi invităm pe acei ce au dreptul **să-și ocupe locurile în celălalt corp** al reprezentanțiunii naționale, pentru **a face dovada** măcar că ei își dau seama că **numai printr-o politică activă pot fi folositori țării** .

" Mai mult, **o luptă de răsturnare reciprocă** , din partea și împotriva celor ce contestă legalitatea regimului actual , chiar dacă ar avea șanse de reușită , constituie **o mai mare primejdie pentru Stat** , în actualele împrejurări , **decât o colaborare loială** , întrucât astăzi trebuie **să ne gândim cu toții la apărarea națională** , și **nu la răsturnări interne** , care o slăbesc. " [-----]

Al.Mățã / 22iun.'39

▣ **Statul Român = stat național unitar deplin consolidat**

[LD : atenție ! două observații se impun pe marginea opiniilor lui Mățã :

1. pe deplin justificată extinderea dreptului de vot până la pragul celor de 21 de ani , din moment ce erau cetățeni chemați la datoria militară ;
2. Atunci când face apel la reconciliere - iertare și clemență- nu cred că se referă la legionari , ci

mai ales la grupul "sterist" din care a făcut parte , grup ostragizat moral .]

" În cadrul înarmării morale stă și consolidarea internă socială , prin ridicarea standardului de viață materială și politică a țărănimii și a muncitorimii . [-----]

"Credem însă că noua reprezentanță națională va avea nevoie de o bază mai largă , prin acordarea dreptului de vot la toți cei chemați pentru apărarea țării , adică până la vârsta de 21 de ani . [-----]

Prin organizarea reprezentanțunii naționale , trebuie să se considere ca deplin consolidată noua așezare de Stat , și trebuie să se dea dovadă , de către cei ce o reprezintă , că ei cred în așezământul nou .

Se impune deci actul final de încoronarea acțiunii de consolidare- uitarea și clemența față de faptele din trecut , dar , bine înțeles, nu și pentru cei ce le continuă și astăzi .

În fine, Statul Român este definitiv consolidat ca Stat național unitar și de aceea nu mai pot avea loc ieșiri și manifestațiuni centrifugale pe provincii, noi toți simțindu-ne trup din trupul României și sânge din sângele ei (aplauze) [-----] Al.Măță / 22 iun.'39

////////////////////////////////////

* **Notă** : vezi **Al.Măță** (PNT) ,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți)-----

discurs la measj, 25 nov.'30 [Vezi fișier PNT III](#)

▀ **Sfatul Basarabean** : STERE.

" Onorată Cameră, **Basarabia a fost foarte rău impresionată** de astfel de consfătuiri ale majorității și de asemenea discuțiuni parlamentare.Și atunci **basarabienii s-au retras în căsuța lor [???**], formînd **Sfatul parlamntar basarabean** ,unde aveau iluzia micului, **dar adevăratului Parlament**" [!!!]

În toată această perioadă, **basarabienii nu au fost consultați**, ajungîndu-se la un conflict între organizația basarabeană și conducerea PNT.

"**S-a forțat și s-a primit demisiunea unuia dintre cei mai mari conducători ai organizației din Basarabia** și din întreaga țară [**Constantin Stere**] (aplauze pe băncile grupului sterist) fără ca cineva să se gîndească măcar la rezultatele practice pentru politica partidului nostru și deabia acum d-voastră v-ați dat seama ce s-a întîmplat, și anume s-a întîmplat - după mine - ceea ce nu trebuia să se întîmple.[-----]

" **d. Halippa nu reprezintă Basarabia**, cel puțin dacă a reprezentat-o altădată, azi n-o mai reprezintă [...]" Dar dacă la Congres ... glasul lor nu va fi ascultat... **se vor întoarce cu 10-12 ani în urmă, și vor începe reorganizarea democrației românești**, cu păturile muncitorești de la orașe și sate...

* **Notă .Atenție LD !**

Alexandru Matcă (**PNT-Anton Alexandrescu**) / 29 iul.'47

Motiunea de dizolvare a PNT , Adunarea Deputaților, 29 iul.'47 **Vezi doc.integral : fișier PNT -Lichidare**

" Deschizând discuția la Mesaj , acum mai puțin de un an , și vorbind despre PNT de sub președinția lui Iuliu Maniu, eu mi-am exprimat , încă de atunci , părerea personală și părerea partidului din care fac parte, arătând **necesitatea desființării PNT de sub președinția lui Iuliu Maniu**.

Și la prima guvernare ,care a început la sfârșitul anului 1928, noi ne-am dat seama , cei din Partidul Țărănesc, că **acțiunea PNT este dusă pe căi greșite**, ea fiind dusă **împotriva muncitorimii**.

Nu a trecut nici un an de zile când, prin acea **hotărâre luată la " Hotel Metropol"** [Chișinău] ,

Partidul Țărănesc a hotărât să iasă din PNT.S-a înființat PT-Democrat [5 mai '31]

Pe urmă, prin ieșirea lui Grigore Iunian, s-a înființat **Partidul Național Radical** [13 febr.'33]

Partidul nostru Național Țărănesc , cel care a relevat întotdeauna ideea de trădare a democrației din partea conducătorilor partidului, Maniu și Mihalache, astăzi își exprimă bucuria că ceea ce a afirmat el s-a dovedit că este adevărat . Partidul nostru sprijină , din toate puterile , măsurile luate de către guvern **pentru a dizolva acest partid**. [-----] ei au trădat cauza democrației [-----] **măsura este salutară . Felicităm guvernul [-----] ne exprimăm deplina mulțumire pentru dizolvarea PNT "** (aplauze puternice)

Al.Măță / 22iun.'39

19.) IG Obrocea (FRN, Agricultură) , discurs la Mesaj, Senat , 22 iun.'39

N.Iorga (senator de drept) : **să nu arunce piatra în vechiul regim !**

(DS, MO . 5 , șed. din 22 iun.'39)

[LD : nu știu din ce partid a făcut parte acest senator. După afirmațiile lui, a fost agricultor -boier , fălindu-se cu câtă " voie bună" s-a lăsat deposedat de pământ , pentru triumful " principiilor de

ordine" (desigur exproprierea) Dar **intervenția lui Iorga** este de **mult bun -simț** , și o notez ca atare. Cu atât mai mult cu cât era vorba de ... laudele hiperbolice la adresa MSRegele . Cu adevărat era singurul care își putea îngădui asta !]

- I.G.Obrocea: Ziua de **10 februarie 1938** însemnează pentru țara noastră **o dată istorică** , **tot atât de importantă ca și ziua unității naționale** , fiindcă **adevărata consolidare a acestei unități** , și tot binele ce decurge din ea, **de la data aceasta își află începuturile** . [-----]

De aceea , **toți cetățenii acestei țări** , datorează **cea mai mare recunoștință Maiestății Sale Regelui Carol al II-lea** care , printr-un act de curaj , **a curmat acele nenorocite stări de lucruri** care - mai ales în zilele ce preced acestei date de 10 februarie 1938 - **amenințau să ia o formă haotică** .

-N.Iorga : Dar nu e mai puțin adevărat că **mulți din oratorii care au vorbit la această tribună , au participat la viața pe care acum o condamnați** .

Mi se pare că **și dvs** . De aceea este bine **să se lase sarcina de a arunca piatra , aceluia care nu au aparținut vechiului regim** .

Dar cum ne cunoaștem ba ici , ba acolo, e mai bine să nu mai vorbim .

Obrocea -Iorga / 22 iun.'39

20.) Ioan P.Ioan (ex-PNL , FRN-Agriculor) , Discurs la mesaj, 22 iunie '39

(DS, MO 5 , șed. din 22 iun.'39, p.)

Ioan P.Ioan / 22 iun.'39

▣ Omagiu Regimului și MSR

" Am luat la cunoștință proiectul de **Răspuns la Mesaj** , pe care-l consider **perfect ca operă literară și complet în omagiu** pe care țara întreagă îl aduce **Majestății Sale Regelui** , pentru opera de regenerare înfăptuită și a dragostei nețărmurite ce-L leagă indisolubil de popor
Ioan P.Ioan / 22 iun.'39

▣ Agricultura

" Nu am amintit , cel puțin cum a făcut Camera, vorbind de **valorificarea grâului** , și acesta insuficient , față de **marea problemă** , care întotdeauna s-a pus, **dar n-a găsit o soluție salvatoare și reală pentru promovarea agriculturii** , astfel ca , dând **maximum de randament**, să poată ridica **starea materială** , **așa zisul standard de viață al plugarului**, la treapta pe care se află România astăzi, în mijlocul țărilor civilizate .

" **Mare și vastă pare a fi această problemă** .

Se vor ciocni interese , se vor naște **conflicte**, dar **nu trebuie să uităm nici un moment că de la pământ se trage bogăția țării** , **Că e cinstit și creștinesc stabilirea unui echilibru între valoarea produselor și a produselor** ,

că e anormală acumularea de numerar și bogăție numai în mâna câtorva.

În timp ce **factorul principal, care lucrează pământul, nu-i asigurată nici renta necesară unei vieți omenești , veșnic în deficit și sărăcie, fără vreo rază de îmbunătățire**.

" **Ridicând starea materială a satelor , consolidăm Statul**.

Și astăzi când **sub imboldul MSR** au progresat așa cum vedem,

nu putem lăsa fără răspuns dorința exprimată de Maiestatea Sa , nu numai în Mesaj, dar întotdeauna, **privind ridicarea felului de viață și îmbunătățirea vieții țaranului** .

Dacă nu putem coordona avântul și progresul realizat astăzi , în atâtea domenii, în termen așa de scurt, **cu o bună stare a materială a țărănimii** ,

înseamnă că s-a construit fără bază și toate sacrificiile au fost în zadar .

Căci numai prin bunăstarea tuturor, progresul este asigurat și desăvârșit cât mai repede.

Ioan P.Ioan / 22 iun.'39

21.) Ioan Marinescu (senator FRN , Industrie) , discurs la mesaj, Senat, 23

iun.'39

(DS, MO nr. 6 , șed. din 23 iun.'39, p. 116 - 119)

[LD : **Practica uzitată și de partidele politice** (la putere sau în opoziție) de a da vina pe guvernul precedent sau partidul advers , pentru toate neîmplinirile , este preluată și de noii lideri , cu mare sânguință și chiar cu exces de zel , de această dată **ținta fiind regimul constituțional " vechi "** , adică **guvernările de partide din ultimii 20 de ani** , adică **generația politică** care realizase **întregirea și reformele democratice** căreia generația nouă ar fi trebuit să-i fie recunoscătoare . Această **demolare politică și morală** este , din mai multe p.d.v. , nedreaptă, ingrată , oportunistă și - mi întărește diagnosticul unei **metehne la români.**]

I.Marinescu / 23 iun.'39 Doc.integral : [fișier Industrie](#)

▣ Parlamentul FRN

" Discuția la Mesajul anului acestuia are un caracter deosebit.

În locul reprezentanților diferitelor partide, care veneau să expună **ideile unei majorități** , sau **ideile unor opoziții** , care , de cele mai multe ori , erau **aceleași frumoase făgădueli fără nici un fel de scadență** , pentru prima dată în Senatul Român **vin reprezentanții unui singur partid**, **reprezentanții diferitelor categorii de muncă productivă** , ca să arate cum se poate întrebuița mai cu folos și cum se poate încadra mai bine **munca lor în ritmul de muncă generală ."**
[-----]

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣ Regele Carol II : Constituția'38

" D-lor președinte și d-lor senatori, al doilea cuvânt , pe care **reprezentanții industriașilor** îl adresează , este un **cuvânt de mulțumire sinceră** , de mulțumire **sinceră și respectuoasă și recunoscătoare către Maiestatea Sa Regele Carol** , pentru **înțelepciunea și voința hotărâtă cu care a desființat** , în primăvara anului trecut , **vechea viață politică** , și a chemat întreaga suflare românească la o viață nouă , pe baza **Constituției din 20 februarie 1938** .

" Ajunsese, d-lor senatori , viața politică de atunci **atâta scădere și această scădere** , atâta **izvor de nemulțumire generală** , ușor de **prins de oricine și oriunde**, [aluzia la **G de F**] încât numai cel care n-a vrut n-a văzut **prăbușirea sigură și catastrofală către care puteam fi duși** .

Nu pot, d-lor senatori , să arăt mai bine **limita de jos a acestei stări**, decât amintindu-vă de **articolul din Noua Constituție** , care , pentru **prima dată într-o constituție românească** , spune că **nu este îngăduită propaganda politică** , **nici pe baza luptei de clasă** [vizate partidele extreme de stânga și dreapta , dar și cele " țărăniște" sau " muncitorești"] , **nici pe baza defăimării impozitelor** [vizate ligile "contra cametei " ș.a.] și **nici pe baza periculoasă a împărțirii averilor** [vizate grupările radicale]
[-----]

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣ Afectarea vieții economice

▣ Interesele de partid mai presus de interesul general

[LD : O abordare **simplistă și demagogică** .Nu fusese de vină procesul complicat de unificare a economiei românești ; nici măcar criza economică mondială ; nu critica reala bulversare produsă de schimbarea legislației și politicilor economice în funcție de doctrinele partidelor , ceea ce ar fi fost măcar adevărat . Nici un semn de reverență pentru PNL , făcătorul și încurajatorul industriei românești !]

" Scăderea vieții politice răsuflă dureros și catastrofal în viața economică ,

pe care o influențează , și care se traduce printr-o oprire a activității lor, printr-o gonire a creditelor, printr-o scădere a producției , și printr-o acțiune de sărăcire generală , duce la sărăcirea Statului , pentru că **nu poate să fie un Stat prosper cu cetățeni săraci .**

" Nu putea să înflorească , sub vechiul regim politic, viața economică și să prospere , pentru că , de cele mai multe ori , **partidul și interesul de partid erau puse mai sus și treceau înaintea interesului general .**

" Nu putea , d-lor, nici să se dezvolte, nici să trăiască , această economie națională prosperă într-un regim politic care nu-i asigura nici un sprijin de continuitate și care nu ținea nici odată seama de această idee fundamentală a **armonizării intereselor particulare cu nevoile generale ale Statului.**

[-----]

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣ Pregătirea profesională

" Evident că va trebui să urmeze și o preocupare de pregătire profesională .

Astăzi avem școale de meserii , dar n-avem meseriași, avem școale comerciale , dar n-avem comercianți .

Nu este suficient să se învețe meseria sau comerțul ; trebuie ca o acțiune de Stat continuă și susținută să ajute și să împingă din ce în ce mai departe de profesiunii și comercianții noștri în exercițiul și realizarea meseriei lor(aplauze) [.....]

I.Marinescu / 23 iun.'39

▣ Pregătirea clasei conducătoare

"Consider , domnilor, că apasă pe generația de astăzi , o grea sarcină : **sarcina pregătirii generației renașterii de mâine.**

O țară nu se reazemă numai pe munca și pe patriotismul maselor ; ea se sprijină mai ales pe valoarea clasei conducătoare , pe sufletul și pe cultura fiecăruia din cei chemați să vegheze la destinele ei și să le conducă . (aplauze)

" În această ordine de idei, dacă **Senatul** ar voi să facă un pas înainte , l-aș ruga să ceară Guvernului , prin Răspunsul la Mesaj,

să ia sub tutela Statului și să declare ca pupili ai nației pe toți fiii de români , primii clasificați în toate școlile de toate categoriile , din Țara Românească , să-și ia asupra-i grija vieții și a educării lor în țară și în străinătate ,

pentru ca în modul acesta să se formeze această clasă de elită națională viitoare , căreia să putem să-i trecem tot ceea ce munca și devotamentul nostru va fi fost în stare să facă în ritmul acesta nou al renașterii naționale "(aplauze prelungite)

I.Marinescu / 23 iun.'39

22.) Ion Constanțiu (ex-cuzist deputat FRN, Comerț) discurs la mesaj, Cameră , 23 iun.'39

(DAD, MO nr.5, șed. Din 23 iun.'39 , pag. 67- 70)

[LD : 29 apr. 2004. Asist la buimăcitorul și grotescul spectacol electoral de pe ecranele televiziunilor noastre : Tucă și cu Cristian Popescu despre mascarada politică ;

Tulcescu și Alina Mungiu despre "Raportul de țară " făcut României de acel comitet american care .... ;sportivul și circarul Mitică Dragomir, care vrea să ajungă primar de București ;

Pavel Dan - ajuns consilierul electoral al miliardarului ignorant - Gigi Becali ;

Alin Teodorescu - prim-consilierul guvernului, în misiune la Washigton ...;

Năstase le Paris discută cu Chirac .....

Totul îmi produce o senzație de absurd, de ireal .Știu de câta vreme ce înseamnă cu adevărat expresia "râsu-plânsu " . Mă încercă o stare fizică de vomă ....

Mi se pare că nu are nici un rost să continui să scriu . Plec tulburată la culcare ...

Recitesc din **Sabato** : < **Literatura serioasă reprezintă descrierea dualității tragicomice**

[a omului] ce provine din dubla sa condiție de demon și înger.

Grotescă dar patetică dualitate care-l face să vorbească despre eternitate când știm cu toții că vom trăi până-n jur de 70 de ani .

Stupidă dar eroică dualitate care-l determină pe om să să se preocupe de absolut și ideile pure , când știe prea bine că în final nu va fi altceva decât un biet hoit mâncat de viermi .> ("Între scris și sânge " ; pag. 152) .

Acestă simplă propoziție îmi răscolește amintiri tulburătoare de pe vremea când citeam "Abadon exterminatorul ".... îmi produce o insuportabilă insomnie.

După câteva ore de zvârcoleală , în care mi se perindă prin minte tot soiul de episoade din propriile-mi angoase privind posibilitatea de a scrie istorie , am un moment de profundă luciditate privind faptul că am 69 de ani , că sunt bolnavă , că nu voi termina această inutilă carte la care lucrez , ... mă ridic istovită din pat, este ora 4 , și iată-mă studiind discursul lui Ion Constanțiu ,om despre care încă nu știu nimic, decât că era moldovean, cuzist , care trăise mult timp în Moldova ; că acum reprezenta pe comercianții din Capitală ; se considera ca fiind din " generația 1906 " ,luptase pentru două idei : **ideea naționalistă și corporatismul .Nu pomeneste de Iorga , ci doar de ACCuza .Avea 50 de ani.**

În Dicționarul lui Ionițoiu nu figurează. Dar dacă a trăit după '48, este imposibil să nu fi făcut pușcărie , fie ca " cuzist " , fie ca " deputat " , fie ca " comerciant " .

El emitea niște judecăți despre vremea lui .

Dar este cumva și vremea mea, chiar dacă aveam pe atunci 4 ani , și costum de "străjer "- Știu (am și fotografii) că tata era concentrat (32 de ani !) ,că mama îmbrăcase costum național (28 ani !) și că duminica se ridica tricolorul pe stâlpul din mijlocul careului de străjeri .

Atunci ni se plămădea viitorul ! Dar toate acestea nu le voi putea scrie în cartea mea.

Deși face un **rechizitoriu sever politiciii** , în general, și **regimului politic partidist** ,

în special,Constanțiu ține un **discurs eminent politic**, ca altădată ,

despre " bresla " al cărui reprezentant era , **vorbind foarte puțin și inconsistent** .]

Doc.integral : fișier PNC VII

I.Constanțiu / 23 iun.'39

▣ Parlamentul FRN

[LD: măcar în ceea ce privește convingerile unui cuzist , nu poate fi vorba de inconsecvență . Se poate afirma că acest parlament era pe măsura și doctrina profesată de cuziști, în toată perioada. De aceea , eu nu pot pune la îndoială nici sinceritatea acestor opinii . nici satisfacția cu care acest curent politic - pentru că tot curent politic era ! - a primit noua reformă .]

" Am convingerea că **această operă națională** o va realiza mult mai bine **acest parlament al unui singur partid**, dar al tuturor meseriilor,

decât trecutele parlamente , în care , dacă **existau nenumărate partide**,

nu era **reprezentată decât o singură meserie : meseria politică** ,

și am toată încrederea că **noua politică a meseriilor** va fi mult mai bună pentru țară,

decât meseria politică .

" Însăși **uniforma aceasta** , aceeași pentru toți - fie muncitori, fie patroni, fie meseriași ,

fie comercianți sau industriași, mari și mici, fie cărturari, gazetari, artiști, mari demnitari

ai Statului- această uniformă **trebuie privită ca un simbol** , fiind că sub albul imaculat

al acestei haine , trebuie să vibreze **același suflet românesc** , aceeași puritate de sentimente

și **aceeași dorință de înfrățire, de întărire și înălțare a neamului nostru . "**

[-----]

I.Constanțiu / 23 iun.'39

▣ Parlamentul " democratic "

[LD : În mare parte , Constanțiu avea dreptate când caracteriza lipsa de consecvență și unitate a oamenilor de partid. Relansarea și îmbrățișarea ca armă politică a "**efectului Caragiale**" ,însă, pentru mine este identică cu **sărăcia de argumente** .

Metoda este perpetuată , în timp, până în zilele noastre . Poate undeva , cândva, voi încerca

să demitizez cariera pieselor lui Caragiale, ca fenomen " politic" generalizator, în spatele căruia eu văd mai degrabă un " cal de bătaie" comod , pentru minimalizarea sau atăcarea adversarului . Pentru că , de la nașterea lor - când au oglindit o realitate a moravurilor de epoca- eticheta a fost "reciclată" , venindu-le rândul la toți s-o aplice adversarilor.

Acum , " comerciantul" Constanțiu o aplică partidelor .

Ca un amănunt ... Constanțiu plasează **eroii lui Caragiale pe timpul votului universal** , ceea ce este **un neadevăr istoric în plus**. Dar ... efectul oratoric ... conta !]

" D-lor deputați, **cea mai gravă acuzație** ce s-ar putea duce unui regim politic ar fi aceea **că nu l-ar fi dorit , că nu l-ar fi cerut nimeni** , precum ceea ce ucide un regim , cum ucide orice , nu este decât **ridicolul** .

"Regimul trecut , pretins democratic, liberalist , individualist, a suferit de amândouă aceste cusururi .Nu îl ceruse nimeni , în afară , bine înțeles,de câțiva ideologi, care nici ei nu prea erau de acord, chiar când făceau parte din același partid politic.

Și **sub regimul trecut , nu numai că existau diferite partide, dar în fiecare partid se formau diferite grupe, pe nuanțe, care mergeau până acolo , încât fiecare membru mai răsărit al partidului ,își avea ideologia , doctrina și programul lui politic.**

" În ce privește **ridicolul**, să ne amintim de **eroii din piesele lui Caragiale** , care erau **copii ,aproape fidelă , după natură , a oamenilor și moravurilor** din primele timpuri de **viață politică democratică a < sufragiului universal >** , cum i se spunea, eroi care au dăinuit până mai deunăzi , când **au dispărut ,o dată cu regimul."**

[-----]

I.Constanțiu / 23 iun.'39

▣ Partidele politice = clan, club, antinaționale

[LD : Renegarea sistemului de partide , a democrației , de către cei ce fuseseră înregimentați , atinge aspecte penibile privind caracterul " convertiților" , nu al celor blamați .]

" D-loar deputați, **acel regim nu numai că nu-l ceruse nimeni , dar ajunsese să fie condamnat , în ultimul timp , de toată lumea.**

Chiar acei care am făcut parte din vechile partide , unii pentru doctrina lor, alții pentru tradiția lor, alții, în sfârșit , pentru valoarea personalităților care le conduceau , putem mărturisi cu toții, sincer, astăzi,că n-am iubit partidele, fiind că **n-am iubit spiritul de clan , spiritul de club, care le conducea.**

" În special **generația din care fac parte** , generație care are un singur nume : **1906** , nu numai că **nu a iubit partidele dar le-a combătut și le combate pentru cele două mari cusururi ale lor** .Se întronase **cultul incompetenței, mediocrația**, cum se spunea, **promovând în viața publică elemente inferioare** , care dacă serveau anumite interese de partid, **compromiteau interesele țării** .

Și prin aceasta, și prin alte practici, **partidele erau antinaționale.**

" Vă amintiți, d-lor, că **Scrutator de la Adevărul** , ajunsese stăpân în politica țării lată apogeul partidelor politice . "

I.Constanțiu / 23 iun.'39

▣ Regimul democratic = creațiune artificială

[LD : discipolul lui ACCuza are clișeele istorice bine învățate : revoluția franceză , pașoptiștii, democrația, constituția de import , partidele parazitare , în sfârșit , puteau fi atăcate ca episoade și instituții negative , dăunătoare , antinaționale, fiind glorificat evul mediu - spun și eu acum simplificator ! Voi adânci ideea.]

" Dar **regimul democratic** , nu numai la noi, ci **pretutindeni și de la începuturile lui, a însemnat o creațiune artificială , generatoare de imoralitate și antinațională .**

" A dispărut din fericire greșita credință a unor cugetători și istorici politici că **principiile revoluției franceze ar fi fost împărtășite de poporul francez** , că **acel popor ar fi cerut distrugerea Monarhiei și liberarea individului** de sub jugul vechilor corporații , care îl legau în mod unitar și organic de ceilalți indivizi și aducerea acestui individ în viața publică , în Stat , **ca individ izolat și complet independent. Aceasta au cerut-o numai ideologii , nu și poporul.**

" De fapt, **revoluția franceză și toate regimurile care s-au inspirat** de la principiile ei, deși susțineau că între individ și Stat nu trebuie să existe nici un corp intermediar, **au pus în locul acestor intermediari utili și organici**, acele **corpuri artificiale care au fost cluburile revoluției franceze și, mai târziu, partidele politice** . " [-----]

" **Însăși formarea acelor organisme de natură profesională**, creațiune spontană, organică, **sub vechiul regim**, dovedea **insuficiența partidelor, incapacitatea lor de a face față nevoilor reale ale factorilor productivi ai țării**. Ne amintim că toate acele organizații profesionale, nu numai că **eliminau politica din partid**, dar **cereau chiar o politică de bresle**, ceea ce arată că **politica de partid era considerată ca ceva cu totul separat de viața reală** a națiunii muncitoare și producătoare. **Politica rămânea ca ceva abstract**, iar **omul politic un personaj din alte sfere, uneori chiar din stratosferă**, în fine dintr-o sferă cu totul străină și depărtată de realitățile de pe acest pământ. **Personaj politic abstract**, dar numai în teorie, fiind că de multe ori, **în realitate, era un personaj foarte practic**. " Ei bine, **sub noul regim, omul acesta politic, și numai politic, a dispărut**, [-----]

" Dar, de fapt, nu se instaurează ci **se restaurează regimul corporativ al breslelor românești**, pe care **regimul democratic le distrusese**, **pentru a permite invaziunea în meserii și comerț**, ca și în artă și literatură, **a străinilor**; iar **sub masca unui pretins liberalism**, care însemna uneori **o anumită servitute**, sau, în termeni consacrați, **obediință**, **acei care nu puteau beneficia de binefacerile libertății, erau tocmai Români** .

" Prin d-l prof. Cuza, generația mea a fost inițiată la **naționalism**, la un **naționalism activ, creator, care ne-a dat porunca îndatoririlor**, nu pofta tuturor satisfacțiilor .

Profesorul Cuza venea în linie dreaptă, ca un continuator, cel mai bine pregătit și cel mai distins al **acelui mare Român care a fost Eminescu**. Este o fericită coincidență că astăzi, când se instaurează noul regim, al unei politici românești naționale, se prăznuște și memoria marelui Eminescu, iar o dată cu cei 50 de ani de la moartea lui, se împlinesc și 50 de ani de la apariția **a celei mari opere a d-lui prof. Cuza, " Meseriașul Român "**, care a fost **catehismul naționalist al generației noastre**, a celor care ne nășteam acum 50 de ani . Spun " catehism " , pentru că **de la el am învățat nevoile și nădejdele neamului nostru**; de la el, unii dintre noi, **am primit porunca națională supremă**, să intrăm încâmpul muncii productive, să fugim de slujbele parazitare, **să ne reluăm locul, ca români, în meserii și comerț**, sacrificând chiar unele dispoziții spre acele posturi înalte, în cultură, sau în acele cariere, care erau considerate drept cele mai nobile în societatea în care ne-am născut și am trăit .

" **Noi învățasem de la Eminescu, naționalismul** care să dea, nu care să ceară, fără târgueli, și ca să-mi permit o expresie mai comparativă- sunt și negustor și contabil - **un adevărat naționalist, patriot, bun român, trebuie să fie totdeauna debitor și nu creditor**, să datorăm neamului, nu să-i cerem mereu satisfacții personale.

Naționalismul ieșean ...

" Și pentru că vorbesc de **acel naționalism**- permiteți-mi să-i spun **ieșean, nu moldovean**, pentru că orice urmă de regionalism trebuie absolut distrusă din spiritul neamului nostru- deci cel ieșean, adică **de o esență de înaltă intelectualitate**, care s-a exprimat mai bine **prin Eminescu, Conta, Cuza**, în acel centru, **adevărat focar al sufletului românesc, cetate de cultură**, în care, după o expresie a unui spiritual ieșean, până și copiii de școală, o dată cu arșicele, se joacă cu cele mai frumoase nuanțe ale spiritului românesc, pe linia acestui naționalism, **noi, generația de la 1906**, aducem ca un suprem omagiu acestui nou regim politic, **flacăra sfântă a credinței naționaliste**, care va trebui să fie transmisă nestinsă, **ca flacăra olimpică, din generație în generație** " (aplauze)

" **Neamul nostru a dovedit**, timp de secole, că **nu se împacă cu nici o formă străină**; **nu ne plac hainele de-a-gata**, făcute pentru alții . Chiar în portul nostru național, românul găsește totdeauna o notă personală, individuală, de bun gust . Acesta este românul . " Apoi, să nu uităm că țara noastră nu este produsul unei conferințe internaționale.

Noi nu suntem o republică inventată, confecționată din fragmente de difeite popoare, ci **suntem un Regat de veche și autentică sursă națională, seculară**, care,

după voievozii noștri glorioși care au ținut piept invaziilor barbare,
am avut pe **marii noștri Regi, înaintașii Regelui Carol al II-lea.**

" **Preferăm**, d-lor deputați, **defectele acestui regim propriu** naționalismului nostru ,
defecte care se vor putea corecta **celor mai perfecte , în aparențe, din afară .**

Constituția 1866 ...

" Ne amintim - și a remarcat antevorbitorul meu , de aceea nu voi insista -
de **vechea noastră Constituție** , care se spunea că întrece chiar originalul **belgian** ,
după care era copiată , totuși **timp de 50 de ani , cât a fost aplicată ,**
nu s-a potrivit cu spiritul poporului nostru .

I.Constanțiu / 23 iun.'39

▫ Dispariția etichetelor de " **stânga**" și " **dreapta** "

▫ **Socialismul - la muzeul patologiei**

" Trebuie să afirmăm de la început că **respingem orice elemente socializante .** (**aplauze**)
Prea multă vreme , **lumea modernă a făcut uz de această vocabulă** de acest termen,
prea mult s-a lăsat să se creadă că orice ideal de perfecționare a ordinii sociale ,
nu poate avea alt nume decât socialism. Socialismul a trăit .

El trebuie trecut în muzeul istoric al patologiei, ca un monstru spiritual al secolului trecut
,ca un zmeu răpitor de minți

pe care l-a doborât Făt -Frumosul naționalismului.

Și ca dovadă că **socialismul nu era în firea poporului român,**
este că **foștii fruntașii socialiști au revenit și îi avem astăzi**
în sânul Frontului Renașterii Naționale (aplauze)

" D-lor, **au dispărut o dată cu aceasta** , grație acestui Front al Renașterii Naționale,
termenii aceia uzați , de dreapta și stânga ,
adică omenirea să meargă ca vitele ,hăis și cea.[-----]

I.Constanțiu / 23 iun.'39

23.) PSS Nifon Criveanu (**episcopul Hușilor**) , **discurs la Mesaj, Senat , 23 iun.'39**

(DS, MO nr.6 , șed.din 23 iun., pag. 120-121)

[LD :Ce aș putea să spun ? ! Ori românii trecuseră , în anii '37 / '38 ,printr-o spaimă receptată
ca **o apocalipsă** , ori clerul ortodox crezuse că s-a restaurat **vremea lui Ștefan Vodă !**

În primul caz , **actele lui Carol II nu puteau fi taxate decât de salvatoare .**

În al doilea caz , ierarhia bisericească trăește un moment de tresăltare orgolioasă ,
sperând să-și recapete **puterea de odinioară .**

Ceea ce rămâne ca document este această **osana pentru regele Carol** , căruia i se atribuie
cele mai înalte calități ; **opera sa de ordine și pacificare, comparată cu creațiunea lumii din**
haos , de către Dumnezeu ; instituțiile nou create declarate pe placul lui Dumnezeu și a lui
Cristos .Indiferent de substrat , însă, regimul carlist a avut întregul sprijin al Bisericii ,
și , prin ea, al enoriașilor , care însemnau imensa majoritate pe vremea aceea.]

PSSNifon Criveanu / 23 iun.'39

▫ **Parlamentul FRN**

[-----]

" Am socotit că este bine ca și **Biserica ortodoxă** română să-și spună cuvântul în fața
aleșilor Țării și în fața trimișilor **Maiestății Sale Regale** ,
adunați **sub steagul înfrățirii și al unirii .**

[-----]

PSSNifon Criveanu / 23 iun.'39

▫ **Regele Carol II**

" **Biserica noastră , de esență monarhică** este și în această privință în deplină concordanță cu **poporul român** care este **adânc dinastic**, și care vede în **Regele Țării** , întruparea **iubirii de neam și de țară , simbolul Statului , al unității naționale**, desăvârșita și suprema expresie a ființei naționale , **personificarea intereselor permanente** ale poporului, **chezașului siguranței și al suveranității Statului** .

Prin El vorbește **conștiința neamului** . Ca un dinam, El pune în mișcare toate forțele vii ale Țării, și toate puterile de muncă ale neamului .

" **Marea Lui personalitate** se revarsă **binefăcătoarea Sa înrâurire asupra tuturor instituțiilor țării** : Armata, Școală , Justiție, Biserică , **asupra tuturor ramurilor de activitate** : Agricultură, Muncă , Economie, Sănătate, Lucrări publice, Serviciul Social, Straja Țării, Pregătirea premilitară .

" **Bine s-a făcut** că , prin noua Constituție , **s-a redat Monarhiei rolul puternic** și **s-a așezat Monarhul ca șef și părinte al poporului** ,

eliberându-l de itele cam încurcate ale democratismului parlamentar , și dându-l puțința **să se manifeste** cu toată puterea , **înțelepciunea , istețimea și patriotismul lui luminat** .

" **În mijlocul desbinărilor , ambițiilor, nestatornicilor , pofteilor , temporarului** , Regele este **expresiunea unității , a stabilității , al continuității și a vecinicii neamului și Țării**. Regele nostru iubit , **Voevod al culturii și ctitor al Bisericii și Școalei** , **și-a cucerit sufletește poporul** prin iubire și prin muncă .

Și , în viață fiind, **intră în împărăția gloriei** prin poarta înflorită **a nobleței și a iubirii de neam** , prin **poarta împărătească a vredniciei și muncii** . "

[-----]

PSSNifon Criveanu / 23 iun.'39

▣ **Întâietatea naționalității române**

[LD : această doctrină națională , a fost propovăduită tot timpul de Biserica română și cred că era în dreptul și atribuția sa să o facă .]

" Mesajul regal anunță că prin **Noua Constituție < s-a proclamat hotărât întâietatea naționalității române > Biserica ortodoxă română** , maica spirituală a neamului , **se bucură mult pentru aceasta** . Biserica noastră **este națională** .

Ea **și-a unit ființa cu interesele permanente ale neamului** .

Biserica noastră ortodoxă română **s-a identificat** întru totul cu **idealurile și aspirațiunile neamului**. Și a adus un **aport considerabil la îndrumarea și ridicarea lui** .

Biserica **i-a făurit graiul** și a păstrat **curăția și unitatea prin limba vechilor cazanii și ceasloave psaltirii și molitfelnicilor** . Biserica noastră **a lucrat la păstrarea unității neamului** .

Ea **a dat și școli și dascăli** veacuri de-a rândul . Ea a prezidat la înjghebarea poporului român . Ea este **un fel de ctitor al Statului Român**.

" Încât cu bucurie **se bucură când , prin Noua Constituție, se dă întâietatea naționalității române** . Este **cu totul îndreptățită această proclamare** pentru că masa imensă a populației o constituie însăși națiunea română , care națiune ea singură a sângerat și a luptat și s-a jertfit pentru realizarea Statului Român .

Pământul acestei scumpe Românie **e plămădit cu sânge de Român și cu osemintele** , de relicvele mucenicilor români, ale **luptătorilor și ostașilor** tuturor veacurilor Istoriei Române.

" **Ogorul Țării a fost și este lucrat de plugarii români** . Și tot ei **l-au apărat** împotriva urgiei străinilor , pofțitori de pământ românesc , bogat și frumos.

" **Se cuvine ca Statul Român să dea mai multă atenție națiunii române** ,

care , lipsită ani de-a rândul de binefacerile civilizației și ale culturii apusene, **se găsește acum mai puțin înarmată în concurența străină** ,

în domeniul industriei , comerțului și al finanțelor .

" **Se cade deci ca Statul să aibă națiunea română** în mai de aproape **purtare de grijă** , căci ea a luptat pentru înjghebarea lui, ea s-a războit pentru independența lui ,

ea a lucrat pentru prosperarea lui . "

PSSNifon Criveanu / 23 iun.'39

▣ **Armata**

" **Biserica se bucură** de asemenea de **grija deosebită** ce se aduce **bravei noastre armate** , care în timp de pace este o minunată **școală de disciplină , de ordine, de solidaritate** și de vigoare trupească , precum este și **o școală de cavalerism , de onoare, de demnitate** , de voinție, de datorie de eroism , **de jertfă și de iubire de neam**, iar în timp de război este **puternic braț ocrotitor și scut de apărare** a vieții cetățenilor , și chează de prosperare a țării . Și-i aduce **omagii pentru tot trecutul ei glorios de luptă** , de eroism , de biruințe și de jertfe.
PSSNifon Criveanu / 23 iun.'39

▫ **Noua Constituție**

" Biserica are de spus un scurt cuvânt și asupra Noului Așezământ de conducere al Țării .
Noua Constituție , pe care **Regele nostru iubit** , în momente grele, **a dat-o țării sale**, ajutat fiind de **sfetnici luminați** , binevestea poporului român
venirea unor vremuri de pace și de bună înțelegere , de muncă și de cinste , de dreptate și de ordine, de unire și de înfrățire .

" Și atunci cum de n-ar întâmpina cu bucurie venirea unor asemenea luminoase zile , **Biserica noastră** , care tocmai **Evanghelia păcii și a bunei înțelegeri propovăduiește** , care la muncă pașnică și la cinste îndeamnă și care dreptatea și adevărul păzește ?
" **Gândul înalt al Regelui iubitor de țară, care , văzând desbinarea sălășluindu-se între frații români și desordinea amenințând cu haos țara noastră** , porcede bărbătește cu mintea înaltă și braț puternic , **la lucrarea de creațiune a unei noi Români** , de ordine și de muncă pașnică - **este binecuvântat de Dumnezeu Creatorul** , care , din haosul în care se afla lumea la început , a purces la creațiunea lumii , după o ordine , și într-o ordine cu adevărat luminată orânduind legi , după care totul și toate se conduc în chip luminat , într-o **armonie universală a celor cerești și a celor lumești** . [-----]
" **Duhul de viață nouă și lucrarea de izbăvire a neamului** , ce se caută a se aduce prin noile rândueli , **nu pot decât să fie bine primite de Domnul Hristos**,
Cel care cere înnoirea omului vechi , înobilarea sufletului creștinesc [-----]
" **Biserica noastră strămoșească** , tâlcuind veacurile și orânduiriile cele dumnezeiești și cele omenești , **salută cu bucurie începutul unei ere noi în viața de Stat** [-----]
" **Biserica aduce tot arsenalul duhovnicesc** al unui așezământ divino -uman de covârșitoare importanță și de imens prestigiu , prin menirea și originea sa ,
în slujba binelui obștesc al mântuirii neamului .
Nifon Criveanul / 23 nov.'39

24.) Aurel Baci (deputat FRN - Intelectuali , ținut Mureș) , la Mesaj, Cameră , 23 iun.'39

(DAD; MO 5, șed. din 23 iun.'39, p. 63 - 64)

[**LD : nu știu dacă acest Aurel Baci a făcut politică de partid**. Dar , în noua conjunctură , el este prototipul "**homo regius**" , care , fie din **obediență** , fie din **ignoranță** , fie din **exces de zel, anulează meritele regimurilor constituționale de la 1866 și 1923** , pe care s-a clădit România modernă , cu tot eșafodajul ei legislativ și instituțional, și care au dat **României independența, întregirea țării, împroprietărirea țăranilor și votul universal** , ca să vorbim doar de marile înfăptuiri . .]

Constituția din anul **1866** și care a sintetizat **viața de Stat până în anul 1923** , va trebui să constatăm că această Constituție , care , de altfel , precum în deobște este cunoscut , era în mare parte o **simplică copie a Constituției belgiene** ,
n-a corespuns nici necesităților , nici năzuințelor de progres ale poporului român .
" **Ea n-a contribuit** , în măsură suficientă , **la dezvoltarea națiunii românești** ,
[-----]

" Dar n-a satisfăcut exigențelor de viață ale națiunii românești,
nici Constituția din anul 1923 , sub imperiul căreia , în timpul din urmă , se produsese o stare de lucruri și perturbațiuni din cele mai serioase în viața de Stat ,
astfel încât **și aceasta a trebuit să fie , fără ezitare , înlocuită .**

Ea nu mai corespundea, cu spiritul său îngust și individualist , cerințelor zilelor de azi .Această Constituție , cu toată structura ei , nesocotea aproape cu desăvârșire interesul colectiv și dreptatea socială , care , de multe ori , a dus la exploatarea omului cinstit și muncitor , rămas fără de sprijin . "

[-----]

" Acest individualism, a scos la suprafață partidele politice , care s-au dovedit a fi fost mai mult un balast , decât un bine pentru țară . Partidele, la rândul lor, au dat naștere unui regim care a produs tipul politicianului intervenționist și afacerist , detestat de toată lumea, care în ultimul timp devenise o adevărată plagă pe trupul națiunii și o serioasă primejdie în viața de Stat , prin abuzurile și corupțiunea generală pe care o răspândea și în urma căreia , pretutindeni , își scotea capul și revolta . "

[-----]

" Evident , deci , că în aceste condițiuni și împrejurări , Suveranul, îngrijorat de viitorul acestei țări și sub povara răspunderii , n-a mai șovăit o clipă

de a sfârși cu această stare de lucru , dându-ne Constituția din 27 februarie 1938 . Iată , în câteva cuvinte , geneza noii Constituții

" Din aceste puține cuvinte rezultă deja deosebirea fundamentală care există între cele trei Constituții , încât vom putea înțelege ușor că, dacă și azi am trăi tot sub puterea dominație a partidelor, care nu aveau putința să strângă într-un mănunchi solidar întreaga națiune , câtă primejdie ne-ar pândi . "

[-----]
Aurel Baciu / 23 iun.'39

▣ Dimensiunea divină și istorică a lui Carol II

[LD : unul din semnele psihologice ale acceptării unui regim de dictatură personală , este această competiție pentru legitimarea și proslăvirii puterilor regale.

Descendența pe linie valorică din Traian , raportată la dimensiunea patrimoniului românesc, va face ca , numai peste un an , " divinus " Carol II să devie " hulitul " rege alungat .

Își aduce și el , " contribuția " la hiperbolizarea calităților și meritelor regelui Carol II, al cărui cult sporește năucitor la tribuna parlamentului . .

Păstrând proporțiile , mă duce gândul la titlurile ziarelor pariziene care , oglindind percepția contemporanilor față de epopeea napoleoniană , au evoluat de la superlativele " divinus " la umilitorul " căpcăunul " , " trădătorul " .]

" Recunoștința mea și a celor pe care am cinstea de a-l reprezenta , o voi exterioriza citând cuvintele distinsului profesor Gh. Popa Liseanu , scrise în prefața cărții sale , relativ la corespondența lui Plinius cel Tânăr cu Împăratul Traian :

< Aruncând o privire oricât de fugitivă asupra trecutului nostru , vom găsi , cu toate nenorocirile ce s-au abătut asupra noastră în cele 18 veacuri de existență , figuri istorice vrednice de toată admirațiunea . Căci ce popor din lume nu s-ar putea fâli cu figuri ca aceea a lui Mircea cel Bătrân , a lui Ștefan cel Mare , a lui Mihai Viteazul , eroul creștinătății , a lui Cuza făuritorul Unirii , a primului Rege Carol , organizatorul regatului , și a atâtot voievozi și domni .

Toți aceștia , însă , au avut un rol redus, într-o țară redusă . Distinsele lor însușiri sufletești s-au restrâns numai asupra asupra unei părți din neamul românesc.

Traian este creatorul întregului neam . Binefacerile lui le reclamă și le revendică poporul românesc în întregimea sa. El este ca un uriaș care-și dă mâna peste secole cu un alt uriaș al neamului, cu Regele Ferdinand I , primul Rege al tuturor românilor .>

" La aceste cuvinte scrise în anul 1927 , noi adăugăm omagiile noastre ale tuturor și sentimentul de dragoste și adâncă recunoștință față de Augustul nostru Suveran , Regele Carol al II-lea , care , prin curajul Său, prin Înalta Sa înțelepciune și prin grija Sa permanentă a știut și știe , cu vrednicie și demnitate regească , să păstreze patrimoniul lăsat de către Marii săi înaintași , în paza sufletului și a iubirii Sale de neam. " (aplauze prelungite)

" Timpurile pe care le străbatem sunt din ce în ce mai grele , dar pentru aceea declar , în numele grupării intelectuale din Ținutul Mureș , că am toată încrederea în puterea noii discipline , că sunt adânc convins de misiunea divină a Regelui Carol al II-lea,

care **va duce cu mână tare** spre culmile gloriei un neam și o țară
menită să fie o **stâncă a civilizației umane** în acest colț al pământului ,
Aurel Baci / 23 iun.'39

25.) **Eugen Dunca** (**deputat FRN, Intelectuali , ținut Someș**) , la **Mesaj, Cameră** ,
23 iun.'39

DAD, MO 5 , șed. din 23 iun.'39, p. 64-67)

[LD : **apele gândului și spiritului nu pot fi despărțite cu ușurință** .

Chiar dacă noul regim a îmbrăcat haine " ciudate" , în pas cu moda timpului,
nu se poate nega faptul că ele au apărut într-o atmosferă tulburată de tot soiul de amenințări
și tendințe care zdruncinaseră coeziunea națională . Privită prin această prismă , este de
înțeles atitudinea acestui ardelean , față de noile instituții .

La urma urmei , ardelenii nu erau toți precum Maniu , mai erau mulți precum Vaida ,
și nici orgoliile lor regionaliste nu mergeau până la primejduirea unității naționale.

Spun lucruri grave ? Am acoperire la ele ? Scutesc de răspundere pe Carol II și oamenii politici
care au zămislit noua organizare ? Nicidecum !

Dar va trebui să surprind cât mai aproape de realitate ceea ce se întâmpla.]

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ **Ardealul, ardelenii .**

" Cum se deosebește Parlamentul de astăzi de cel al trecutului, tot așa se deosebește și
sufletul poporului de astăzi de cel de ieri . Această constatare ne face o mare bucurie tuturor
și ne dă cele mai sigure nădejdi pentru viitor .

"Această constatare se poate face pe tot cuprinsul țării , eu însă voi vorbi de cele ce am putut
constat în Ardeal, în acest bastion al românismului, pe care nu l-au putut înfrânge nici vitregiile
de două mii de ani , cu toată urgia ce s-a năpustit asupra lui , și din cauza situației geografice ,
pentru că știut este că , întotdeauna , a fost considerat ca cheie a puterii și de dominațiune și
chiar a echilibrului în Europa Centrală , precum și ca o resursă de imense bogății .

" În ce a rezidat această puitere imensă a românismului din Ardeal , care a înfruntat vitregia
celor două mii de ani ? A rezidat în unirea sufletească a tuturor , de la opincă până la vlădică .
(aplauze) Neconținut a trăit dorul și a fost năzuința tuturor ca această unire să se facă în
granițele firești ale României de astăzi .

" Dreptatea istorică s-a împlinit , unirea politică s-a făcut , consecință logică era
să se facă și desăvârșirea unirii sufletești ."

Eugen Dunca / 23 iun.'39

▣ **Regionalismul = consecință a politicianismului dezbinător**

" Ce s-a întâmplat însă ? A venit politicianismul dezbinător , cu nota tristă a regionalismului , și
a căutat să semene ură și discordie între frați , a scormonit și a scos la iveală , din turbureala
răutății , noțiunea regionalismului , atât de potrivnică sufletului românului din Ardeal . (aplauze)

" A căutat să facă o deosebire dintre bisericile românești , cea ortodoxă și cea unită , care
totdeauna au trăit în desăvârșită frățietate , și atunci când toată lumea știe că la românii din
Ardeal nici o dată nu a existat vreo dezbinare pe tema confesională , cum nici nu se va
întâmpla vreodată(aplauze)

" A căutat politicianismul , acest politicianism dezbinător , să învenineze sufletul tineretului .
L-a sustras de pe băncile școlii și , în loc să-i dea educație , să-i dea îndrumare și pildă bună ,
l-a utilizat adesea pentru scopuri egoiste și de politică personală , s-a folosit de naivitatea
șientuziasmului lui , ca la urmă să-l abandoneze sau să-l arunce în valurile desnădejdiei .

" A venit apoi politicianismul hrăpăreț , acel politicianism care a deviat de la principiile înalte ale
intereselor superioare a românismului , și urmărind numai interese egoiste și personale ,
a pus stăpânire pe tot ce a fost bunul și dreptul tuturor fiilor acestui neam , după munca ,
capacitatea , cinstea și vrednicia fiecăruia (aplauze)

" N-a cruțat nici cele mai scumpe instituții : Justiția și Armata , ca să nu mai vorbim de
administrație și mai puțin de exploatarea solului și subsolului și a tuturor drepturilor ,

izvoare de venituri și câștiguri asupra cărora s-a năpustit , sfidând cele mai elementare noțiuni de dragoste de frate și de dreptate .

" În această stare de dezbinare de dezolare sufletească ce s-a întins pretutindeni , n-a reușit acțiunea multor oameni de bine, încălziți de dragoste de neam și de țară , cu cel mai curatcuget, cu cele mai bune intenții de a împiedica întinderea acestei dezolări , ale acestei dezbinări și dezagregări , și de a îndruma totul spre bine , spre a se face dreptate și a da mulțumire , pe cât posibil, tuturor .

" Dezagregarea s-a întins și mai departe .S-a lăsat o ceață gra peste sufletele tuturor care a întunecat mințile și a înfrigorat pe toți acei ce se gândeau la ziua de mâine , și nu găseau ieșirea din acest impas întunecat . [-----]

"Acest popor conștient este oricând gata la suprema jertfă pentru Rege și Țară , indiferent la care graniță va fi atăcat , pentru că nu cunoaște deosebiri între granițele țării . Cunoaște un Rege și o Țară . Cunoaște o datorie , de a fi demn de jertfele înaintașilor , care au sângerat pentru idealul străbunilor : întregirea neamului românesc [-----]

" Ca ardelean, declar că Ardealul aduce prinosul de recunoștință Vechiului Regat , care a dat cea mai scumpă jertfă , aceea a sângelui celor 800.000 de eroi , pentru întregirea neamului [-----]

Eugen Dunca / 23 iun.'39

26.) Maria Pop (primul senator femei) , discurs la Mesaj, Senat ,23 iun.'39

(D.S. , MO 6 , șed. din 23 iun.'39 , p. 124 ?)

[LD : 4 mai 2004 . Eu nu sunt ceea ce se cheamă o " feministă" .

Dar îmi amintesc de îndârjirea și ironia cu care Ion Scurtu - ajuns acum istoricul cel mai cel ! - m-a combătut într-un simpozion în care am încercat să dau și parlamentului FRN un loc în istoria parlamentarismului .... și corul de râsete cu care m-au tachinat colegii când am ridicat problema statutului electoral al femeilor.

Pe lângă că erau misoghini, erau și incompetenți și tâmpiți !]

[LD : Este primită cu aplauze prelungite . Semnificație deosebită nu are numai faptul că **femeile au avut dreptul să candideze** , ci că , la aceste alegeri, **femeile au avut dreptul de a alege !** Prevăzut și în Constituția din 1923, nereglementat în legea electorală din 1926 , această **tergiversare ținuse deoparte de votul universal,**

mai mult **de jumătate din populația României** . Ele votau doar la alegerile locale .

Cum **acest precedent** creat a fost **și unicul și ultimul** , cum istoricii au taxat parlamentul FRN ca o mistificare (sau cu alte etichetări) , mergând până a considera că parlamentarismul românesc își încheiase cariera în toamna anului 1937 ,

această cucerire a femeilor din România nu este amintită.

Ori , participarea femeilor la alegerile parlamentare , a fost prima tentativă serioasă de a lichida această discriminare .]

Maria Pop / 23 iun.'39

▣ Omagiu Reginei Maria

[LD : Îmi trece , nu pentru prima oară , un gând . Oare acest omagiu al Reginei Maria , pe lângă respectarea unui protocol deschis chiar de Carol , nu este , în același timp , un reproș tacit și amar la adresa Regelui ... care se complăcea în concubinajul cu Lupeasca , silindu-și moștenitorul , pe voevodul Mihai , să trăiască în anturajul ei , lipsit de prezența Reginei Mame Elena . Gânduri . Simple gânduri.]

" Dle președinte, d-lor senatori , în anul ce a trecut , un vâl de doliu și de adâncă mâhnire s-a lăsat asupra noastră . **Marea și neasemuita Regină a României , a trecut în veșnicie și legendă .**

(**Senatul se ridică și păstrează un moment de reculegere**)

"Și în zilele acelea de priveghiu și de lacrimi , **icoanele vieții Ei** se iveau stăruitoare în gândurile aceluia , care au trăit vremurile de sbucium din preajma războiului , **Legată** o vedem **de toate năzuințele de toate durerile și de toate bucuriile noastre** . A fost **Domnița**

hotărâtă și vitează , a dorului nostru de întregire , cu toată pasiunea tinereții Ei . Când a sunat ceasul încercării , **a fost Regina pribegiei și a pătimirii noastre** , Regina pe care o cunoșteau toți orfanii și toți răniții de pe pământul Moldovei și din ai căror ochi plini de nădejde , nu curgeau lacrimi decât atunci când durerea era mai mare decât **puterea Ei de alinare** .

" Și a fost **mândră crăiasă a întregirii naționale** , când, alături de Regele **Ferdinand Învingătorul** , urmată de ostașii aliați , înfrățiți cu ai noștri , **s-a întors în vuiet de slavă pe căile Capitalei** odată cu bucuria și libertatea .
Cu o însuflețire care deschidea inimile **a îmbrățișat cauza celor obidiți** , fără odihnă ." **A ajutat cu vorba și cu fapta** .A fost pentru ei numai **simțire** , numai **generozitate** , și ei plâng și astăzi , pe **cea mai bună Regină din lume** al cărui **chip de basm și amintire luminoasă** , va rămâne aievea în inimile tuturor românilor ." (**aplauze prelungite, îndelung repetate**)
Maria Pop / 23 iun.'39

▣ **Electoratul și eligibilitatea femeilor în Parlament**

▣ **Recunoștință către MSRegele**

" D-lor senatori, un **act de o însemnătate istorică** pentru femei , și chiar pentru Parlament , a fost **săvârșit sub Înalata egidă a Meiestății Sale** .

" **Omisiunea lui din Răspunsul la Mesaj m-a surprins** și socotesc că îndreptarea acesteia este **o firească îndatorire** .

" **Prin noua Constituție**, înalta și clarvăzătoarea înțelepciune a Suveranului , **a stabilit electoratul și eligibilitatea femeilor în Parlament** .

Noua lege electorală le-a deschis **accesul în Senat** .

Și cele dintâi cuvinte în această privință , **rostit de o femeie în Senatul**

Renașterii Naționale , nu pot fi decât exprimarea plină de respect ,

a celui mai **desăvârșit devoament și a profundei recunoștințe**

închinată de **femeile din toate ținuturile** , **Maietății Sale regele Carol al II-lea** .

Gestul de prețuire al Maietății Sale , va rămâne în sufletul femeilor,

chemate de acum înainte de către Măria Sa ,

să aducă în alcătuirea legilor , **cărmuitoare de obștii** , **spiritul specific al femeilor** ,

devotate totdeauna laturii sociale , **inerente oricărei legiferări** .

" **Femeile au participat la recentele alegeri cu însuflețire și chibzuită judecată și regret că din cauza situației mai grele** , din punct de vedere electoral, a celorlalte candidate , **am rămas singură să duc aici o foarte grea răspundere** ."

Maria Pop / 23 iun.'39

▣ **Condiția juridică, politică și socială a româncelor**

" **Dar noi nădăjduim că neprețuitul aport de muncă al țăranilor** ,

că truda celor care au lucrat timp de mai bine de două decenii ,
pentru intrarea femeilor în Parlament și în administrațiile publice ,

de a căror bună rânduială depinde soarta noastră ca și a dvs. ;

că munca tuturor femeilor care s-au devotat operelor de prevedere socială ,

precum și **activitatea profesioniștilor de toate categoriile** ,

vor justifica într-un viitor apropiat , o mai completă colaborare a femeilor .

" **Românecele**, prin firea lor , **s-au atașat** întotdeauna mai mult de **sănătate** ,

de educația , de nevoile obștești , decât de valorificarea materială a muncii ,

a aptitudinile lor , de altminteri **legalmente stingherite** până a cum șapte ani ,

când s-a dobândit capacitatea juridică a femeii măritate .

" **Opera de asistență socială** a fost din timpuri **imemorabile** ,

opera femeilor din această țară și credem că valoroasele lor înfăptuiri merită o justă

apreciere și o reprezentare a competenței și a experienței lor ,

încadrându-le în organizațiile recunoscute în Stat "

Maria Pop / 23 iun.'39

▣ Românele - în apărarea patriei

" D-lor Senatori, poate că azi, mai mult ca niciodată, se cere conlucrarea tuturor elementelor de nădejde. **Împrejurările ne pot cere mâine ca vitejia apărătorilor pământului nostru, să fie susținute și întregite prin spiritul de sacrificiu și de inițiativa femeilor.**

" Și ele sunt gata să servească în sensul cel mai înalt al cuvântului, cu toate puterile și cu toată iubirea lor fierbinte de neam și de țară.

" D-lor senatori, ca încheiere **propun mențiunea în proiectul de Răspuns la Mesaj al Senatului, al mărețului act de echitate socială a Maiestății Sale Regelui"** (aplauze)

Maria Pop / 23 iun.'39

27.) Al.Vaida-Voevod(președ.) / Apel : **calitatea discursurilor ! / , 23 iun.'39**

(DAD, MO nr.5, șed. din 23 iunie '39, p. 79)

[LD : în acest apel al lui Vaida este, în fond, amărăciunea, desamăgirea acestui veteran și redevabil parlamentar, față de nivelul scăzut, mediocru și neinteresant cu care proaspeții deputați FRN și-au făcut debutul. Au dispărut discursurile -argumentative, pe tema la ordinea zilei, la care presa, opinia publică, lumea mondenă, asista din lojă ca la spectacol ! Au dispărut strălucirile polemici doctrinare, care se confruntau pentru o bună guvernare ! Au dispărut dezvăluirile, acuzele, scandalurile, prin care electoratul mai putea afla câte ceva din misterele și culisele politice ! Au dispărut demonstrațiile strălucitoare privind politica, istoria, cultura, știința, ș.a.,ș.a.

În locul lor, parcă executând o temă dictată, elogiul noului regim și dezavuarea celui vechi. Cum să nu se fi simțit jenat Vaida .... față de o atare decădere ?!]

Al.Vaida -Voevod / 23 iunie'39

▣ **Apel - somație deputaților oratori**

" D-lor deputați, înainte de a ridica ședința de astăzi și a fixa data și ora ședinței proxime, dați-mi voie să vă fac un apel. Stau și observ, **ca vechi parlamentar**, discuțiunea aceasta. **Zece oratori** s-au dovedit individualități care aveau ceva de spus.

Și, la tot cazul, **dacă ar fi vorbit liber și nu ar fi citit, ar fi fost cu totul altceva !**

Dvs știți, când omul vorbește liber, imprimă discursului o individualitate; el controlează sala, dacă îl aprobă, dacă îl urmărește cu atenție, ori adoarme, plictisită. (**ilaritate, aplauze**)

D-lor deputați, **numai doi din cei zece oratori au vorbit liber**, iar din cei opt, **doi au citit lucruri** care, într-adevăr, **au avut valoare**, iar ceilalți - să-mi scuzați această critică necruțătoare - au adus lucruri interesante, dacă le-ar fi spus la comisie, când ar fi venit în discuție legile (**aplauze**)

" D-lor, **Răspunsul la Mesajul Tronului** trebuie să conțină **idei de înaltă concepție**; trebuie să fie un ecou la Mesaj.

Discuțiunea la Mesaj nu trebuie să scadă la nivelul unor conferințe improvizate.

Să nu facem concurență conferențiarilor !

Ar fi mai simplu să imprimăm aceste conferințe și să le împărțim,

dar atunci am face concurență gazetarilor.

D-lor, **ori suntem parlamentari, ori nu ne dăm seama de datoria pe care o avem**

(**vii aplauze**) Atunci vă rog să **nu risipiți acestei corporații înalte și nici țării aroma originalității individualității dvs** a fiecăruia, pentru că **fiecare din dvs are o viață de experiență la spate**, are un prestigiu, are ceva de spus

în urma cunoștințelor de care dispune.

" Sunt Camere unde este dispoziția regulamentară : **discursurile se rostesc,**

nu se citesc. Acum, poate să aibă cineva oricât citit, poate să aibă date statistice, de sigur, dar este altceva când vorbește liber, fiind că atunci **grăește suflet la suflet**, pe când așa ține o conferință. (**aplauze**)

" D-lor, **dacă nu veți binevoi să apreciați aceste rugăminți** ale mele și aceste sugestii, atunci **m-aș vedea constrâns** ca, de acord cu guvernul, și cu 60 de deputați, și după aceea cu majoritatea, să apelez la **art. 129** ca, prin regulament,

deputatul să fie oprit de a deveni conferențiar sau gazetar .

Mi-a fost datorია să spun aceste lucruri; vă rog să mă scuzați , pentru că eu am o fire greu de schimbat." (aplauze prelungite)

Al.Vaida -Voevod / 23 iun.'39

28.) **G.Ene Filipescu (FRN, meseriaș, cismar) , la Mesaj, Cameră , 24 iun.'39**
(DAD, MO 6 , șed. din 24 iun.'39 , p. 108-109)

G.Ene Filipescu / 24 iun.'39

▣ Breasla cismarilor

"...în micile ateliere , care produc **75-80 % din cantitatea de încălțăminte** trebuincioasă populațiunii , și unde **se lucrează cu mâna** , se lucrează de la **14-16 ore pe zi**. Lucrează **patronul împreună cu calfele și ucenicii** , pentru că această breaslă s-a împărțit în multe ateliere , ca să scape de dările fiscale .

" Ca să plătească cât mai puține impozite , aceste ateliere **s-au divizat sub 7 lucrători** , căci, **conform legii cifrei de afaceri, sub numărul de 7 lucrători nu se plătește cifra de afaceri** ci numai de la 7 lucrători în sus.

" Cred că se vor lua măsuri de îndreptare , căci altfel **mergem spre o degenerare și a breslei și a breslașilor** ....pe o stradă unde sunt **54 de magazine de încălțăminte** , cu produse de mână , **unul singur plătește cifra de afaceri și de lux**, și acel magazin **lucrează pentru țărani și lucrătorii de la căile ferate**; iar **celelate magazine cu produse manuale nu plătesc** , pentru că își procură produsele de la micile ateliere , despre care vorbeam, și care lucrează până la 16 ore pe zi .

" D-lor deputați, îmi fac o datorie de conștiință a mea, să vă aduc la cunoștință această precară situație a meseriașilor , care sunt mai mult de 90 % români ! "

" D-lor deputați, este o **lege a meseriilor** , pe lângă legea celor 8 ore de lucru , care prevede că **până la 10 lucrători , patronul este obligat să fie meseriaș**, adică să aibă **carte de capacitate** ,

iar **de la 10 lucrători în sus se cheamă** , nu știu cum, **mare industriaș**, și că **poate orice aventurier să fie și negustor și să facă și pe producătorul ."**

G.Ene Filipescu / 24 iun.'39

▣ Pauperizarea meseriașului

" D-lor deputați, **cer din partea dvs bunăvoința de a contribui ca și pentru cismari să fie deschise legile țării** , spre **a fi ocrotiți ca profesioniști**. (aplauze)

Altfel **mergem spre degenerare , spre pauperism**, și, după câte am eu cunoștință de ceea ce înseamnă pauperism, știu că înseamnă **sărăcia aceea lucie** , mai mare decât poate pricepe mintea omului ,

Indienii ...

și că acest **pauperism datează de câteva mii de ani**, de la poporul cel mai cult pe care , poate , l-a avut lumea.

Indienii de acum 3000 de ani și ceva aveau o **literatură bogată și filozofie savantă** , care și astăzi **servesc de învățătură** popoarelor și marilor profesori de a alcătui noile generații și de a scoate din ele caractere , care să le salveze din marasmul și din mizeria suferințelor lor imense.

Cizmarul ...

" D-lor, aici ajunge și această breaslă a încălțăminteii , cum a ajuns poporul indian .

La indienii numai o clasă avea dreptul bunurilor .Cea mai mare parte a poporului era îndepărtată de la bunuri . **Cerem să se fixeze în atenția și în lumina dvs cizmarul** , care este silit să lucreze 14 până la 16 ore pe zi , pentru a avea o bucată de pâine mizerabilă .

Vorbesc de acel **mare contingent al patronilor cizmari**

care **nu-și au existența asigurată** de pe urma unui cuantum de 8 ore ,

cât are lucrătorul de fabrică sau de la un atelier organizat"

G.Ene Filipescu / 24 iun.'39

▣ Păcatele vechiului parlamentarism

▣ Scăderile morale ale clasei conducătoare

[LD : cuvintele lui Filipescu pot constitui o " mostră " de ceea ce reprezenta **mentalul românesc popular** , confirmând ideea că , în România modernă , **cultura românească** era dominată de ideile conservatoare , după Caragiale , Eminescu fiind cel mai citat .]

" [-----] **Țara noastră a avut talente mari și oameni mari** care au strălucit la această tribună a **Parlamentului** , precum și pe **banca ministerială** .

" **Dar acești oameni** - ca om din popor nu mă opresc s-o constat - **au făcut și multe greșeli , au avut mari păcate care s-au răsfrânt asupra neamului întreg** . Înaintea de război și după război , **tribuna Parlamentului servea pentru a ponegri cutare sau cutare partid , spunându-se că este vândut străinilor** .

Și se vorbea în chestia aceasta cu atâta competență și elocvență , încât **țara nu știa pe cine să mai creadă că spune adevărul** .

D-lor , **zile și săptămâni întregi** discutau **numai și numai să-și arate păcatele unii altora** .

" Dar **să-i lăsăm la o parte pe acești oameni , deși mari , cu păcatele ce le-au avut și care le-au moștenit și să spun ca și Eminescu** în ultima parte a Scrisorii a treia ,

unde vorbește de virtuțile neamului românesc , care erau întrupate în Mircea cel Bătrân .

El vorbește acolo de **calitățile răzeșului , ale țaranului român** , de dragostea lui de a-și apăra glia și limba , iar apoi adaugă **calitățile omului politic , omului zilei din timpul său** .

Acolo el pare că se întreabă , **voi sunteți urmașii Romei ?** Voi trebuie să îndreptați lucrurile acestea de care suferă așa de mult țara ? [-----] în expoziția de la Șosea ,

pavilionul ridicat pentru proslăvirea **celui dintâi Rege al României** ,

alături de pavilionul celui mai mare **Rege al poeziei și al gândirii românești : Eminescu** .

S-au pus pe aceeași treaptă **Regele țării cu Regele gândirii , cu Regele poeziei** , cu Regele geniului neamului românesc ." (aplauze)

Filipescu / 24 iun.'39

▣ Dinastia

▣ Era Carol II

" Dar astăzi **suntem într-o altă eră . Am impresia că suntem oamenii cei mai norocoși , poporul cel mai norocos de pe glob** [-----] **Regele Carol II -lea a înfăptuit** ,

a întru chipat **cele mai mari năzuinți** ale noastre de cultură și de bine ,

culmile cele mai înalte spre care poate ținti un popor . [-----]

Gh.Filipescu / 24 iun.'39

29.) **Mihai Carp** (FRN, președ. Asoc. *G-rală a prof.secundari*), la Mesaj, Senat , 26 iun.'39

(D.S., MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , pag. ?)

Mihai Carp / 26 iun.'39

▣ Parlamentul " partidist " versus parlamentul " cooperatist "

[LD : cam încurcă dl profesor datele și titlaturile , dar , altfel , spune off- ul profesorilor . Face aluzii la procesele de conștiință ale profesorilor parlamentari din regimul partidelor , **trecând cu buretele peste tot ceea ce înfăptuise pentru învățământ** .

Și erau , în acest Senat , dr Angelescu , profesorul Iorga , iluști miniștrii de Învățământ ....]

" **Așezarea vieții noastre de Stat pe baze cooperatiste** , a îngăduit o mai dreaptă repartizare a mandatelor parlamentare între diferite categorii sociale producătoare , și a făcut ca diferite bresle să fie cu adevărat reprezentate prin aleșii lor .

" Din acest punct de vedere , **profesorii secundari** aduc prinosul lor de recunoștință

Făuritorului Constituției din 10 februarie 1938 , după care , pentru întâia oară în viața noastră publică , s-a dat profesorilor secundari puțința de a-și trimite în Parlament pe aleșii lor .

" Au figurat altădată aici mai mulți profesori secundari decât acum, dar ei nu erau aleșii profesorilor , ci ai partidelor politice din care făceau parte , și nu reprezentau în Senat părerile și nevoile profesorilor , așa că nu arareori au fost siliți să îmbrățișeze și să sprijine măsuri și reforme potrivnice intereselor breslei lor, ba chiar potrivnice intereselor învățământului căruia îi slujeau .

" Noua lege electorală pune capăt tragicelor cazuri de conștiință ce izvorau din o astfel de situație . Dar mai ales, noua alcătuire a Senatului va da , credem noi , un cadru de activitate în care competența profesională și experiența încercată , vor înlătura diletantismul și dezorientarea de odinioară . "

[-----]

30.) D.Mociorniță * (ex-PNL,FRN,senator de Ilfov,Industrie), la Mesaj, Senat , 26 iun.'39

(DS, MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , pag. 171-172)

Doc.parțial : fișier **Industrie , Comerț**

Mociorniță / 26 iun.'39

▣ Răscruce istorică : '37 / '38

▣ Confruntarea dintre bine și rău

[LD : fenomenul aluziilor și metaforelor se repetă . La fel ca și alți contemporani , Mociorniță nu numește purtătorii de pericole din interiorul țării , pe care le taxează drept ...mișcări oculte, lașe, extremiste, răzvrătite .

Viza pe legionari ? pe cuziști ? pe comuniști ? pe iredentiști ?

Mociorniță nu numește nici dușmanii externi ai țării, dar îi definește ca pânditori pentru cucerirea " pământului făgăduinței"

Viza Ungaria ? Rusia ? Germania ? Aluziv, da !

Efectul este suficient de dramatizat încât , pe acest fundal,

actele Regelui Carol să apară providențiale .]

" Domnule președinte , d-lor senatori , sunt răscrucii în viața popoarelor ,

la fel cu cele din viața oamenilor, [--- primele paragrafe, text șters, greu de descifrat ....]

de descifrarea cărora depinde atât cursul existenței

și onoarea de a întâmpina viitorul ca un biruitor ,

sau de a se restrânge cu umilință pe întuneric ca să-și ascundă faptele

și să se arate la sfârșit .

Ca un martor și îndreptar prețios , cei care sunt ținuți să conducă destinele unui popor , păstrează adânc săpată în paginile veacurilor ei ,

asemenea sentințe definitive de dispariție și umilințe ,

precum și entuziaste exemple de biruință și propășire , ale celor care au știut să se înfrângă , obținând astfel , pe veșnicie , dreptul sacru al continuității și existența lor .

"Pe de altă parte, găsesc că cei mai de temut vrăjmași nu sunt cei care luptă deschis,

fățuș, cât cei lași , care își pregătesc ura ocult ; lovitura lor fiind veșnic dată din spate și ea va fi arareori posibil de înlăturat.

" D-lor senatori, noi am trăit , de sigur, aceste două fapte covârșitoare .

Viața politică rău plantată pe acest pământ fertil în toate , ajunsese la un punct

când rodul matur trebuia să crape și sunt sigur că din el ar fi tășnit suficientă materie ca să înceapă întreaga țară într-o imensă vrajbă .

În tenebre , mocneau răzvrătiri opuse rațiunii superioare a Statului ,

se aștepta numai momentul propice ca ura nestăvilită să pornească

într-o neâmbblanzită lovitură ce ar fi putut să însângereze adânc pământul țării noastre .
" Nimeni nu se mai gândea că , și jur împrejur, în ochii răi și lacomi ce stăteau de veghe ,
începuseră licăriri stranii de diabolică bucurie , la gândul că , în sfârșit ,
după încercata așteptare , **pământul făgăduințelor va fi cotropit** .
Mociorniță / 26 iun.'39

▣ România salvată de la Apocalipsă

▣ Regele Carol - cărmaciul providențial trimis de Dumnezeu

[LD : Nu contează dacă a avut sau nu dreptate ! Sigur este că a rostit un gând sincer ,
un gând împărtășit de mulți români . Chiar și de cei care , din alte considerente ,
nu-l agreau pe Carol . Nu știu cum să surprind și eu fenomenul acesta mai bine .
Mociorniță reușește . De la el aflăm spaima cea mare pe care o simțisără românii !
Dar , folosind același stil, numai până trece furtuna, nu-i așa ?!]

" Vă întreb dacă , în această involburare generală , când talazurile înfuriate
ale apei din afară băteau din toate părțile corabia s-o înghită [pericol extern] ,
iar înăuntru se complota prin unghere [pericol intern] ;

ce ar fi fost dacă și cărmaciul și-ar fi pierdut sângele rece și cumpătul ?

" Românul , după ce scapă de o primejdie , face semnul crucii și spune smerit :
< **Mulțumescu-ți Ție Doamne !** > . Suntem deci datori , când am scăpat de la un sinistru
naufragiu , să întoarcem fața recunoștinței noastre către Dumnezeu ,
și într-un glas să ne rugăm : < **Slăvit fii Doamne că, într-un ceas de grea cumpănă ,
când totul părea pierdut , nu ne-ai uitat și ne-ai trimis
prin Conducătorul ce ne-a condus la limanul scăpării ,
mărturia că gândul Tău e lângă noi și ne veghează .** > (aplauze)

" Iar Celui care înfruntându-și hotărât moartea , ne-a redat viață nouă
, într-un prinos de mulțumire și adâncă grațitudine , îi cheazășuim , la rândul nostru ,
munca, devotamentul, cinstea, dragostea noastră și a urmașilor noștri .
MSRegele Carol II va rămâne pentru poporul românesc **aparitia providențială**
trimisă de Cel-Atotputernic , să-și cruțe fiii vrednici de torturile Apocalipsului .

" Iată ce va păstra săpat în cartea ei istoria ,
despre această grea răspântie prin care am trecut ."
D.Mociorniță / 26 iun.'39

31.) V.Gh.Ispir *(ex-cuzist , FRN , președ. " Ofițerilor de rezervă TTR ") , Senat , 26 iun.'39

(DS, MO 7 , șed din 26 iun.'39 , pag ?)

[LD . 8 mai 2004. Râd citind discursul lui Ispir . Iată țesătura unei false legende,
a unei sfruntate legende, privind faptele de vitejie ale tânărului moștenitor al Tronului,
Carol, pe fronturile războiului de întregire !

Ba mai mult, glorificarea " lucrării " lui Carol, pentru consolidarea acestei Români !
Această tiradă îmi sugerează ideea că istoria a aranjat astfel lucrurile ca ...

Regele Carol II să fie " ferit " și de participarea la cel de-al doilea război mondial !
Nu vreau să fiu nedreaptă dar ... istoricește vorbind , Carol II nu numai că nu are merite
la acest capitol, dar de numele lui va fi legată , în veci, cedarea din 1940]

VGh.Ispir / 26 iun.'39

▣ Omagiul generației " 1906 " - lui Carol II

" În acest moment de înnoire , de creație a unui nou suflet și a unei noi atmosfere morale
în țara noastră , îmi dați voie ca în calitatea mea de educator, de om de cultură
și de președinte al " Ofițerilor de Rezervă TTR " ,
să aduc de la această tribună omagiile mele Maiestății Sale Regele Carol II , Regele culturii
românești și îndrumătorul spiritual al Renașterii României Întregite pentru vecie .

" **Generația mea**, aceea de la 1906 -1907 , **s-a dat cu totul, fără nici o rezervă , în lupta pentru întregirea neamului** .Doi mari profesori - în pofida tuturor greutăților - au stat strajă neadormită și au îndemnat sufletele noastre spre jertfă supremă : **Nicolae Iorga și ACCuza** . **Sub directiva lor spirituală** această generație și-a făcut cu prisosință datoria .

" **Având în fruntea noastră** , Întâi Stătător , pe însuși **Maiestatea Sa Regele Carol II ce a luptat pe front** și , apoi, după întregire , **s-a pus la lucru , tăcut și fără condiții , pentru țară , având ca ideal constant o Românie mare și puternică ."**

[-----]

VGh.Ispir / 26 iun.'39

32.) **Ion Agârbiceanu (FRN, Publiciști și scriitori-Cluj) , la Mesaj, Senat 26 iun.'39**
(D.S. , MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , p. 158- 164)

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Ceasul recunoașterilor, ceasul mărturisirilor .**

" **Omul cuminte nu face nici un pas** înt-un iureș fără de popas ... din când în când **trebuie să se oprească din drumul cel lung , să privească și să vadă dacă n-a greșit** ... **să caute semnele și să le privească** .... pentru ca nu cumva **drumul pe care a apucat să-l ducă la rătăcire sau într-o prăpastie** ...

" În viața individuală ... omul **își poate reprivi faptele trecutului** și poate ajunge la **adevărurile și mărturisirile sincere** ...

"De multe ori bate de asemenea greu **ceasul recunoașterilor** , **că ar fi greșit în trecut** , și de multe ori **rămâne impenitent , nevoind să vadă drumul nou** , pe care ar trebui să meargă , **nevoind să înțeleagă înțelesul istoriei** , năvala valurilor vieții care năpădesc și bat asupra fiecărei vieți individuale , și **nu voiesc să se integreze în colectivitatea națională** , ...și **rămân izolați** pe drumul pe care ei înșiși **nu vor putea decât să se usuce** .

" **Ne pare foarte multora că a recunoaște greșelile trecutului** , fie individuale, fie sociale , fie politice , **înseamnă umilire pentru noi** .

Suntem atât de **plini de noi înșine** , atât de **plini de vanitate** , atât de **plini de mândrie** , **încât ni se pare** că , atunci când din toate părțile **năvălesc asupra noastră vânturi puternice** , care ne arată că **în alte direcții trebuie să pornim** , **ne-am degrada pe noi înșine dacă am recunoaște** că **am făcut în viața noastră și greșeli** pe care trebuie să le îndreptăm .

" Însă **marile impenitențe** , **fi** că este vorba de viața particulară , **fi** că este vorba de **viața publică , socială sau națională** a unui individ, **se opun zadarnic mărturisirilor** , pentru că , pentru viața individuală **vine moartea și cel nepocăit și neândreptat intră în împărăția ei așa degradat sufletește** cum s-a purtat în viața lui întregă , iar pentru omul care a avut greșeli și nu le-a recunoscut în viața publică și națională , **pentru acela vin curențele noi de viață ale instinctelor populare** , **puterea imperativelor naționale** , care sunt mai mari decât indivizii **și-l aruncă la o parte , îi lasă pe poziția lor izolată și istoria merge mai departe.** "

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Porunca I-a : consolidării României Întregite**

▣ **Porunca II-a : înfrățirea națională**

[**LD :însfârșit , chiar dacă într-o formă literară și nu istorică** , găsesc la părintele Agârbiceanu gândul ce m-a însoțit în toți acești ani de elaborare a cărților mele . Voi face tot posibilul ca acest gând să-l argumentez și să-l susțin , ca pe cea mai gravă neînțelegere și ne dîmplinitre a generației post -unioniste .]

" Domnule președinte, domnilor senatori , este **lucru firesc** și este un **lucru limpede** și de înțeles pentru orice minte românească , că **idealul național** , care ne-a dus la unirea tuturor Românilor , **nu se pot încheia cu înfăptuirea Unirii** ,

că elementele principale , imperativele care l-au constituit și ne-au dus la realizarea aceluiași ideal național, acela **trebuie să rămână în vigoare și în viață și la consolidarea Unirii și la întemeierea Statului cel nou** .

" Noi eram destinați prin firea lucrurilor că atunci când s-a întemeiat România -Mare și când s-a deschis un singur drum pentru viitorul națiunii românești, **să mergem cu toții înfrățiți pe același drum** - drum pe care nu numai noi avem să mergem , nici numai copiii noștri , nici numai generațiunile care se ridică sub ochii noștri - **drum care să proiecteze în veșnicie** , și pe care trebuie să meargă **generațiune după generațiune** , până la sfârșitul veacului .

" **Ce este mai firesc** și ce este lucru mai ușor de înțeles , decât acea lege materială , fizică , care determină râurile . care coboară după coaste de munți **să se unească într-un singur fluviu** ,să-și unească apele lor **într-o singură albie**, să-și deschidă drum tot mai larg pe plaiurile care i se întind înaintea , pentru ca să poată duce pe el corăbii , să poată duce pe el toate materialele , pe care **un fluviu mare este chemat să le poarte ?**

" **Și ce este mai firesc** decât ca națiunea noastră , după atâtea veacuri **unită într-un singur Stat național**, să deschidă **un singur fluviu național**, în care toate energiile națiunii să fie adunate , **în care să nu mai fie nici o risipă de râuri și râulețe laterale**, pentru ca cu energiile , toate naturale , adunate într-o singură albie , energia puterii de viață și de muncă și de creațiune a națiunii noastre românești, să poată să pună temeiuri neclintite patriei în viitor ? "

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **România Mare : două atmosfere politice !**

▣ **Partidele politice = râulețe , poteci , ambiții , interese laterale**

▣ **Monarhia = "turnul de veghe " !**

[LD : De acord și cu aceste "atmosfere paralele" ; de acord că ele au fost puse în mișcare de curentele și partidele politice ; am urmărit cu atenție această luptă , și am indicat , în contexte concrete , care au fost tendințele de disoluție și risipire .

Mă despart de miopia părintelui Agârbiceanu , când ridică la rang de regulă anumite anomalii când neagă rolul important al partidelor în mecanismele democrației , și , mai ales, când atribuie Monarhiei constituționale , tendințe absolutiste .

La modul ideal "**turn de veghe**" ,prin Carol II , Monarhia devine factor de perturbare, de intrigi și de mașinauțiuni , care nu aveau de-a face cu dorita coeziune națională.]

" Poporul nostru românesc , a doua zi după Unire , a simțit această necesitate sufletească , acest comandament al sufletului național ,

de a rămâne **o patrie , o națiune , un Rege , un comandament , o singură poruncă , o singură lucrare armonică de înfrățire**

" **Se născuse încă din anii cei dintâi de la Unire, două atmosfere politice în România : o atmosferă politică care se desprindea din convingerile mari și adânci ale poporului , dornic de unire și de consolidare** ,

și **o altă atmosferă politică** creată din valurile de la suprafața vieții publice al celor care **n-au înțeles** din clipa cea dintâi **drumul cel mare** , **drumul cel adevărat al națiunii** .

" Dar aceasta este prerogativa instituției monarhice că din înălțimea turnului de veghe , **Coroana veghează** în permanență , și din înălțime vede și trecutul , precum vede și viitorul și vede mai ales **drumurile încurcate , potecile laterale**, care se desprind din drumul cel larg , din calea cea adâncă , pe care merge și curge energia națională .

" **Partidele noastre politice** în anii din urmă , dinainte de votarea noii Constituții , au ajuns, după credința mea, tot atâtea **râulețe care s-au desprins din matca mare a râului național** , **împrăștiind energia națională** , tot atâtea **poteci laterale** , care se încurcau , **nu în ideologii deosebite** , ci se încurcau în **interese deosebite** , adeseori în **ambii și patimi deosebite** .

" Și, fiindcă se păstra la suprafața vieții noastre naționale , această **disonanță** între temeiul simțirii și al idealului național și ceea ce se vedeau la suprafața vieții publice ,

Coroana română de la început **a veghiat din turnul ei înalt** la comandamentul acestei Coroane, pe care le-a urmat atât **adormitul în Domnul**, Marele și Întregitorul de țară **Regele Ferdinand**, cât și **Maiestatea Sa Regele Carol II**.

A fost de la început această **mare poruncă**- către aceia care făceau valuri la suprafața vieții publice - ca **să se unească**, ca **să-și împreune energiile**, casă-și adune într-un mănunchi forțele, pentru ca în chipul acesta **să poată să creeze** acele condițiuni de viață și de muncă din sânul neamului și al țării, care să poată duce **la consolidarea Țării**, **la fericirea Patriei**
I.Agârbiceanu - N.lorga / 26 iun.'39

▣ **Lupta pentru stăpânirea României : ardeleni - regăteni**

▣ **Concurența Maniu - PNL**

[**LD : 10 mai 2004** . Astăzi este ziua lui Val căruia aş vrea să-i explic lumea în care va trăi . Aseară s-a sărbătorit "**ziua Europei**", cu prilejul integrării în UE a plutonului de 10 state din centrul și nord-estul Europei. România, din nou " corigentă " , nu se numără printre ele . Nu știu dacă să mă bucur sau să mă întristez . În orice caz ,sărbătorirea zilei la București, mi s-a părut inutilă , umilitoare , ridicolă și servilă . Foc de artificii și lasere , muzică și lălăială , pentru o mimată și falsă bucurie pentru o construcție superstatală în care România nu și-a găsit locul ! La asta , se poate spune că , printre multe alte cauze, a atârnat și incapacitatea românilor de a trăi democratic ?]

Întorcându-mă la 1939, trebuie să fiu **de acord cu Agârbiceanu**, cu **lorga**, pe această temă . Numai că **lorga** pune mare patimă și, bine-nțeles, **vede paiul din ochiul altuia și nu bârna din ochii lui** . Cred că la acest capitol, am făcut demonstrații complete . Din această luptă , nu numai **Maniu iese înfrânt**, ci și **PNL, și alte partide**, deci **întreg sistemul** de partide care , la rândul-i, asigura **funcționarea regimului democratic în România** . Dar , oare, faptul că **acel regim nu va mai fi implantat în România**, aproape **50 de ani** - și atunci știm astăzi cum ! - **nu trebuie să fie adevăratul cântar de judecată istorică ?**Aici este "**nodul gordian**" pe care trebuie să-l tai eu .

Și mărturisesc că **nu este ușor !**

" Când am intrat în **Unire**, cei mai mulți dintre noi, care am luat parte la lupta politică a celor **două decenii dintâi**, **s-au făcut greșeli**- și aici , din partea mea, recunosc că am făcut greșeli , căci de aceea este astăzi ceasul mărturisirilor -

și cea dintâi greșeală a fost că, spre exemplu , **noi , Ardelenii**, credeam că, cu puterea noastră de rezistență din trecut , cu idealismul nostru , **vom fi în stare să punem pecetea adevăratului românism asupra României Mari** .

Iar Partidul Liberal, ca unul care cârmuise țara, în decus de decenii ,mai mult decât oricare altul , **era de credință că lui i se cade această menire mare** , această cinste , această întâietate .

Și , de aceea, în anii **celui dintâi deceniu**, **și unii și alții am năzuit ca să extindem organizațiile politice în țara întreagă**, pentru ca , în chipul acesta , să ajungem **să luăm puterea**, și în baza acestor credințe individuale pe care le aveam , **să facem operă de guvernare** . Nu ne-am dat seama , dle președinte ....

-prof.Nicolae lorga " Este programul d-lui Maniu pe care dvs îl relevați .

Noi nu eram așa de proști să nu-l vedem de la început . Și de aici au pornit toate relele .

Tendința aceasta nu este a Ardealului , ci a unui număr foarte restrâns de politicieni , dintre care **unii erau de aceeași calitate ca noi**, iar **alții erau sub această calitate**, și care **au crezut că pot pune stăpânire pe această țară , că o pot cuceri** .

Nu Ardealul, ci un număr de politicieni . Eu am ținut , **ca istoric**, să subliniez acest lucru "

-Agârbiceanu : Este adevărat , d.le senator lorga , **nu națiunea întreagă**, ci **reprezentanții** care se credeau că sunt chemați .

Tot așa era și în Vechiul Regat cu **partidele politice** de aici și mai ales cu **Partidul Liberal** . Nu cred că toată țara , înglobând aceste partide, avea aceste aspirații , **această mândrie de a pune pecetea** pe Statul cel nou încheșat în întregime .

" **Adevărul** este că **cei care conduceau** și au condus politica **de o parte și de alta a Carpaților**, **aceia n-au înțeles clipa mare a Unirii**, comandamentul ce mare național,

că nu unul sau altul este menit să pună stăpânire pe această țară ,
ci Neamul Românesc în întregime să fie la el acasă , și pecetea lui autohtonă ,
cu virtuțile lui , din toate provinciile , să fie temelia noului regim . "

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Rătăcirea în regimul democratic

▣ Credința oarbă în durata democrației

[LD : deși pare o chestiune minoră și relativă , Agârbiceanu atinge aici o chestiune foarte importantă : **durata , timpul, răgazul**, pentru **construcția democrației** .

Între 1919 -1939 , **două decenii** pentru un proces atât de complex **într-o țară și cu o națiune abia întregită** . Este o dimensiune pe care **și eu o am avut-o în vedere** .]

" Dar mai erau și **alte împrejurări** care **ne-au dus în rătăcire** pe mulți .

Eu, din partea ea, recunosc, **se credea** - că **pricipiile democratice** despre care se spunea că **au triumfat la Conferința de pace** , au triumfat **la Tratatul de pace** și **au triumfat la așezarea liberă a națiunilor**- că acele principii într-adevăr sunt **definitive** și hotărâtoare veacuri înainte și că omenirea - în consecință și țara noastră - avem asigurată **libera dezvoltare decenii întregi , veacuri întregi , încât își putea permite libertatea unor certuri interne , dispute politice, fiind că se credea că e timp pentru toate și că timpul se numără, de acum înainte , cu veacurile . "**

[-----]

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Intelectualii, artiștii, scriitorii ... și politica

▣ Serviciul Social

" D-le președinte, d-lor senatori , a venit **ceasul mărturisirii** .

După mărturisirea comandamentului , dacă avem mărturisirea poporului , socotesc că în câteva cuvinte pot să fac și **mărturisirea intelectualilor , arștilor și scriitorilor** , din categoria cărora fac și eu parte .

" Trebuie să recunoaștem cu toții că , **în cei dintâi ani după unire** , și mai ales după ce **s-au declanșat luptele politice, mulți dintre intelectualii noștri de seamă au stat deoparte de lupta politică , au stat retrași de la politica militantă , pentru că nu se împăcau cu această pulverizare și dispersare de forțe românești .**

[-----]

I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ Frontul Renașterii Naționale

" [--] țin să stăruie asupra **punctului principal** care mie mi se pare că este **tăta**na în jurul căreia **se va învârti regimul nou introdus în România**, cu **Frontul Renașterii Naționale** , în întregime.

" **Majestatea Sa Regele** a vorbit de atâtea ori , în cuvântările sale, în timpul din urmă , despre **necesitatea unei noi credințe** , despre **o viață nouă** .

Să nu credem că acestea sunt cuvinte spuse la ocazie ; acestea sunt spuse, după mine, cele mai mari realități , pentru că **dacă la temelul odinei noi nu vom pune viață nouă , nu vom pune concepție nouă de credință și viață , nu vom putea face nimic.**

" **Va trebui să întemeiem o religie politică și socială , națională , pe principiul solidarității , al adevăratei uniri sufletești , al înfrățirii desăvârșite ,**

al **lăsării deoparte a tuturor intereselor individuale și de clan** , fie politice , fie de familie, scoțând-o pe primul plan al vieții publice de Stat , **a intereselor mari și permanente de consolidare ale națiunii noastre române în patria sa întregită .**

" Toate aceste principii nu vor putea trăi decât printr-**o mare credință**

și printr-**o mare și adâncă regenerare individuală , spirituală .**

Alt suflet , altă morală , altă elită , altă tinerețe și pentru noi cei bătrâni , altă purtare de

voință , altă putere de jertfă , în fiecare cetățean român , pentru ca , într-adevăr , să ne putem jertfi viața decenii de-a-rândul - cine va trăi de aici înainte - **la această operă fundamentală de consolidare a unității noastre naționale .**

" **Poporul ne-a dat dovadă** că el este **conștient de această nouă menire a României** , că el **umple cu energia și cu simțirea sa tot idealul român al Patriei întregi** , de la o graniță la alta . **El ne-a arătat** că în clipele hotărâtoare **este gata să aducă jerfa supremă** într-o îmbrățișare frățească , pe moarte și pe viață , a tuturor provinciilor pentru consolidarea României Mari .

" **Este rândul nostru , al intelectualilor și al tuturor celorlalți cetățeni** , ca **să ne dăm obolul nostru cel nou** , banul nostru cel de aur , veșnic lucitor și nemuritor , **întru consolidarea Statului nostru** , pentru că nu numai în ceasurile mari se cere deslănțuirea întregii energii vitale a unui popor , ci și la **înfăptuiri sistematice , care au nevoie de timp , de evoluție , de consolidare ."**
I.Agârbiceanu / 26 iun.'39

▣ **Bisericile românești .**

" **Altă doctrină , altă morală - o adâncă încreștinare** ași zice- **a națiunii noastre românești** , descresținată în atâtea pături sociale . Și , în această muncă , rolul de căpetenie desigur îl are **Biserica românească , sub amândouă formele ei** , cum spune proiectul nostru de Răspuns la Mesaj .

" Mai sunt popoare creștine în lume , și în Europa chiar , care au mai multe confesiuni , douăsau chiar mai multe , unitatea lor sufletească n-a fost ruptă , n-a fost primejduită de aceste fețe , una sau alta , a Bisericii , a credinței .

" **Suntem încredințați în fața istoriei** , că nici **în Biserica românească această primejdie n-a fost** în trecut nici o dată prin faptul că , dinainte de 250 de ani , **avem și o mică freastrucă deschisă spre Biserica apuseană** , în sânul neamului nostru . **Prin această Biserică ne-a venit în trecut o revenire la conștiința națională istorică , la origina noastră latină** . Acum , însă , **nu mai avem trebuință** de aceste curente din Apus , pentru că **ele trăesc toate în noi** . Însă , cine va putea spune că **din marele fluviu universal al Bisericii catolice** , din zdroaba ei zilnică , din **continua ei reânoire** pe care o încearcă pentru **aprofundarea creștinismului** și pentru fericirea tuturor straturilor sociale , din marea ei năzuință către **Biserica vie** și către creștinismul activ , cine poate spune că nu ne poate veni **prin această ferestruță deschisă și nouă , vânt bun** , ca să ne fie de ajutor , și pe care **îl putem primi fără nici vreun gând** că vreodată ar putea să fie spre dezastru și spre nenorocire . Pentru că , **tot ceea ce contribuie la creșterea puterii ziditoare , morale , spirituale a unui popor , contribuie la întărirea Patriei , la întărirea temeliei Țării și la fericirea Neamului românesc . "**

Va vota adresa de Răspuns.....(**apaluze prelungite**)

I. Agârbiceanu / 26 iun.'39

33.) Eftimie Gherman (Ex- PSD , deputat FRN , Muncitori) , la Mesaj , Cameră , 27 iun.'39

(DAD, MO nr. 6 , șed. din 27 iun.'39 , pag. 109 - 113.)

[LD :Eftimie Gherman , din **generația socialist -democratică unionistă** , este atât de marcat de eventualitatea pierderii acestei înfăptuiri , încât trece pe prim-planul preocupărilor **îngrijorările legate de pericolele** la orizont . În această optică , toate celelalte dezamăgiri și deziderate trec pe planul doi . Consider remarcabilă **recunoașterea** faptului că la granița anilor '37 -'38 , **clasa politică își cam pierduse capul și busola** , și că momentul 10 febr.'38 , a avut **oportunitatea și semnificația sa** . Că mulți politicieni răsufleseră " ușurați" în zilele acelea , nu am nici un dubiu . Când și cum se va produce întoarcerea de 180 grade ?

Și , oare , **sfârșitul umilitor al domniei regelui Carol** , a fost , concomitent , și o **confirmare a justeței criticilor** pe care **opозиția anti-carlistă , în special Maniu** , au făcut -o în '38 -'39 ? Dacă luăm în considerare afirmațiile lui Gherman , **categoric nu** .

Doc.integral : **fișier PSD III**

Eftimie Gherman / 27 iun.'39

▣ Atmosfera anarhică '37 / '38

▣ Regele Carol : soluția salvatoare

" D-le președinte, d-lor deputați .Îmi permiteți vă rog ca la discuția generală la proiectul de Răspuns la Mesaj , să fac o **recapitulare a evenimentelor** și faptelor petrecute în ultimul timp . Aceasta pentru **verificarea conștiinței noastre** , a activității noastre de până în prezent , cât și pentru **lămurirea marelor mase** care ne-au făcut cinstea încredințându-ne să-i reprezentăm în Parlamentul țării .

" D-lor , de la ultimul Parlament și până la cel de azi , **s-au petrecut o serie de evenimente** . Se poate spune că **s-a înregistrat o despicătură de istorie** .

Îmi amintesc cu emoție evenimentele petrecute până acum doi ani când **anarhia făcea atâtea ravagii** , când **poporul întreg era îndușmănit** , când **autoritatea de Stat era ca și paralizată** , când **țara întregă mergea spre prăpastie** și **oamenii cu răspundere** , plini de îngrijorare de evenimentele care pe vremea aceea erau în curs , de tot ce se petrecea și mai ales , de ceea ce ne așteptam , **se zbăteau cu toții fără ca să vadă soluția** , asistând numai la **mersul acela sigur spre prăpastie** . "

" Atunci **când credeam că totul este pierdut** , când credeam **că nu mai există nici o salvare** , **nici o speranță** , în ultimul moment , **a intervenit soluțiunea salvatoare** .

Ceea ce nu a fost în stare nici un partid politic , sau toate împreună , **nu au fost în stare să realizeze** , **a realizat un singur factor care ne-a salvat** , și acest factor a fost

Majestatea Sa Regele Carol II [-----]

Eftimie Gherman / 27 iun.'39

▣ Muncitorimea română și noul regim

" **Este semnificativ** , d-lor , că **aceste declarațiuni vin din partea muncitorilor**- muncitori asupra cărora , în februarie 1938 , erau ațintite toate privirile și toate gândurile , și mai ales erau ațintite asupra **muncitorimei socialiste**- ce atitudine va avea ea .

Mulți chiar așteptau ca muncitorimea să ia o atitudine pasivă sau negativă față de măsurile care s-au luat pe vremea aceea .

" Or , d-lor , ei nu au răspuns la acele așteptări funeste; **muncitorimea nu numai că nu a luat o atitudine ostilă sau de sabotare** , din primele momente , dându-și perfect de bine seama de evenimentele pe care le trăia și fiind profund convinsă de tot ceea ce ne aștepta și ne pândea , **ea s-a încadrat de la început** și a contribuit din toate puterile ei pentru **reușita măsurilor ce s-au luat** . " [-----]

Eftimie Gherman / 27 iun.'39

▣ Muncitorimea : pace sau război ?

[LD : din această cuvântare am dat fragment în cartea mea **România în vârtoarea ....**

Este o frumoasă pagină despre patriotismul muncitorimii , de la care , ulterior , omuniștii au criticat atitudinea social -democraților atârându-le eticheta de **" social-fascisti" , " trădători "** etc etc.]

" Cea mai mare dintre aceste probleme este **problema înzestrării armatei** .

D-lor deputați , multora vi s-ar părea **oarecum curios cum un reprezentant al muncitorimii** , și încă **un socialist , vorbește de înzestrarea armatei !**

Mulți pot să creadă că **muncitorimea și-a schimbat credințele și atitudinile** .

Din partea noastră , chiar poate **vor fi existând unii care vor sta la îndoială** și vor crede că este **lipsită de sinceritate această atitudine a noastră** .

Interese superioare de Stat .

" **D ar nu este așa**. Aceasta o dovedește nu numai spusele mele , **o dovedește însuși trecutul nostru** , **o dovedesc toate faptele noastre** . Prima dovadă am avut-o nu de mult , acum trei luni de zile , **când evenimente de ordin extern au cerut-** și guvernul a luat - măsuri de concentrare . Atunci am văzut cum **muncitorimea , pusă în fața faptului de a face alegere**

între idealurile ei de pace și interesele superioare ale țării ,
nu a stat la îndoială nici un moment . De altfel, nu a existat nici un abis
între idealurile ei de pace și interesele superioare de Stat .

Mobilizarea din mart.'39 ...

"Atunci am văzut muncitorimea alături de frații ei, de țărănime, și alături de toate categoriile de cetățeni , grăbindu-se plină de dorință de a ajunge cu un ceas , cu un minut mai degarbă , acolo unde datoria o chema - fiecare muncitor la unitatea sa.

Pentru mulți a fost o satisfacție , dar poate pentru alții a fost și un început de deziluzie , căci într-adevăr , unii credeau că nu se pot întreprinde asemenea acțiuni , atât timp cât vor trăi unii din generația care a cunoscut ororile războiului , cu toate consecințele lui .

Unii au crezut că muncitorimea , care s-a adăpat la idealul pacifist , poate nu va corespunde anumitor împrejurări . Rezultatul l-am văzut ; știm toți ce s-a petrecut :

s-au prezentat până la unul, și nu din teamă de urmări . Nu, pentru că în cazul acela, ar fi mers cum se merge la înmormântare .

Ori, cum s-au prezentat ? Am fost martori cu toții și am văzut cum zeci de mii , sute de mii de muncitori , și-au îmbrățișat nevestele, și-au sărutat copiii și au plecat la unități , plini de voință , ca să ajungă cu un minut mai devreme la datorie, unde țara îi chema (aplauze)

Eftimie Gherman / 27 iun.'39

▫ **Socialiștii - idealul unității naționale**

▫ **Socialiștii - parte din familia poporului român**

" Dar unii dintre d-nii deputați au fost de altă părere ; de exemplu d. **Constanțiu**- și fiind aplaudat de unii d-ni deputați , înseamnă că și-au însușit aceleași păreri- spunea :

< **Trebuie să afirmăm de la început că respingem orice elemente socializante** . (aplauze)

Prea multă vreme , lumea modernă a făcut uz de această vocabulă de acest termen,

prea mult s-a lăsat să se creadă că orice ideal de perfecționare a ordinii sociale ,

nu poate avea alt nume decât socialism. **Socialismul a trăit .>**

Și încheie : < **El trebuie trecut în muzeul istoric al patologiei,**

ca un monstru spiritual al secolului trecut , ca un zmeu răpitor de minți

pe care l-a doborât Făt -Frumosul naționalismului.

Și ca dovadă că **socialismul nu era în firea poporului român,**

este că **foștii fruntași socialiști au revenit și îi avem astăzi**

în sânul Frontului Renașterii Naționale > (aplauze)

" D-lor deputați , permiteți-mi să fiu recunoscător față de această constatare că am revenit , cum se zice , în Frontul Renașterii Naționale . Am auzit această declarație și cu altă ocazie .

Dar , d-lor, permiteți-mi să adaug : **noi nici o dată nu ne-am considerat în afară de familia**

poporului român (aplauze) Totdeauna ne-am considerat că facem parte integrală

din această familie .

-I. Constanțiu : Care " Noi " ? Mai existați? Nu mai existați , socialiștii.

Nu mai există partid socialist.

-Eft. Gherman : Eu, Gherman, și cu mine muncitorimea , ne-am considerat totdeauna în viața noastră că facem parte integrantă din marea familie a poporului românesc .

Dovadă că acest crez pe care îl mărturisesc , nu este o vorbă goală ,

este tot trecutul vieții mele ca și a colegilor mei . Este suficient dacă va reamintesc că

în timpul războiului , deși eram dincolo , peste Carpați, **ne-am făcut totuși datoria pe**

fronturi , așa cum ne-a dictat conștiința noastră de români . (aplauze)

Noi nu am ezitat nici un moment să aducem cele mai mari jertfe , chiar cu sângele nostru ,

pentru Țara Românească , spre deosebire de mulți alții care fac atâta paradă de

naționalism . Noi, mai modești, ne-am făcut datoria până la ultimul, pe fronturi ,

fie în interiorul țării și n-am ezitat ca din toate puterile noastre să contribuim la realizarea

marei ideal de unitate națională " (vii aplauze)

Asta pentru că , la școala la care am ne-am adăpăm noi , la școala socialistă ....

-I. Constanțiu : Nu mai există ...

-Eft. Gherman : ... la școala de sub conducerea lui Grigorovici , de la Viena,

am învățat mai întâi de toate să iubim poporul și Patria și să luptăm pentru realizarea

unității naționale , atât de scumpă nouă tuturor(vîi aplauze)

[-----]

Școli și cămine ....

" **Avem sute de cămine** înființate , în toată țara , **cămine de ucenici** , care **ne costă sute de milioane pe an** ; avem **școli de arte și meserii** , **licee industriale**- cea mai recentă reformă a învățământului a fost , între altele , și pentru crearea acestor licee - cu scopul de a promova un număr mai mare de muncitori calificați și **care este rezultatul? Egal cu zero !**

" Care este cauza ? **Ucenicii aceia** , care stau în cămine **3-4 ani de zile** , și ne costă atâția bani , **absolvenții școlilor de arte și meserii** și ai **liceelor industriale** , **după ce au terminat cursurile** , cred că **nici 10 % din ei nu rămân în meserii** , **ei pleacă în altă parte** , deoarece idealul lor este să **ajungă slujbași**

Eu personal cunosc **mii și mii de muncitori calificați** , ideal de calificați , **muncitori cu un trecut** , care **lasă meseria , fug , și caută plasament în altă parte** .

Remunerarea corespunzătoare a muncii ...

" De ce , d-lor ? **Pentru că nu-și găsesc remunerație**

Pentru că **nu sunt suficient salarizați** .

Lucrători calificați , **primesc 500 -700 lei** , maximum **1.000 lei pe săptămână** .

Și atunci **preferă să-și caute îndeletniciri în afara meseriei** .

Astfel avem zeci și sute de portari , la toate blokhaus-urile , **care sunt muncitori calificați** .

Ei preferă asemenea îndeletniciri , pentru că în meseria lor nu găsesc o salarizare suficientă . Aceasta este o tragedie pe care o găsim și la țară , mai ales la micii agricultori .

-Voce : Ce portar este mai bine retribuit ?!

-Gherman : Este mai bine retribuit , căci are locuința gratuită și mai primește 1.500 lei lunar , fără să aibă o ocupație grea .

Domnilor , **nu trebuie să ne ascundem după degete** . Nu trebuie să facem literatură .

Toată lumea dorește să-și îmbunătățească cât mai mult traiul .

Noi nu am ajuns încă să muncim numai pentru că munca este un ideal mare și frumos , o datorie sfântă și elementară . Vor veni poate vremuri și oameni care o vor face .

Din păcate , însă , **marea majoritate a oamenilor** , nu sunt încă pătrunși de acest adevăr , ci **muncesc fiind biciuiți de nevoile existenței** .

Nenorocirea este că astăzi totul este mai bine plătit , decât munca(aplauze)

Este mai rentabil să fii portar , intendent sau servitor , la un hotel , **decât să lucrezi în meserie . Toate șmecheriile sunt plătite , numai munca singura creatoare , singura care asigură viața și fericirea ,nu este remunerată în deajuns .**

" De aceea , d-lor , **nu este deajuns să cream muncitori calificați** , ci **trebuie să-i păstrăm** , trebuie să-i facem să rămână în meserie , să le dăm posibilitatea **să câștige și să trăiască din meseria lor** .

Când vom reuși să facem aceasta , va fi mai bine și pentru ei și pentru capitaliști , și pentru comercianți , și pentru țară și națiunea întreagă . Trebuie , deci , d-lor , **să facem tot posibilul spre a asigura remunerarea muncii productive** .

" S-ar putea spune însă că industria nu poate suporta noi sarcini , prin mărirea salariilor .Ba le poate suporta , și încă cu folos , pentru că remunerarea mai bună a muncii aduce după sine un stimulent printre muncitori , de a rămâne și progresa în meserie și deci pentru întreprinderi o producție mai mare și mai bună .**Nu trebuie să uităm că toți trăim din producție , nu din consumarea capitalului . "**

Eft. Gherman / 27 iun.'39

34.) **Simion Rusu (FRN , deputat țăran , ținut Mureș) la Mesaj , Cameră , 27 iun.'39**

(DAD, MO 6, șed. din 27 iun.'39 , pag . 119-120)

[LD : este inedit și pitoresc discursul lui Simion Rusu .În cuvinte simple , el reușește să schițeze puțințele deziderate și puțințele necazuri ale țăranilor.Întrebarea care se pune este însă : este prezența lui un semn de democrație ?

Doc.integral - fișier **Tărănism VI**

Simion Rusu / 27 iun.'39

▣ Dorințele țaranilor

" D-le președinte , d-lor deputați , să-mi dați voie să vă amintesc și să vă rostesc câteva cuvinte în calitate de **deputat țaran**. Îmi dau bine seama , din ziua de 1 iunie , când **miile de suflete de țărani alergau** peste culmile hotarelor la secțiile de votare întrebându-se unul pe altul : **ce facem fraților?** Unii dintre dâșii spuneau : acum fraților trebuie să facem bine și să avem o lume nouă ca **să devină și țărani** noștri **în acest înalt parlament și să ne scape de nevoile ce le avem noi** .

" D-le președinte , d-lor deputați , să ne întrebăm noi unii pe alții , cum să ne scăpăm ?

Să aducem legi bune, căci, d-lor deputați , când **ne-au ales frații noștri agricultori** , în acest parlament românesc, ne-au ales cu gândul și spiritul sfânt ,

pentru **a le aduce și satisfacă dorințele țaranilor** , fără deosebire de naționalitate .

" Și anume, ce le sunt dorințele lor :

Micșorarea dărilor, ridicarea prețurilor la produsele de cereale și vite , ridicarea bisericilor și a școalelor , lucrarea drumurilor , ajutorarea cu mașini de treerat și mașini agricole , prin cooperative . Definitivarea pășunilor necesare traiului celor de la munte , care trăesc din creșterea vitelor . [-----]

" D-le președinte , d-lor deputați , revin acolo că , prin voința d-lor parlamentari ,

să facem o lege nouă , și anume , comunele să fie libere pentru alegerea de primar și consilieri, deoarece , din acest punct de vedere , **vedem că comunele sunt conduse numai de două persoane, din primar și notar** ; oare de ce să n-o facem ? "

Simion Rusu / 27 iun.'39

▣ Necazurile țaranilor

" D-lor președinte, d-lor deputați , îmi dau seama că vă explic **câteva necazuri** ale bietului țaran , îmi amintesc foarte bine că chiar **în comuna noastră și în comunele vecine** , bieții țărani duși la munca câmpului **d-nii perceptori și d-nii agenți** , umblau prin comune pentru **încasarea dărilor către Stat și comună** și neaflându-i acasă , ca să poată încasa dările, **rupându-le ușile de la casă , intrând în case , rupând lăzile , canapelele, sechestra vestmintele de acolo**, ba chiar **și-i băteau pe bieții țărani** .

D-le președinte, d-lor deputați, oare **nu s-ar putea șterge aceste lucruri urâte ?**

" Îmi aduc aminte că , **înainte de aceasta** , era adusă **o lege nouă** în care **bietul țaran** își putea face **cărți de vânzare , contracte** , ori și unde,

dar astăzi , după legea nouă , nu permite decât d-lor avocați ca să le facă , la care **trage bani grei** când **s-ar putea face din altă parte mai ieftin**. [-----]

" Totodată să revenim acolo că , **dacă bietului țaran** îi trebuie **un certificat comunal**,

să nu fie așa scump, deoarece **țaranul** nostru agricultor , **numai o dată pe an seceră și adună porumbul** .

" Cred că toți **ne-am născut din opincă** și **știm necazurile poporului** , oare noi , dacă suntem astăzi pe aceste scaune înalte , datorite de bunul Dumnezeu și popor , **noi nu trebuie să uităm de frații noștri** " [-----]

Simion Rusu / 27 iun.'39

▣ Comerț agricol românesc !

" Trecem la alt punct : la **sora noastră comerțul și industria** , care este **în legătură cu agricultura** , surori de mumă .

D-le președinte, d-lor deputați, **oare noi nu am putea să rupem cartierele cele negre ?**

Comerțul este atât de îngreunat prin dări și necaz ,

dar să ne întrebăm cine sunt comercianții , căci **bietul român el nu a avut de la nimeni nici un sprijin și nici un ajutor** , el n-a fost **ajutat de nimeni cu nicio înlesnire** , la bănci **degeaba s-a dus ca să ridice bani** , **nu le-au dat** , degeaba au mers la alt frate să ceară , că n-a avut . **Și așa , cu toții , să punem umărul să ridicăm comerțul român** .

" Să ne întrebăm noi , oare , **până în anul 1918 , câți comercianți români am avut în**

Ardeal , rog căutați actele și să vă orientați .

" Oare noi n-am putea să micșorăm dările micilor comercianți care nu le mai pot suporta , atât de grele, să se pună bănci la îndemâna comerciantului român , ca să poată lucra adevărat românesc și să putem trece comerțul în mâna românului , ca tineretul de astăzi să apuce o carieră nouă , să facă importuri , exporturi și anume : grâul nostru, porumbul nostru, nu le-ar putea manipula un român ?

Nu ! De ce ? că n-are bani , nu are sprijin , nu are ajutor .

" Oare boii și vitele noastre cele scumpe , ce trec la alte țări , nu s-ar putea cumpăra de români , cu un preț bun ?

Nu ! Nu are bani și legătură . " [-----]

Simion Rusu / 27 iun.'39

35.) Nicolae Iorga(ex.PND , senator de drept) , discurs la Mesaj , Senat , 28 iun.'39

(D.S, MO nr. 9, șed. din 28 iun.'39 , pag. 186 - 192)

[LD : 15- 16 apr,2004 . Este un privilegiu sau o provocare dacă mă încumet să intru în dialog cu Iorga ?! Sau în polemică cu Iorga ?! Sau la trântă cu Iorga ?! În ENCICLOPEDIA CUGETAREA .Material Românesc. Oameni și înfăptuiri , apărută în 1940, Lucian

Predescu dedică lui Iorga un spațiu generos * care începe cu următoarele rânduri : **< cea mai formidabilă minte pe care au dat-o României >**

Printre altele, mă va ajuta să lămuresc :

-**limitele și capcanele** cunoașterii istorice ;

-**pecetea "națională"** imprimată scrierii istorice ;

-(in) posibilitatea **obiectivității istoricului** pentru istoria contemporană ;

-**subiectivitatea istoricului**, în funcție de doctrina politică pe care o împărtășește ;

-**cultură + caracter + temperament + conjunctură + vârstă + etc.** în scrisul istoriei]

Doc. integral - **PND -Iorga IV**

* Notă

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ **Lepădarea de trecut = "drumul Damascului "**

[LD : mulțumesc lui Iorga pentru această parabolă biblică . Am surprins și eu aceste fenomene, dar semnalată de el, am o dovadă contemporană redevabilă .

Eu nu pot ignora , însă , că , în judecățile sale , Iorga a fost ultra -subiectiv, orgolios și rânchiunos , și că vorbea totdeauna de la o înălțime exclusivistă.

După cum nu pot ignora , resentimentul pe care l-a avut față de unii mari oameni politici, (Stere, Brătianu , Maniu , ș.a) pe care i-a caracterizat , deseori, nedrept .]

"Dar iată, **ascultându-vă pe toți**, mi s-a părut întâi că **competențele sunt foarte variate și foarte serioase** încât se pot trage anumite învățăminte .

Căci cine nu este **bucuros să învețe agricultură** de la d-l **Sescioreanu** sau de la dl **Garoflid**, cine n-are ceva de câștigat din ceea ce spune dl **Marinescu** despre învățământ și îngrijirea sănătății [-----] despre armată [-----]

Cuvântările acestea , ca informație , ca onestitate și dovezi de atașament **sunt admirabile.**

"Ca lepădare de trecut însă , este uimitor că **oameni pe care îi cunosc din viața partidelor** , cărora li se datorește ceva **dintr-un trecut atât de criticat** ,

au venit la tribună și au spus că acest trecut trebuie condamnat în bloc.

Apoi , **unii au căutat să salveze câteva persoane** .

S-a început o **listă** , pe care , din când în când, a **completat-o câte unul** :

întâi **dl senator Ioan** în ceea ce privește pe **Ioan Brătianu** [-----]

din bancă **se ridică altcineva și avea și el sfântul lui** [-----]

" Fără îndoială , este foarte frumos să vezi **oameni care se osândesc pe sine** , criticând diversele adunări din care au făcut parte și osândind opera pe care,

au făcut-o împreună cu ele , și a căror răspundere , oricât ar vrea s-o înlătura ,
rămâne în analele istoriei (aprobări)

Poate să vină cineva să vorbească oricât de călduros de războiul desrobirii ,
eu nu pot să fiu împiedicat să văd trădarea lui Stere și atitudinea lui în timpul războiului ;
poate cineva să vorbească de ideologia democratică , vrednică de toate blestemele ,
dar , de pe alte locuri , a răsunat și proslăvirea acestei democrații ;
poate iarăși să se ridice cineva împotriva partidelor care au guvernat , dar eu văd că
pe băncile Senatului și mai ales ale Camerei , vedem persoane care se ridică la tribună
și-și exprimă această părere .

" Este foarte frumos să auzi asemenea mărturisiri .

Pe drumul Damascului a căzut și s-a ridicat Paul și a început o altă viață .

Dacă noi vom avea un șir întreg de foști Sauli cari vor să se transforme în Pauli ,
cu atât mai bine pentru țară .

Dar orice se poate distruge numai amintirea nu , amintirea noastră nu este vânt
și amintirea multora nu a adormit , cari aceștia au o amintire și mai bună ,
decât acei cari au văzut-o și cari s-au găsit în tovărășia unor condamnați la moarte ,
din ea izvorăsc toate analele poporului nostru . "

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ Condamnarea la tăcere = omorârea sufletului național

▣ Glasul opoziției - absent !

[LD : este printre puținii care ridică legitimitatea și necesitatea opoziției ,
ceea ce în "corul ferenist" părea de netolerat .

" Mărturisirile acestea au fost foarte bune , pentru că aduc o informație ,
o lepădare de sine sfântă [-----]

Însă noi uităm că este și o țară în urma noastră , care , pentru moment, trebuie să tacă ; și
poate că este bine că nu se vorbește prea mult ,
dar condamnarea la o tăcere eternă , aceasta ar fi omorârea sufletului național .

" Noi nu putem fi călăii sufletului nostru , nici măcar pentru respectarea ideii de
ordine . Oamenii aceștia așteaptă să vadă pe ce lume trăim și cari sunt acești deputați și
senatori cari vorbesc în numele lor ; ei , care nu ascultă sub controlul Frontului ,
nici un fel de protest , din partea acelor pe cari
Frontul nu i-a admis pe listele de candidaturi . "

N.Iorga / 28 iun.'39

▣ Masele "electorale" -masele "naționale "

▣ Rolul individualităților - bărbații de Stat

[LD : răzbate din cuvintele lui Iorga esența conservatoare a opțiunii sale politice .
Acel "odinioară de altădată " față de care își arată admirația , este contrapus lui
"odinioară de ieri " , reprezentat de regimul constituțional și democratic al votului
universal , pentru care Iorga nu a avut nici o dată o mare admirație .

Dincolo de asta , însă , felul cum semnaleză el pericolul " supunerii necondiționate "
a maselor , în acel parlament , în acel moment , este remarcabil .]

" Oдиноară se vorbea de mase electorale ; acum ajungem la mase naționale .

Masele electorale ne-au dat oamenii cari ne-au guvernat până ieri , în ultimii ani .

Masele naționale , dacă poporul român se va reduce la o masă , masele naționale
nu vor da decât un singur lucru : o supunere necondiționată din care nu va ieși
nici o inițiativă și se va distruge însăși putința noastră de a da prin individualități ,
înălțarea la care poporul nostru , cu însușirile sale , are dreptul .

" S-a spus că toate merg bine . Și eu văd că merg mult mai bine decât odinioară
și mai ales decât "într-odinioară de ieri " , fiindcă a mai fost și o " odinioară " de altădată ,
o odinioară care ne-a dat bărbați mari de Stat , cu care este bine să nu ne măsurăm .

Dacă se va încerca această măsurătoare , este de recomandat să se introducă și la Senat și

la Cameră **un sistem antropometric** , care să fie capabil **să fixeze** hotărât **care este înălțimea generației de astăzi** , **cu ce poate da** și **care este înălțimea oamenilor mari care ne-au dat țara așa cum este astăzi** în continuare , **a eroilor de odinioară** care au ținut-o în spate și au primit în piept toate loviturile de care au scutit țara .
Bune sunt toate astea .Mă bucur de ele , de atmosfera aceasta liniștită "
N.Iorga / 28 iun.'39, retro'

▫ **Statul Român unitar= rezultatul unei minuni**

▫ **Lipsa de geniu, de prevedere , de activitate a clasei politice**

[LD :**amară și crudă pagină de istorie** rostită de cel mai mare istoric al României , din toate timpurile . Nu intenționez să-l contrazic . Dar , oare ,**caracterizarea globală dată clasei politice** care a făurit România Mare , să fie expresia analizei lucide , obiective , sau este încă **o pagină otrăvită** secretată de politicianul Iorga ?!]

" Deci , încă o dată , **cum am ajuns noi la acest regim ?** Să ne aducem aminte și veți vedea că **semnalarea** pe care o am în vedere **corespunde cu adevărul cel mai desăvârșit .**

" **Evident că s-a făcut în istoria Românilor un lucru extraordinar prin crearea Statului Român , întrupat așa cum a ieșit din imensele sacrificii care ar fi putut fi evitate în mare parte , dacă eram pregătiți și conduși de oameni competenți.**

"**A fost o minune. Noi am ajuns beneficiarii unei minuni .**

Un lucru este sigur , că **războiul acesta nu este rezultatul cugetării geniale a oamenilor care ne-au condus.Nu !** Patimile lui sunt **rezultatul lipsei , nu numai de geniu , dar și de activitate și de prevedere a oamenilor care într-un anume moment , ne-au condus .**

Sunt **atâția morți** în mormânt care ar fi putut fi vii în mijlocul nostru , **dacă ar fi fost cei care să judece mai bine și să prevadă mai sigur. "**

N.Iorga / 28 iun.'39

▫ **PNL, I.Brătianu : gălceavă și pretexte**

Dacă Ion Brătianu a revenit la guvern singur, aceasta se datorește faptului că , împotriva sfaturilor bune care veneau și din partidul său , **a căutat numai gălceavă** supt cele trei locuri de senatori din Ardeal , **ca să nu se poată realiza dorința Regelui Ferdinand .**
Aș vrea să văd care **din foștii liberali** ar putea să-mi spună **că este un alt motiv** pentru care **s-a alcătuit un minister pur liberal** , în momentul când țara și Regele doreau altceva !

N.Iorga / 28 iun.'39

▫ **PNȚ =partid pseudo național, pseudo țărănesc**

" În fața acestei dorinți a lui Ion Brătianu , om de mare merit , de a guverna singur , **s-a ridicat așa numitul Partid Național-Țărănesc ; "național"** în cârdășie cu dușmanii războiului care au avut un rol foarte mare- era și Stere în el - și "**țărănist**" , cu **mari proprietari prin lalomița** , care aveau nu știu câte moșii .

Ei bine, **Partidul era Național -Țărănesc !**

" **Partidul Național -Țărănesc a arătat că intenția sa este de a scuti complet ,**

dacă se poate și de impozite , și de învățământ , clasele populare ,

în schimb a le instala , fără impozite și fără o creștere politică , în fruntea lor .

În partidul acesta erau cele patru partide care se ciocneau neconținut între dânsese ;

imposibilitate absolută de a guverna . Pe lângă aceasta , amestecul **câtorva politicieni** din Ardeal , pe care **nimeni nu voia vreodată a-i admite** că reprezentau **acel admirabil românism din Ardeal** , cu o **neconținută luptă pentru șefie** ,

în care un șef intra astăzi și ieșea mâine , pentru ca **șeful din cutie** să-și ia toate măsurile pentru a **înlocui șeful din cutie "**

N.Iorga / 28 iun.'39

▫ **Incapacitatea partidelor de a guverna**

▣ Regele Carol II a înfăptuit noul regim

[LD : Din câteva trăsături de condei , cum s-ar zice , Iorga inversează , răstoarnă , cauze și efecte . Apare , din spusele lui , imaginea unei țări placide , deprinse să suporte regimul demagogic partidist , cu lideri mânați numai de interese egoiste .

Pe acest fundal , figura lui Carol apare ca a unui rege salvator și - de ce nu ?! - undeva , într-o modestă postură , " sfetnicul " Iorga .]

" În acest timp , s-au petrecut **două lucruri** care sunt la origina regimului cel nou .

Aceste două lucruri și nu altele. Aici să-mi dați voie să subliniez gândul meu .

Unii din dvs pot foarte bine a crede că regimul cel nou a ieșit dintr-o ridicare a țării

împotriva partidelor . **Nu, țara era așa de deprinsă să suporte acest regim ,**

încât ea nu s-a arătat prin nimic că se poate scutura singură . Acesta este adevărul .

" Nu confundați situația de la noi cu situația din Italia d-lui Mussolini și cu situația din Germania a cancelarului Hitler. Aici a fost cu totul altceva . [-----]

Dvs, reprezentanții foarte stimați a atâtor ramuri de activitate , nu aveți,

cum nu avem nici noi, senatorii de drept , cum n-are nici banca ministerială ,

nu avem caracterul unor cumpliti luptători , care au luat arma în mână și , după ce și-au dat

tributul de sânge, s-au apucat cu mâinile îndârjite tocmai prin acest act , **să guverneze țara .**

Nu ! Acest act l-a făcut Carol II, Regele României .

Nu l-ați făcut dvs , și , în ceea ce privește *Frontul* , cei care beneficiază de acest regim

și cei care îl reprezintă , fără a beneficia în sensul obișnuit al cuvântului ,

trebuie să fie de cea mai desăvârșită modestie. Atitudinea mussoliniană din Italia

și atitudinea hitleristă din Germania , nu se potrivește cu noi .

" Dar , în acest timp , **partidele se succedau și nu puteau guverna .**

Se supăra dl Maniu , se supăra dl Mihalache , se supăra dl doctor Lupu ,

și era - o nenorocire națională ! Se ajunsese acolo , încât **Regele României ,**

întrebuințând **talentele diplomatice ale d-lui Titulescu-** care s-a văzut unde l-au dus-

întrebuințând , deci, **talentele diplomatice ale d-lui Titulescu ,**

trebuia să intervie să nu mai fie supărat X sau Y

" Ne venea nouă greu când vedeam unde , n-aș zice la ce scădere ,

dar la **ce greutate silesc astfel de ambiții** pe Acela care ,

purtând Coroana României este mult mai presus decât noi toți ,

fiindcă **EI nu este numai Regele permanent și responsabil ,**

ci este **Acela care ne rezumă pe fiecare** și ne întrece pe toți laolaltă .

Aceasta este și definiția regalității . "

C.Z Codreanu ...

" Dar a trebuit atunci ca **un om fără rost în Stat , numai un cetățean îngrijorat**

, atunci când Bucureștii erau ocupați de trupele celui care și-a plătit păcatele

-deși eu nu iau răspunderea nici pentru păcatele pe care le face cineva ,

nici pentru felul cum este adus a le ispăși -

când erau Bucureștii ocupați de trupele celui asupra memoriei căruia

să aruncăm un veșmânt de milă și de iertare , aș zice,

dar răspunderea lui față de istorie , este așa de mare ,

că un veșmânt de iertare nu-și poate avea loc, a trebuit ca acel om ,

eu - să întreb cu pumnul în masă , Consiliul de miniștri cum este posibil ca Guvernul

să părească în mâna unor energumeni , a unor fanatici , Capitala Țării ,

s-o predea în mâna fanatismului unor indivizi organizați ,

lăsându-i să facă orice voiau , fără știință , fără merit, căci erau studenți cari își pedepseau

colegii chnuindu-i , studenți care nu permiteau profesorilor să-și facă cursurile ,

numai pentru că umblau cu revolverele în buzunar .

" Și era aici, pe cheiul Dâmboviței , cartierul general , de unde plecau ordine ,

care se și executau .

" Mai puteau merge lucrurile așa ? Nu ! "

N.Iorga / 28 iun.'39

36.) Victor Vâlcovici(FRN , deputat ,Intelectuali) , la Mesaj, Cameră , 28 iun.'39

(DAD, MO nr. 7 , șed. din 28 iun.'39 , pag. 128 - 131)

[Ședința este condusă de Al.Vaida -Voievod. Vâlcovici este primit cu aplauze prelungite de către Adunare . Este unul din liderii de marcă a FRN, cu merite în organizarea corpurilor profesionale. Fost **ministru în guvernul Iorga -Argetoianu** , **Vâlcovici** - rectorul **Politehnicii-Timișoara** ;inginer distins;în tinerețe iorghist ; excelent organizator .

[**LD 18 mai 2004.**: nu știu ce disciplină preda prof. Vâlcovici . Discursul său moralist , în loc să producă fiori de înălțare sufletească , **mie mi se pare penibil** .

Atât în ceea ce privește descrierea "**bolilor sufletești**" provocate de partidele politice , cât și în descrierea "**minunii**" redresării conștiințelor la strigătul regal,

cu imaginea încolonării tuturor ...Și toate acestea , ca **o semnificare a loviturii de Stat din 10 februarie !** Dar **poate mă înșel** , și așa era epoca și cuvintele nu erau demonetizate! Pentru că altfel, ceea ce spune și ceea ce propune , este adevărat]

Doc. integral : **fișier FRN I**

" **Toți oratorii** care m-au precedat la această tribună **au dat dovada de o decență** și de un înalt spirit de înțelegere a seriozității vremurilor , care trebuie neapărat relevat .Este o **prelungire a fenomenului social** pe care îl trăim de un an încoace , Este un corolar natural al **loviturii de Stat de la 10 febr. 1938 ."**

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39, **retro 10 febr.'38**

▣ **Lovitura de Stat = revoluție morală**

" **Această lovitură de stat** este nu numai **o revoluție politică** , cum se spune adeseori , fiind că aceasta ar însemna să scoborâm valoarea marelui eveniment politic la dimensiunile superficiale ale unui lucru trecător ;

ci **marele fenomen de la 10 februarie 1938** , întăr mult mai adânc în sufletul nației însăși , este **o revoluție de ordin moral** , este o frământare și o revizuire a tuturor conștiințelor românești .

" **Tara era în suferință morală** mai cu seamă .

Era **o descurajare generală** în lagărul muncitorilor onești .

Cinismul luase locul credinței .**Blazarea** luase locul entuziasmului .

Toată lumea suferea de **o lipsă morală** , de **o descurajare totală** și nu mai era în stare să deosebească **stările de lucruri** , nici să reacționeze împotriva **odioaselor practici în care căzuseră partidele politice**; sau împotriva **iluminațiilor nechemate**, care , conștient sau inconștient, **tindeau să ducă țara în pârljorul pieirii** . Sufeream cu toții de **o boală sufletească** .

" În momentul acela **a venit strigătul Majestății Sale Regelui** , sub forma de la 10 februarie 1938 . Și , **ca printr-o minune , s-au redresat toate conștiințele** .

Lovitura de Stat din februarie trecut, este **comanda Regelui nostru**

de **a lua poziție în fața primejdiei** . Și la comanda regală ,

noi cu toții **ne-am încolonat drepti și hotărâți să ne scuturăm de starea imorală morbidă , în care ne cufundaseră păcatele partidelor politice ."**

" Ceea ce s-a căutat **prin lovitura noastră de Stat** , a fost **să se repună**

Statul Român în prestigiul și în autoritatea în care se găsea înainte vreme ,

în prestigiul și autoritatea de care are nevoie **pentru înalta misiune** pe care trebuie să o

îndeplinească Statul . Căci **Statul are o înaltă misiune** , mai cu seamă în Țara noastră, de **a**

păzi cu sfințenie și cu autoritate legile țării și nu numai atât ,

de a întreprinde în mod persistent , în mod insistent ,

un proces de educație națională care ne lipsește .

Aceasta nu înseamnă **Stat totalitar**, nu înseamnă **statocrația italiană** ,

ci înseamnă pur și simplu **o serioasă înțelegere a menirii Statului românesc** . "

[-----]

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39

▫ Educația cetățenească

" În care țară civilizată din lume , obligația păzirii legilor țării înseamnă restrângerea libertăților individuale ?

În care țară din apusul Europei se întâmplă ca , în timpul când se cântă imnul național , doamenele să-și repare culorile feței cu bastonașe și cu pufuri de pudră ?

Să întrebe , rog acele doamne, pe cei ce au vizitat **Anglia** , care este **patria clasicului democratism** , cum se comportă englezul în momentul când se cântă

God save the King ? **Englezul încremenește** într-o poziție de **pios respect**

până la sfârșitul intonării , pentru că **individualismul englezului** , cunoscutul individualism al englezului , în momentul acela se topește în marea pastă națională , formând astfel englezul , britanicul de pretutindeni

care **înalță un imn de slavă patriei britanice** .

" Momentul când se intonează **imnul național** este un moment solemn ,

el trebuie **respectat** , el trebuie **păzit** cu aceeași sfințenie cu care trebuie să păstrăm noi respect și pietate momentului când se citește **Evanghelia în Biserică** .

Ne lipsește această educație cetățenească și nu este cel din urmă lucru la care trebuie să ne gândim , pentru că toată puterea noastră sufletească se grefează pe această educație sau pe această **lipsă de educație** .

Popoarele care nu au știut să-și respecte Statul și puterea națiunii , au pierit , și noi nu vrem să pierim .

" Pentru acest nobil scop , **Statul are nevoie de autoritate** . Se înțelege că el **nu se substituie familiei** , nu poate avea pretenția aceasta , **deși poate educația de familie lipsește la noi în cea mai mare parte** , dar Statul vrea , în orice caz , **să întărească familia , s-o ajute în opera de educație** .

" Regimul în care trăim ne oferă **atmosfera liniștită interioară** , care este propice , care este necesară pentru munca constructivă .Deci acum ne punem pe lucru . "

[-----]

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39

▫ Problema centrală : creșterea nivelului de viață

▫ Starea de mizerie a cetățeanului mijlociu , a țăranului .

"... rog onorata Cameră să-mi îngăduie să **enunț o singură problemă** , care este problema centrală , problema vitală a țării noastre .

Este o problemă care **concentrează toate cărările de analiză** , când este vorba să cercetăm de aproape, obiectiv, **cauza relor noastre** și anume este ridicarea nivelului de viață a cetățeanului mijlociu, în special a țăranului nostru(aplauze) . Aceasta este **problema centrală** care trebuie **să ne preocupe tot timpul** , natural în timp de pace , dacă miazmele amenințătoare care ne vin de peste graniță , ne vor da răgaz , aici trebuie **să ne concentrăm atenția și toate celelate probleme** trebuie grupate în jurul acestei probleme centrale .

" Dacă vom avea răgaz să cugetăm asupra operei și îndatoririlor noastre de construcție din țara românească , atunci eu cred că **problema** care trebuie

să ne preocupe în primul rând este aceasta : **scoaterea din starea de mizerie în care se găsește cetățeanul mijlociu în țara românească** (**aplauze**)

" **Agricultorul nostru** , cu familia lui, are un venit de **16.000 lei anual** - cu toată munca lui.Vă

întreb : **cum putem pretinde noi elan sufletesc** , de cercetări științifice ,de la **un cetățean**

care trăește , el și familia lui compusă din 4-6 membrii ,

cu un venit de **16 .000 lei anual** ? **37 % din gospodăriile noastre țărănești** ,

nu au nici o vită trăgătoare . Pentru a-și cumpăra **o preche de bocanci** ,

lucrătorul agricol trebuie să muncească 30 de zile . (**aprobări**)

[-----]

Vict. Vâlcovici / 28 iun.'39

▫ Muncă obștescă

" **Țara noastră nu dispune de bani** . E drept, dar **dispune de altceva : dispune de muncă** . Dispune de cele **160 de zile a lucrătorului agricol** , în care acesta șomează , dispune de nu știu câte **zile ale celorlalți lucrători** , când aceștia n-au de lucru , și dispune de nu știu câte **zile libere ale noastre , ale tuturor** , din care putem da țării câteva.(**Aplauze**)

" **Să facem cu toții o sforțare comună** , ca să ieșim din marasmul economic în care ne găsim . **Pentru șosele , trebuie să ne dăm nu numai banul nostru , ci munca noastră (aplauze)** așa cum au făcut , de altfel , alte țări mai civilizate ca a noastră , din Occidentul Europei .

Să se uite cineva în **Germania** , în **Franța** , în **Italia** și cercetând va afla că frumoasele șosele care se găsesc în aceste țări , sunt nu numai produsul capitalului care se putea pune la dispoziția ministerelor , ci mai cu seamă , a fost **produsul muncii cetățenilor** cari , într-un elen sufletesc , **au știut să dea tot ceea ce aveau** și ceea ce nu aveau , ca să scoată la liman problema șoselelor .

Aceasta ar trebui să facem și noi . Am încercat o dată , fiind pe banca ministerială , [**guvernul Iorga , '31-'32**] să introduc prestația în natură , într-o **lege a drumurilor** .

Am introdus-o cu greutate , împotriva unui val de discursuri de natură demagogică , care încercau să oprească în loc acest mijloc bun și sănătos și propriu țării noastre , pentru muncă . Dar d-lor , eu consider încercarea mea din 1932 , prea timidă . Socot că **nu mai este timpul să ne târguim** în această privință ; astăzi **trebuie să luăm taurul de coarne** și să spunem răspicat :

Țara noastră are nevoie de muncă , trebuie să ne-o dea toți (vii aplauze) , în măsura în care are nevoie de ea . Toată lumea , și aceia care nu o dau acum .

[-----] am făcut o socoteală de adunare și înmulțire . Știți dvs că **dacă se face o chibzuită distribuție a muncii** în Țara Românească , am putea realiza **un fond de 5 miliarde de lei pe an pentru șosele ?**

Așa stau lucrurile . [-----] **În 20 de ani de zile (și nu într-o sută de ani !) am avea o rețea** care , într-adevăr , să joace un rol important în procesul de ridicare a Țării Românești , din punct de vedere economic . **lată un program de lucru** .

Cunosc criticile care s-au ridicat totdeauna când s-a pus această problemă : abuzurile ! Ar fi un semn de neîncredere în actualul regim dacă ne-am închipui că și în **actuala atmosferă morală** încă **s-ar putea petrece abuzurile petrecute în timpul politicii de tristă amintire** . Sunt sincer convins că **această muncă a cetățeanului nostru , încadrată așa cum se cuvine într-un aparat administrativ de seamă și într-un aparat tehnic de seamă , ar putea să dea randamentul** pe care nu-l poate da nici un alt mijloc în țara românească .

Acesta este remediul , aceasta este scăparea . "

[-----]

Victor Vâlcovici / 28 iun.'39

37.) I.Brătescu -Voinești(raportor) , Concluzii la dezbateri Mesaj, Senat , 28 iun.'39

(DS, MO nr. 9 , șed din 28 iun.'39 , pag . 200-202)

Brătescu -Voinești / 28 iun.'39 **Doc.integral : fișier Parlament X**

Brătescu -Voinești / 28 iun.'39

▣ **Dezbaterile la Mesaj : trecut și prezent**

▣ **Rostul "raportorului "**

[LD : să fii 25 de ani (din 1914 !) **secretarul general** al Adunării Deputaților ; să asști , în această calitate , la atâtea **ședințe parlamentare memorabile** ; să vezi și să ascuți atâtea **mari personalități** exprimându-și opiniile la a tribună ; să fii martorul atâtor **desbateri și polemici** care aveau în centrul lor , doctrine politice ,

mari momente de cumpănă sau episoade în care se hotăra soarta țării ;
și să conchizi că erau doar " răfueii politice" între partide , este dovadă ori de prostie ,
ori de un oportunism cras , specific funcționarului îmbătrânit într-o funcție pur birocratică .
Pentru că asta a fost I.Brătescu -Voinești . El mă ajută să ilustrez profilul " omului politic "

cu care Carol al II-lea a preferat să -și exercite guvernarea .
De altfel, micul lui spici , din care lipsește orice efort de clarificare , vorbește de la sine .
Singurul efort : o mică contribuție demolatoare la adresa vechiului regim!]

" Domnule președinte, domnilor senatori , am onoarea a vă aduce la cunoștință că,
ținând seama de unele observațiuni și propuneri , am adus proiectului de Răspuns
la Mesaj, unele modificări , pentru completarea lipsurilor ce mi s-au semnalat .
[a completat un paragraf privind Sănătatea ; altul cu privire la Armată]

" Domnule președinte , domnilor senatori , o uzanță parlamentară din trecut impunea
raportorului la Adresa de Răspuns la Mesaj , obligațiunea de a încheia desbaterile
cu un discurs , prin care răspundea tuturor celor luaseră cuvântul în această discuțiune.

Această uzanță își avea rațiunea în vremea de înverșunare a luptelor politice ,
când discuția Adresei oferind adversarilor regimului ce se găsea la cârmă ,
prilejul de a aduce aspre critici și învinuiri , adeseori fără legătură cu Mesajul ,
raportorul se simțea dator să combată și să spulbere acele critici și învinuiri
îndreptate în contra regimului al cărui credincios și disciplinat partizan era.

" Azi, însă, când înalta înțelepciune care a prezidat la făurirea noului nostru așezământ
constituțional , a pus capăt vătămătoarei înverșunări a luptelor politice ,
azi când toți cei ce au luat cuvântul în această discuțiune au declarat în unanimitate că
vor vota proiectul de Răspuns , ce rațiune ar mai avea un discurs din partea mea ?

" Raportorul din trecut se supunea cu atât mai multă complezență uzanței de a încheia
desbaterile printr-un discurs, cu cât ea îi dădea nu numai prilejul de a -și apăra partidul,
dar și pe acela de a se ilustra .

" Într-o vreme în care se credea că însușirea de căpetenie a omului politic
era talentul oratoric, într-o vreme când darul vorbirii era criteriul de selecționare al
cârmuitorilor, de la tribuna de pe care se rostea discursul raportorului la Mesaj,
nu era decât un pas până la banca ministerială .

" Noua Constituție și noile norme după care se alcătuiesc azi Corpurile Legiuitoare ,
vădesc ferma hotărâre de a se schimba această stare de lucruri .

" Împrejurarea că timp de 25 de ani , în calitate de secretar general al Adunării Deputaților ,
fără a juca nici un rol în politică , am fost un permanent spectator al activității parlamentare
și am putut constata în repetate rânduri , pe de o parte ,
enorma pierdere de vreme ce pricinuiam dezbaterele , pe de altă parte ,
dureroasele deziluzii pricinuite de mulți dintre oratori , ajunși la cârmuirea treburilor pe
banca ministerială , pe baza talentului oratoric. [-----]

" Și cum aş putea dovedi mai sincer și mai complet cât socotesc de înțeleaptă
și de binefăcătoare această schimbare , decât renunțând fără de părere de rău ,
la măgulitoarele elogii , pe care le-aș putea dobândi făcând un discurs.

Îmi este cu atât mai ușor să renunț , cu cât n-am fost nici o dată chinuit de vreo ambiție
politică , de care încă și mai puțin aş putea fi chinuit la vârsta la care mă găsesc.

(aplauze) [Anexează Răspunsul la Mesaj, cu adausurile pomenite]

Brătescu -Voinești / 28 iun.'39

38.) Armand Călinescu * (ex-PNT , prim ministru, ministru de Interne, ad-interim
Armata)

discurs -concluzie la dezbaterele la Mesaj , Adunarea Deputaților , 28 iun.'39
(DAD, MO nr. 7 , ședința din 28 iun.'39 , pag . 133- 138)

[LD : 21 mai 2004 . Astă noapte am stat 5 ore și am ascultat confesiunea lui Emil
Constantinescu (OTV) . M-am gândit tot timpul la cât de complicată este reconstituirea istorică
, ca să nu mai vorbesc de adevărul istoric ! Omul acesta , al cărui staff eu l-am părăsit în 1995 ,
a dat unele explicații care pun într-o altă lumină ceea ce chiar eu am gândit .

Cum , oare , să stabilesc adevărurile generațiilor de acum ... peste jumătate de secol ?]
[LD : În aceeași zi , dimineața , **Vaida -Voevod** îi dădea cuvântul lui **Armand Călinescu** în Adunarea Deputaților În fața senatorilor , rostește discursul **Victor Iamandi**, care spune că este delegat să vorbească în numele guvernului . **C.Argetoianu** îi dă cuvântul. **Toți patru erau " stâlpi"** ai regimului carlist , martori și părtași ai acestuia .
Toți patru aveau cariere politice , parlamentare și guvernamentale .
Președinții, prin vârstă și experiență, , reprezentau "**generația bătrânilor** " , cunoscuseră regimurile dinaintea războiului (Vaida la Budapesta ,Argetoianu la București) și ilustrau ceea ce era o realitate istorică : **mentalitatea regăteană și ardelenescă** .
Contribuiseră , fiecare în felul său, la reântregirea țării, la edificarea **democrației românești** (vot universal , împrumut , Constituția'23, Lege electorală ș.a.) .
Ministrii , **Călinescu** (46 de ani) și **Iamandi** (48 de ani) ,afirmați în viața politică ca produs al acestei Români , unul moldovean , altul muntean ,reprezentau "**generația maturilor** " , cu **cariere asemănătoare** parlamentare și ministeriale , dar , **timp de 20 de ani** , **adversari** , cu **opțiuni doctrinare diferite** , în cele **două mari partide** pe care le-a avut România interbelică : **PNL și PNTJ**
Doc.integral : **fișier PNT XVII**
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Evocări parlamentare : violență, calomnii, fraudă**

[LD : mărturii de genul acesteia sunt numeroase. Călinescu nu spune , însă, care erau lozincile lansate de partidul țărănist pe atunci , violența și anarhia în care își ducea campaniile , care , deseori , luau aspect de război civil . Este vorba de legislatura PP-Averescu (' 26 - '27) . Laudele pe care le aduce președintelui Camerei ,**Meissner** , sunt , după opinia mea , **o reverență față de anume concepții conservatoare relansate de noul regim** , și o manieră pentru a ocoli vreo laudă la adresa oamenilor regimului democratic.Ce nedreptate făcea Călinescu președinților Ștefan -Cicio-Pop (PNTJ) sau NNSăveanu (PNL) , ca să fac comparația pe funcție .
Reveniseră în moda politică , " modelele" regimului cenzitar .]

" Urcând astăzi treptele acestei tribune , fără să vreau gândul meu aleargă cu 14 ani în urmă în clipa când **am pătruns pentru prima oară în Parlament** . Era la începutul chiar al unei legislaturi și luam cuvântul în **dezbaterile asupra validărilor** . Aduceam în fața Adunării **trista poveste a violențelor , a fraudelor și falsurilor** pe care , **sub instigația guvernului însuși** , erau nevoiți să le săvârșească **agenții ordinii și chiar magistrații** .
Mi-aduc aminte că , adresându-mă băncii ministeriale , am rezumat tabloul alegerilor prin aceste cuvinte : **< Ați reușit să ne umiliți și să ne batjocoriți pe noi cei din opoziție , dar ați sacrificat și dvs ceva , ați făcut aceasta cu prețul onoarei și demnității dvs .>**
" În clipa aceea , **s-a desfășurat o scenă** care pe mine , abia intrat în Parlament [-----] pe băncile Adunării **s-a deslănțuit o reacțiune violentă** care reproducea în incintă chiar imaginea secvențelor din afară . **Sgomot, invective, amenințări** , în locul oricăror justificări sau a oricăror argumente . **În această atmosferă grea**, o singură lumină își face loc.
De aici de sus, **președintele Adunării**, venerabilul domn **Meissner**, cu un accent de indignare , intervine : **< Așa nu se poate discuta , trebuie să mărturisiți că vorbitorul ne grăește europenește . Ascultați-!! >**

" Este drept că **omul acela aparținea altei generații** , el aparținea "**Junimei**" de odinioară , cu tot ce însemnaseră ea ca **cultură** , ca **educație aleasă** , cu **spirit rafinat** (**aplauze**) [LD : fost membru al P.Conservator , apoi a P. Conservator Progresist (Marghiloman) , apoi , prin fuziune , a P.P-Averescu.A studiat Dreptul (Viena) și filozofia (Berlin) . Prof. de germană și pedagogie ; membru al " Junimii" și colaborator la " Convorbiri literare " ; deputat și ministru , până la război ; în guvernul Averescu a condus departamentul Lucrărilor Publice. Membru al Academiei Române]
" Și este tot atât de adevărat că , de 14 ani, **în 6 legislaturi** , mi-a fost dat să fiu martor **la dezbateri violente și la scene brutale** , pe care **nici o intervenție de felul aceleia a d-lui Meissner nu a mai venit și nu a mai putut să le frâneze** . [-----]
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Parlamentul votului universal pe liste de partid**

" Se putea vorbi atunci de o reprezentanță națională reală ?

Era consultarea electorală liberă ? Era ea conștientă ?

Doar în fața alegătorilor nu se prezentau personalități , ci se prezentau liste , care trebuiau primite sau respinse în bloc. Prin urmare , fără nici o puțință de discernere . Curând , după introducerea sistemului , alegătorii se resemnaseră , mărginindu-se a se orienta nu după vreun candidat , ci după semnul distinctiv al listei .

" Se putea oare pretinde că această formă însemna cel puțin preferința pentru un curent de idei ? De sigur , că asemenea preocupări nu erau cu puțință decât în slabă măsură , într-un corp electoral în care neștiutorii de carte decideau de cele mai multe ori . (vii aplauze)

" Astfel , în vechiul regim , din punct de vedere al persoanelor , membrii Parlamentului erau în fond desemnați prin capriciile vieții de cluburi ,

iar din punctul de vedere al cetățenilor , afară de unele rare excepții ,

aleșii erau în genere produsul violenței , la guvern , și produsul demagogiei , în opoziție (aplauze prelungite)

" Prin urmare , reprezentanța națională în vechiul regim era o iluzie cultivată cu atât mai multă fățarnicie , cu cât era menită să acopere tiraniile de club . "

[-----]

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Antiteză : parlamentul vechi - parlamentul nou

[LD : 24 mai 2004. România este în plină campanie electorală pentru alegerea puterii locale.

Sunt adevărate , și azi , toate " hibele" scrutinului universal , pe liste de partid .

Aviz amatorilor de vot uninominal de astăzi , ar trebui să-și pună minimum trei întrebări :

Care ar mai fi rostul partidelor în acest regim electoral ?

Care ar fi programul de guvernare propus alegătorului ,

dacă fiecare candidat are propriul program ?

O dată ajunși în Parlament , care program s-ar aplica ? Cum s-ar vota el ?

În ce -l privește pe Armand Călinescu , care lauda " calmul" , " seninătatea" și

" înălțarea morală" a legislaturii FRN , aprecierea era firească

pentru " părintele" acestei noi creațiuni . În argumentarea lui , se ivește

un " conservator de stânga" , un bicefal " țărănist - muncitoresc"

- iertată să-mi fie această categorisire ciudată ! - în care , concomitent :

se laudă pentru restrângerea votului universal la știutorii de carte ,

și ridicarea pragului de vârstă care însemna excluderea tineretului ,

dar se fălește pentru prezența decorativă a șalopetei și sumanului în parlament ;

se mândrește cu scrutinul uninominal care presupunea cunoașterea candidatului ,

și nu observă că obținerea mandatului pe circumscripția de ținut

(care cuprindea câteva județe) făcea iluzorie această cunoaștere ;

flatează apartenența " profesională " a deputaților , nevăzând artificialitatea cu care

și-au anexat-o mulți , jignind parlamentarii trecutului taxați ca niște vagabonzi ;

măgulește pe deputații proaspăt aleși cu aprobarea unicului partid admis , FRN ,

dar trece cu vederea că , în majoritate , ei erau oameni ai cluburilor de partid de altădată ;

Să distrugi un regim politic democratic și pluralist , ca să anihilezi un curent extremist

oricât de periculos și să satisfaci pofța de putere a unui om .

Care ar fi , oare , judecata istoriei făcută de această strălucită minte , dacă ,

printr-o minune , ar reânvia ?]

" Am evocat această amintire , d-lor deputați , pentru a apropia regimul de ieri ,

de atmosfera calmă , senină și de o înaltă ținută morală ,

sub care se începe prima legislatură a noului regim . "(aplauze prelungite)

[-----] Ce este astăzi ? Ce reprezentați dvs ?

"În noul regim , membrii Parlamentului au o reală însemnătate personală ,

pentru că ei sunt desemnați prin scrutin uninominal . Mai mult decât atât .

Alegerea făcându-se pe ținut , adică pe o circumscripție foarte mare , se asigură

o selecțiune efectivă prin aceea că numai personalități de o deosebită notorietate pot întruni sufragii atât de numeroase .

În al doilea rând, dvs veniți aici , reprezentând un element activ în viața socială și anume **exercițiul efectiv al unei profesii productive.**

" Între **reprezentantul clubului de ieri** și **reprezentantul profesiei de astăzi** ;
între **candidatul strecurat aproape anonim** pe listele de ieri
și **candidatul care se înfățișează personal și direct astăzi** ;

între **opinia iresponsabilă a analfabeților de ieri**
și **desemnarea conștientă a știutorilor de carte de astăzi** ,
între **aceste elemente care separă și definesc două regimuri** ,
socotesc, domnilor deputați , că **judcata este ușoară** . (**aplauze**)

" **Regimul de ieri** ne da o **reprezentanță națională fictivă** ,
cel de astăzi ne dă o **reprezentanță reală** .
Ieri, datorită sistemului pe care viața practică îl agravase încă ,
am avut un **regim parlamentar lipsit de semnificație și inutil** .
Astăzi se așează un regim care poate da roade efective .

"**Reprezentanța națională ?** Am avut , d-lor deputați , în trecut **Parlamente** ,
care **pretindeau a vorbi în numele democrației** și toate se **întreceau în a flutura**
grija pentru muncitorime sau pentru țărănime .

Mă întreb , însă , **când aceste două categorii sociale au avut o reprezentanță reală ,**
autentică ? (**aplauze**) Apăreau câte o dată **câte 2-3 candidați ai muncitorimii** ,
care abia reușeau să se strecoare din teroarea administrativă ,
apăreau sporadic două-trei sumane .

A trebuit să vină însă acest regim , care să înlesnească intrarea în Adunări a unui
însemnat număr de muncitori și meseriași autentici (**vii aplauze**)

A trebuit să vie acest regim , care să facă posibilă această neobișnuită și largă
reprezentare a țărănimii (**vii aplauze**) **Vă mărturisesc că simt o adevărată mândrie când**
zăresc pe aceste bănci săteni veniți din toate colțurile țării , din Bucovina și din Banat ,
din Basarabia și din Muntenia, din Ardeal și de la Mare .

Văd aici figuri expresive și porturi naționale minunate , care amintesc de legendara
participare a țaranilor pontasi din divanurile ad-hoc . (**vii aplauze**)

" **Au fost , d-lor deputați , de asemenea , parlamente care pretindeau a reprezenta**
burghezia . **Dar mai totdeauna , comerțul și industria erau reprezentați prin avocați** .
(**vii aplauze prelungite**) **Pentru întâia oară aceste categorii vin cu o însemnată**
participare autentică în Parlament (**vii aplauze**)

" **Iată de ce spuneam că actualul Parlament cuprinde prima reală reprezentanță**
națională și iată pentru ce eu simt o deosebită mulțumire să mă aflu în fața unei
asemenea Adunări , a cărei viață este asigurată . "

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ Cauzele prăbușirii vechiului regim

[**LD : da, la capitolul " diagnostic" , sunt de acord cu Armand Călinescu .**

Indiferent de acest acord (două subiectivități atât de diferite !) , contează foarte mult
aceste explicații , pe care le pot corobora cu destăinuirile din Jurnalul său.

Nu poate fi negată îngrijorarea lui autentică , nu poate fi blamat procesul lui de conștiință ,
nu poate fi ignorată motivația sa patriotică . Și atunci ? !]

" **Dar , d-lor deputați , cum am ajuns noi la această situațiune ?** Ce anume a determinat-o ?
Și prin ce mijloace s-a edificat acest regim ? Să-mi dați voie să mă opresc un moment
asupra acestei chestiuni și să vă arăt **cum am înțeles eu acest proces** .

" **Mai întâi, d-lor deputați , vechiul regim nu a fost răsturnat .**

El a căzut singur .(vii aplauze prelungite) Vechiul regim nu a fost izgonit ,
el a fost abandonat de propriii lui reprezentanți .

" **Este interesant de subliniat acest aspect , fiind că el lămurește și pentru ce noul regim**
a fost salutat cu atâta elan de către Țară și pentru ce vechiul regim
nu mai are nici o putință de reînnoarcere .

" **Da, d-lor deputați , la începutul anului trecut , semnele dezagregării erau evidente .**

Cum se ajunsese la această decădere ? Ar fi lung să expunem evoluția urmată .

Eu socotesc că ea poate fi rezumată în trei puncte .

" **Ambițiile personale** împărțise țara în **17 tabere dușmane** .
Lupta între ele provocase **totala discreditare a oamenilor** .
Iar **obsesiunea puterii** aruncase în umbră **grija de interesele naționale**
(**vii aplauze prelungite**)

" **Totala neputință a partidelor** s-a învederat în **alegerile din decembrie 1937** ,
când **nu s-a mai putut constitui o majoritatea de guvernământ** .
Dar tot atunci s-a învederat **absența oricărui ideal sincer și a oricăror credințe politice** .
Coalitiile cele mai bizare au făcut să dispară orice putință de orientare ideologică
(**vii aplauze prelungite**) **Baza însăși a regimului de partid s-a văzut minată**
prin calculele mărunte ale conducătorilor .

Și dacă la aceasta se adaugă **o imensă oboseală a aparatului de Stat** , care ,
zdruncinat permanent de nevoile de partid , își uitase **menirea lui**
și **scoborâse însăși ideea de autoritate** , avem imaginea limpede a situațiunii ."
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣ **Guvernul = în slujba poporului și a Coroanei**

[**LD** : Mica clipă de glorie , pentru un prim-ministru care se declara , cu modestie ,
în slujba poporului și a Coroanei , și care și-a asumat , cu orice risc , **să schimbe**
regimul politic, sistemul și mecanismele constituționale, stilul de guvernare ,
mentalitățile : aplauze!]

" Nu am examinat toată activitatea desfășurată spre a creia **un titlu de merit** pentru acest
guvern sau pentru **singuraticii lui membrii**. Nu . **Acesta era sistemul vechi , care avea**
nevoie de reclamă electorală . Noi, d-lor deputați , **nu reținem pentru noi**
decât faptul de a fi înțeleși la un moment dat **spiritul în care trebuia să se îndrume**
viața publică și de a fi **muncit zi și noapte** în slujba intereseleor de Stat .(**vii aplauze**)

" **Meritul acestei redresări istorice** , revine însă **poporului întreg** ,
care a vădit minunatele sale calități . (**vii aplauze**) Și revine **Coroanei** , care a știut
să înfrunte toate greutățile și cu **o energie și un mare patriotism**
a conceput și condus această acțiune mântuitoare .

" **Noi suntem trecători pe aceste bănci** . **Poporul și Coroana sunt permanente** și aceasta
asigură **triumful definitiv al marei opere** și aceasta ne dă **liniștea zilei de mâine** ."
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

39.) M.Ralea (ministrul Muncii) , expozeu la legea breslelor , Cameră , 10 iul.'39

(DAD, MO nr. 10, șed. din 10 iul.'39, pag. 234- 239)

[**LD** : Are **43 de ani** .Este un **tânăr ministru** pornit pe reforme și realizări.

Se comportă ca un **profesor la catedră** , ținând **o lecție** unor studenți care, **deși deputați**
aleși pe profesii, nu sunt prea clarificați privind noua organizare ..

Depășește cadrul explicit , ținând un larg expozeu doctrinar : un **melanj de sindicalism și**
corporatism , care să semene , dar **să nu imite** , organizarea pe care intenționa noul regim
s-o implanteze . Cu atât mai mult cu cât ... subiectul fusese mult discutat ... și cursese multă
cerneală pe această temă . El preferă argumente luate din câteva cărți de sociologie ...

La modul general, **el nu plasează România nici în categoria unui stat democrat ,**
nici totalitar , nici socialist . Repetă mereu : **stat autoritarist** .]

Document integral : **fișier PNT , XVII**

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ **A trecut vremea imitațiilor formelor fără fond.**

" **De ce a înscris Constituția** , în spiritul ei direct , **concepția aceasta profesionalistă ?**
Nu este vorba aici de un plagiat a unor ideologii străine ;

Nu este vorba nici măcar de acea **facilă imitare** , pe care cercurile noastre politice în
secolul trecut o aveau și **pe care a denunțat-o junimismul** , în sensul că se importau
adese ori **forme goale , fără conținut** și care forme , în orice caz , **anticipau asupra unui**
fond ce reese organic din necesitatea solului nostru .

" Dacă în a doua jumătate a secolului trecut era posibil ca , în graba înjgheburii unor organizațiuni de Stat , a unui popor care fusese , până în acel moment , un pașalâc turcesc [LD !] și care era nerăbdător să-și dea o așezare modernă de Stat , erau posibile o serie de importățuni de forme care creiau după aceea , încetul cu încetul , fondul, aceasta nu mai este posibil într-o epocă în care România are o așezare organică , o unitatea sufletească , un țel mai bine determinat și un loc precis în istoria popoarelor lumii .

" Astăzi , nu mai importăm idei direct, ci, din spiritul vremii , din ideile care plutesc în atmosfera generală a secolului , le adaptăm felului nostru de a fi , pentru că orice țară trebuie să trăiască în epoca ei , cu istoria ei , cu mentalitatea și cu comandamentele pe care i le impune , din punct de vedere ideologic și social , vremea ei ."

[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▫ Profesiunea = fundamentul societății moderne

" Un mare sociolog , șeful școlii sociologice franceze , Durkheim, arată că ceea ce a fost familia în societățile vechi , ceea ce au fost partidele în societățile mai recente , este astăzi profesiunea.

" Individul nu poate trăi singur. El nu poate trăi solitar și izolat ; el are nevoie să fie încadrat într-un grup în care să simtă nevoia de colaborare cu ceilalți membri , pentru ca să-și poată satisface misiunea economică pentru care este menită profesiunea sa.

" Profesiunea este , așa dar , fundamentul societăților moderne .

Acest lucru nu-l recunoaște un om politic militant , ci îl recunoaște un om de știință , șeful școlii sociologice moderne Durkheim.

S-a spus că ideea aceasta profesionalistă este o idee de dreapta și corespunde și mentalității și ideologiei , care s-a instaurat în Italia de la revoluția fascistă încoace .

Dacă examinăm faptele din punct de vedere al exactității , din punct de vedere al istoriei , al doctrinelor , trebuie să spunem imediat că această aserțiune nu este exactă , fiind că ideea profesională a apărut pentru prima dată la stânga , în mediul sindicalist francez ; este oarecum contribuția grupului Lapardelle * , a lui Georges Sorel * , pe care însuși Durkheim îl recunoaște ca un precursor al ideologiei lui .

" Așa dar , și dreapta și stânga își revendică această idee .

Ce dovadă mai sigură că ea este oarecum de un caracter universalist , că este în concepția tuturor oamenilor , indiferent de pozițiile în care se găsesc , la dreapta sau la stânga societății .

" Emisă de oameni politici , această idee a făcut , încetul cu încetul cucerirea întregii doctrine sociale , pentru că , iată , de pildă , ce ne spune un mare profesor de la Bordeaux , Leon Duguit , care nu este nici un militant de stânga , nici de dreapta , asupra acestei idei profesionaliste , sindicale , corporatiste .

Duguit zice că " mișcarea sindicalistă nu este nici războiul întreprins de proletariat pentru distrugerea burgheziei , în vederea cuceririi instrumentelor și direcțiunii producțiunii ; ea nu este , cum o pretinde politica sindicalismului revoluționar , clasa muncitorească , conștientă de forța sa , concentrând în mâinile ei puterea și bunurile clasei burgheze .

Este o mișcare cu mult mai mare , cu mult mai rodnică , și , așa spune , mai umană .

Ea nu este un mijloc de luptă și de diviziune socială ; cred , dimpotrivă , un puternic mijloc de pacificare socială . Nu este numai transformarea clasei muncitorești . Ea se întinde la toate clasele , tinzând să le coordoneze într-un tot armonic "

[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▫ Ideea profesionalistă la români : rol educativ

[LD : Nu face nici o referire , totuși , la unii teoreticieni corporatiști - spre ex. Manoilescu -

sau la cuzziști, la legionari care au propagat corporatismul .

Nici vorbă de tradiție, nici vorbă de deziderat al poporului , ci mijloc educativ, pentru ca oamenii , atașându-se de profesii, să nu mai alerge după cariera politică !]

" Și, dacă ar trebui să adaug un punct de vedere românesc în această excursiune generală asupra **doctrinelor care privesc ideea profesionalistă** , aş adăuga că **la noi** , mai mult decât ori unde , **ideea afirmării unei profesii fixe și precise și a concentrării oamenilor în jurul ei , are un caracter educativ** , pentru că **la un popor pe care beatitudinea orientală adesea ori îl face să stea alături sau pe deasupra unei profesii , alegând ca singură profesiune cariera politică ,** **ideea organică a unei profesii** , care trebuie **să formeze centrul de bază** al unei **mentalități morale și etice**, are un rol educativ, care va avea **efecte puternice în dezvoltarea ulterioară a țării noastre . "**
[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ Curentul individualismului : manifestare și consecințe

" Dar , d-lor, mai este un alt motiv pentru care această **idee profesionalistă crește și se impune** din ce în ce mai mult . **Ea coincide cu un postulat** pe care îl recunoaștem tot așa de sigur ca și acela de care am vorbit adineauri , și care este acela al **creșterii mentalității sociale** , și , în același timp, al **decăderii mentalității individualiste** " **Individul a fost preamărit** , a fost **scos din lanțul robiei politice și economice și lăsat în libertate** , în arena luptelor sociale și politice , întovărășit de toate **imnurile de slavă de care putea să se bucure .** **În toate domeniile sociale am avut o afirmare puternică a individualismului .** **În politică , libertăți de tot felul** , libertăți care mergeau **până la desfrânare și până la licență .** **În economia politică , adaptarea spontană a acesteia la ceea ce s-a numit " *Laissez faire , laissez passer !* " .** **În pedagogie : creați personalități !** **În etică : supremul ideal devine personalitatea .** **Toate aceste imnuri care , încet încet au creat o mentalitate maladivă** în sensul că au ridicat un pedestal deasupra societății și a națiunii acestui **individ hipertrofiat .** S-a vorbit chiar de **un fel de religie a individului** , de un fel de **cult al eului . "**
[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▣ Curentul concentrărilor sociale

" Pe urmă , către **sfârșitul secolului trecut** , deodată o **scădere a acestei mentalități individualiste și un început de acordare , de armonizare a interesului individului cu interesul social și integrarea acestui individ în viața de societate și de Stat . "**
[-----]

etic : solidarism social și național

" În toate celelalte domenii , în domeniul **pedagogic, etic, subordonarea tineretului viitorului națiunii ; subordonarea individului solidarității sociale , decadența drepturilor și creșterea simultană a datoriiilor** , toate aceste semne care arată că **individualismul crescut, hipertrofiat, monstruos, deasupra societății ,** încet, încet a **revenit la un fel rezonabil de adaptare la viața socială .** " Dar aceasta înseamnă că **diferențierile prea mari , diversitățile , care presupun luptă și combativitate , scad și ele.** Căci , domnilor, **lupta de orice natură , chiar lupta de clasă , preconizată de socialiști, adică de oamenii aceia cari credeau în superioritatea totului social , asupra individului , este reminiscența unei perioade individualiste , depășite astăzi .**

Profesionalismul = armonie socială

" Revenim la profesiune . De ce ? Pentru că **profesiunea nu separă , nu diversifică ,** profesiunea **nu opune oamenii unii altora** . Profesiunea **îi unește** în sensul că **fiecare depinde de celălalt** , o specialitate completându-se cu celelalte specialități . **Fiecare meserie, fiecare profesiune, nu poate fi ridicată la un rang superior în Stat ,** fiindcă în orice moment ea este într-o **perpetuă și completă interdependență** de completare , printr-o **solidaritate permanentă** cu toate celelalte meserii , care o completează și formează împreună **armonia socială** .

Profesiunea = baza partidului unic.

" Așa dar, în momentul în care **Țara Românească trăește o revoluție,** în momentul în care **instaurăm un partid unic, profesiunea este singurul mijloc social de a îndepărta și lupta de clasă și lupta de indivizi** , pentru a crea teren comun de colaborare , prin completarea profesională a oamenilor care sunt datori să lucreze și să lupte la un loc. (aplauze)

[-----]

M.Ralea / 10 iul.'39

▫ **Legea breslelor = substrat organic al revoluției noului regim**

" D-lor deputați, **aceasta este legea** pe care o supun deliberărilor dvs. Acesta este **edificiul , simbol** al timpului pe care îl trăim , menit **să servească de substrat organic revoluțiunii noului regim.**

" **Acesta este edificiul care înlocuiește luptele sterile și înveninate între partide politice și între sinistre ambițiuni personale din vremea fratricidă în care românii se urau între ei .**

Acesta este edificiul care înlocuiește trândăvia și parazitismul lipsei de profesiune , diletantismul celor care se credeau buni oricând , la orice ,

prin **spiritul de competență și de specialitate** , care singur va asigura marile potențiale de creațiune ale neamului românesc și-l va face să-și îndeplinească **misiunea pe care l-a dat-o destinul lui istoric** " (**aplauze prelungite și îndelung repetate .** **DI ministru este felicitat de primul ministru, de miniștri și de deputați**)

M.Ralea /Legea breslelor / 10 iul.'39